

cejfe

Àmbit d'Execució Penal

La reincidència en la justícia juvenil

Investigació pròpia

Autoria

Marta Blanch Serentill i Roger Mancho Fora

Any 2023

Generalitat de Catalunya
**Centre d'Estudis Jurídics
i Formació Especialitzada**

La reincidència en la justícia juvenil

Autoria i col·laboració en la recerca

Equip investigador principal

Marta Blanch Serentill, tècnica del Gabinet Tècnic, Departament de Justícia, Drets i Memòria.

Roger Mancho Fora, analista de dades del Gabinet Tècnic, Departament de Justícia, Drets i Memòria.

Equip CEJFE

Manel Capdevila Capdevila (coordinador de la recerca), cap de l'Àrea d'Investigació i Formació en Execució Penal.

Marian Martínez García, responsable de la Unitat d'Investigació.

Berta Framis Ferrer, tècnica de la Unitat d'Investigació.

Aroa Arrufat Pijuan, Paula Ribas Plano, Laura Ruiz Sarrión i Sandra Márquez Postigo, tècniques becades.

Suport tècnic

Ismael Carmona Vallejo, delegat de protecció de dades. Gabinet Tècnic, Departament de Justícia, Drets i Memòria.

Marc Cerón i Riera, subdirector general de Formació i Recerca del CEJFE.

Mireia Bes Cama, responsable d'explotació i anàlisi de dades de l'APIPE, secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima, Departament de Justícia, Drets i Memòria.

Treball de camp

Irina d'Imperio Jardí, Alba García Nebot, Joana Iglesias Esteban, Maria Lázaro Rifà, Albert Rodés i Martín i Noelia Sánchez Alonso.

Avís legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència de [Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 No adaptada de Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca) el text complet de la qual es troba disponible a <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Així doncs, es permet la reproducció, la distribució i la comunicació pública del material, sempre que se citi l'autoria del material i el Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada (Departament de Justícia) i no se'n faci un ús comercial ni es transformi per generar obra derivada.

Índex

Introducció	7
1. Marc teòric	9
1.1. Estudis de reincidència	9
1.1.1. Definició i mesura de la reincidència	9
1.1.2. Risc i reincidència	11
1.1.3. El SAVRY en perspectiva de gènere	13
1.2. Marc legal i política criminal en la justícia juvenil	14
1.3. Context sociodemogràfic i penal de la justícia juvenil	17
1.3.1. Evolució dels indicadors de la justícia juvenil	18
1.3.2. Característiques de les persones joves ateses a Justícia juvenil	20
2. La recerca	24
2.1. Finalitat	24
2.2. Objectius	24
2.3. Metodologia	25
2.3.1. Població d'estudi	25
2.3.2. Procés de recollida i processament de les dades	26
2.3.3. Variables d'estudi	29
2.3.4. Anàlisi de les dades	29
2.3.5. Calendari de la recerca	30
3. La reincidència en la justícia juvenil	31
3.1. Taxa de reincidència	31
3.2. Característiques de la reincidència	31
3.3. Taxes de reincidència específiques	34
3.4. La reincidència judicial	38
3.5. Característiques de la persona jove reincident	42
4. La reincidència segons el programa o mesura finalitzat	47
4.1 La reincidència després de finalitzar un programa de mediació i reparació de menors (MRM)	47
4.2 La reincidència després de finalitzar una mesura socioeducativa	51
4.2.1. La reincidència després de finalitzar una mesura de Llibertat vigilada	51
4.2.2. La reincidència després de finalitzar una mesura de Prestacions en benefici de la comunitat (PBC)	56
4.2.3. La reincidència després de finalitzar altres mesures de medi obert	58
4.2.4. La reincidència després de finalitzar una mesura d'internament	59
4.3 La reincidència després de finalitzar un procés amb ATM	62

5. Les persones joves que finalitzen un programa o mesura de Justícia juvenil.....	65
5.1. Característiques generals de les persones joves	65
5.2. Les persones joves que han finalitzat un programa de mediació i reparació de menors (MRM).....	71
5.3. Les persones joves que han finalitzat una mesura socioeducativa	75
5.3.1. Les persones joves que han finalitzat una mesura de <i>llibertat vigilada</i> ..	75
5.3.2. Les persones joves que han finalitzat una mesura de PBC.....	77
5.3.3. Les persones joves que han finalitzat altres mesures de medi obert	79
5.3.4. Les persones joves que han finalitzat una mesura d' <i>internament</i>	80
5.4. Les persones joves que han finalitzat un assessorament tècnic com a únic programa	83
6. Valoració del risc de reincidència amb el SAVRY	88
6.1. Valoració global, factors de risc i de protecció	90
6.1.1. Valoració del risc en Llibertat vigilada	93
6.1.2. Valoració del risc (Internament)	96
6.1.3. Valoració del risc (ATM)	98
6.2. Reincidència i SAVRY	101
6.2.1. Risc de reincidència en Llibertat vigilada.....	108
6.2.2. Risc de reincidència en Internament.....	109
6.2.3. Risc de reincidència a Assessorament Tècnic	113
7. La reincidència de les dones joves.....	118
7.1. Taxes i característiques de la reincidència.....	118
7.2. Característiques de les dones joves	122
7.3. Valoració del risc amb SAVRY.....	126
7.3.1. Diferències en la valoració del risc segons sexe.....	127
7.3.2. Valoració del risc i reincidència de les dones.....	130
8. Necessitats i procés migratori.....	133
9. Conclusions	138
9.1 Respecte de la reincidència general.....	138
9.2 Respecte del programa o mesura.....	139
Mediació i reparació de menors (MRM)	139
Llibertat vigilada.....	140
Prestacions en benefici de la comunitat (PBC)	141
Altres mesures de Medi obert	142
Internament.....	142
Assessorament tècnic de menors com a únic programa (ATM)	144
9.3 Respecte del delictes	145

9.4 Respecte de la gestió del risc	145
9.5 Respecte de les dones joves	146
10. Propostes.....	149
Referències.....	152
Annex.....	156

Introducció

Aquesta és la quarta investigació de la sèrie de recerques que han actualitzat la taxa de reincidència general en els vint-i-cinc anys de publicacions d'informes que fa el CEJFE sobre el resultat de la intervenció de la justícia juvenil a Catalunya.

Al llarg d'aquests anys, s'han fet altres informes més específics quant a la finalitat, l'objecte d'estudi o el nivell d'aprofundiment; centrant-se en les mesures concretes que s'apliquen en la justícia juvenil, i que són les més dotades en recursos humans, si bé no les més nombroses en casos: la llibertat vigilada i l'internament (fins a sis estudis específics amb la taxa de reincidència com a objectiu principal).

També s'han dut a terme estudis focalitzats en altres mesures com la mediació i reparació de menors, les prestacions en benefici a la comunitat o la realització de tasques socioeducatives.

Finalment, altres estudis s'han centrat en els resultats de programes educatius lligats a les mesures aplicades, com l'avaluació del programa Límits, el programa Mirall, la intervenció en toxicomanies, el treball de les conductes violentes o les emocions prosocials. També s'inclouen les lligades a tipologies delictives com el ciberdelicte, la violència filio-parental, els delictes sexuals o els delictes d'odi.

A excepció del primer estudi, publicat en llibre dins la "Col·lecció Justícia i Societat" el 1996, la resta de recerques es poden consultar al [catàleg d'investigacions del CEJFE](#), en el qual es troben publicats els resultats i que amb freqüència són utilitzats com a font bibliogràfica i base genèrica per a altres investigacions acadèmiques dins i fora de Catalunya.

Gràcies a tot aquest esforç es té actualment una visió més àmplia del perfil i les característiques de les persones joves infractores (d'ara endavant, les persones joves) del darrer tram del mil·lenni anterior i les dues primeres dècades del segle XXI. També, amb una panoràmica retrospectiva, ens permet analitzar els resultats que s'han obtingut en la implementació d'eines

d'avaluació i gestió del risc en l'execució penal juvenil a Catalunya, com el SAVRY, o de l'eficiència i eficàcia en el funcionament dels organismes judicials que tramiten els expedients judicials (el temps que triga la justícia juvenil en intervenir).

Per tant, l'enfocament d'un nou estudi sobre la taxa de reincidència ha de combinar de forma harmònica les dues finalitats que se li esperen a aquest tipus d'estudis caracteritzats per una visió global del sistema de justícia juvenil. En primer lloc, la continuïtat de la sèrie, per saber l'evolució de la justícia juvenil en els seus diferents vessants: característiques de les persones joves, de les tipologies delictives, de l'efectivitat en la gestió de les mesures imposades i de les noves problemàtiques sorgides en aquests anys d'impàs entre estudis (cal tenir en compte l'impacte que la pandèmia i la covid-19 ha pogut tenir en la reincidència juvenil). I, en segon lloc, l'aportació de dades estructurades i globals sobre aspectes poc treballats en estudis anteriors o que sorgeixen com a noves necessitats en la intervenció en la justícia juvenil, sigui fruit de la detecció de l'equip professional o per les aportacions dels estudis que acabem d'esmentar i altres, a partir de les seves conclusions i propostes.

1. Marc teòric

1.1. Estudis de reincidència

1.1.1. Definició i mesura de la reincidència

En termes generals, podem definir la reincidència com la comissió d'un nou fet delictiu després d'haver estat condemnat per una altra infracció o delictes. No obstant, una definició com aquesta, tot i ser intuïtiva, és poc operativa. Com que la reincidència com a constructe es pot referir a situacions diferents, dependrà també de l'objectiu de l'estudi, les formes d'utilitzar-lo (Blanch et al., 2017) o, fins i tot, la disponibilitat de dades. En qualsevol cas, la definició mateixa de reincidència en l'àmbit social i criminològic és una qüestió complexa que requereix un abordatge des de perspectives diferents, i no es pot reduir, per exemple, a la definició que en fa el Codi Penal en l'article 22.8, on s'especifica que, perquè hi hagi reincidència, el nou delictes ha de ser del mateix tipus i naturalesa. En canvi, els estudis socials i criminològics sobre la reincidència la consideren com a la realització de qualsevol conducta delictiva, independentment de la tipologia i naturalesa dels delictes anteriorment comesos.

Així, amb el concepte *reincidència* ens podem referir a una nova detenció per part de la policia, l'obertura d'una nova causa judicial, una nova condemna o l'execució d'una pena. A més, encara podríem afegir el tipus específic de reincidència autoinformada, utilitzada exclusivament en l'àmbit de la recerca en què les mateixes persones joves expliquen, a través d'entrevistes i qüestionaris, quines conductes delictives o potencialment delictives han tingut en un període de temps determinat. Totes aquestes formes d'estudiar la reincidència tenen en comú intentar obtenir un índex, un percentatge o una ràtio, que resumeixi una realitat complexa en un indicador capaç d'aportar informació sintètica sobre un sistema de justícia, un servei o les característiques de les persones reincidents. Tot això, amb l'objectiu d'adaptar els sistemes d'execució penal a realitats canviants i a la millora dels resultats, a través de la millora en les intervencions. D'altra banda, la mesura de la reincidència permet portar a terme comparacions entre estudis

i entre sistemes penals, però per fer-ho es requereix un grau important d'estandardització, o si més no, explicitar aspectes metodològics, com la població estudiada, la selecció mostral o el temps de seguiment (Harris, et al., 2011).

Un aspecte important a considerar és el temps de seguiment de la mostra escollida, que inclou la determinació del moment a partir del qual s'inicia el seguiment i que, normalment, és una vegada finalitzada la darrera intervenció, pena o mesura, i el temps de seguiment que es considerarà a partir d'aquell moment. Pel que fa a la mostra dependrà dels objectius de l'estudi i de la seva composició en subgrups d'interès. El seguiment recomanat per part de la literatura acadèmica així algunes agències és d'aproximadament dos anys (Payne, 2007), si bé aquest període cal adaptar-lo als objectius de cada recerca, la població o mostra d'estudi particular o la tipologia delictiva. Com a resultat trobem una variabilitat dels temps de seguiment que pot anar d'un a cinc anys de seguiment. Tot i que hi ha estudis amb temps de seguiment de fins a dotze anys (Nicholaichuk et al., 2014), són poc habituals a causa del cost implícit i les dificultats tècniques de portar-los a terme. En tot cas, seguiments d'aquest tipus se solen limitar a estudis molt específics pel que fa als seus objectius, grups mostrals i tipologies delictives.

Els principals elements que una mesura de reincidència ha d'explicitar són: el concepte mateix de *reincidència*, la mostra o grup de població que vol descriure, el temps de seguiment i les limitacions més importants, que normalment estan associades a l'elecció de cada un d'aquests elements. Ara bé, en termes pràctics, tot i que la reincidència és l'indicador més comú per definir l'èxit d'un sistema penal, moltes vegades es fa mitjançant una sola dada massa genèrica i imprecisa per extreure'n conclusions útils, sigui a nivell de pràctica professional o bé a l'hora de dissenyar o avaluar polítiques públiques. En aquest sentit, alguns autors (King i Elderbroom, 2014) recomanen l'ús conjunt de diverses mesures de reincidència i focalitzades en subgrups rellevants, però sobretot incorporar indicadors que permetin escapar del binarisme propi del concepte de reincidència. Aquests autors defensen que mesures com el càlcul del temps o la gravetat de la

reincidència són necessàries i útils en termes de planificació i avaluació dels sistemes penals. Sigui com sigui, la reincidència i el seu estudi és un camp prioritari en termes tant d'avaluació de polítiques públiques i de seguretat com per la millora dels programes i intervencions que porten a terme diàriament els diferents agents que intervenen amb la població de justícia juvenil.

El present estudi fa un seguiment de les persones joves que van finalitzar una mesura o un programa de justícia juvenil durant l'any 2015 (causa base). D'aquestes persones joves, es considera reincident tota aquella que tingui una nova causa a Justícia Juvenil, a mesures penals alternatives o a presons per un nou fet delictiu comès entre la finalització de la causa base i el 31 de desembre de 2019. En el cas de reincidència a Justícia Juvenil no es comptabilitzen els fets en què s'ha declarat l'absolució o la no implicació de la persona jove.

Així, el seguiment mínim d'aquest estudi és de quatre anys i de cinc com a màxim, i per tal d'oferir una visió més completa, s'ha incorporat també el temps de reincidència.

De forma extraordinària, també s'incorpora en la recerca la reincidència judicial, és a dir, l'obertura d'una nova causa als jutjats de menors o d'àmbit penal de persones adultes durant el període de seguiment.

1.1.2. Risc i reincidència

Inicialment desenvolupat per avaluar el risc de reincidència en persones delinqüents adultes, el model de risc, necessitats i responsivitat (Andrews i Bonta, 2003) s'ha estès en altres àmbits, com el de la justícia juvenil. Aquest model es basa en tres eixos o fases per entendre la conducta delictiva i proposar actuacions efectives amb l'objectiu de reduir la reincidència i millorar les possibilitats de reinserció. El model RNR proposa que per intervenir de manera efectiva sobre la reincidència cal identificar les persones amb un risc més alt de reiteració delictiva i abordar les seves necessitats més relacionades amb la conducta delictiva, i fer-ho mitjançant intervencions adaptades a les seves característiques personals.

El primer eix del model es basa en la detecció precisa i individualitzada dels factors de risc més rellevants en cada cas. Aquests factors de risc són, de fet, aquelles característiques individuals, socials, contextuais o d'història personal que la literatura científica ha pogut identificar com a més rellevants. En la majoria dels casos, aquests factors s'agrupen en instruments, com és el cas el SAVRY (Borum et al., 2003), que configurats en forma de guia, permeten a l'equip professional portar a terme una valoració del risc més homogènia i estandarditzada. En alguns instruments, com el SAVRY, és possible que el o la professional introdueixi factors no contemplats a l'instrument, però que el o la professional considera rellevants en determinats casos. Això és possible perquè a diferència dels instruments actuarials, com el VRAG-20, el SAVRY no ofereix resultats numèrics, sinó que està explícitament enfocat a servir com a base per a una reflexió professional sobre el cas. L'eix del risc en el fons suposa també la necessitat d'ajustar la intensitat de la intervenció al nivell de risc, de manera que per a als riscos elevats es recomanen intervencions més intenses en termes de control, seguiment o tractament (Hilterman et. al, 2012).

Pel que fa al segon eix, les necessitats criminògenes es poden considerar com els objectius d'intervenció, en el sentit que són aquelles característiques o factors de risc (identificades durant la valoració del risc) que més relació tenen amb la conducta delictiva. De manera resumida: si bé una persona pot tenir una gran varietat de necessitats, generalment només algunes d'aquestes estan relacionades directament amb la conducta delictiva, i són justament aquestes les que haurien de ser l'objectiu i la base de la intervenció. Això, però, no vol dir que s'hagin d'ignorar altres necessitats. De fet, és possible que en casos particulars la intervenció sobre la reincidència hagi de quedar en un segon terme si es detecten necessitats més urgents.

El tercer eix, o principi de responsivitat, consisteix a ajustar la intervenció en funció de les característiques personals a qui va dirigida. Aquestes característiques poden haver estat recollides o no a través de la valoració del risc, però és important que en el moment de preparar una intervenció es personalitzi al màxim, ja que determinades característiques personals (per

exemple, nivells alts d'introversió) podrien afectar a les probabilitats d'èxit, o fins i tot podrien arribar a fer inviable una intervenció.

1.1.3. El SAVRY en perspectiva de gènere

Una recent revisió d'estudis sobre l'abast de les eines de valoració de risc i necessitats criminògenes en persones joves revela que el SAVRY presenta capacitat predictiva de reincidència, però que en el cas de les dones l'efecte és menys significatiu que en homes (Barnes-Lee i Petkus, 2023). En anàlisis més específiques s'ha trobat que la presència de factors de protecció s'associa a menys reincidència en homes, però no en dones, les quals havien puntuat més baix en aquests factors (Goodwin et al., 2022).

La literatura ha mostrat altres inconsistències quan s'aprofundeix en les diferències de gènere en l'aplicació del SAVRY. Així, s'ha vist que la valoració de risc global feta per l'equip professional era similar en dones i homes, tant pel que fa al risc de reincidència violenta com no violenta. Tanmateix, aquestes valoracions es veien influenciades per la presència de risc en diferents factors segons el sexe. En dones, la valoració de risc global de reincidència violenta s'associava també a més valoració de risc en factors individuals, i la valoració de risc de reincidència no violenta s'associava a més risc en factors socials o contextuals. En canvi, en homes, més risc en factors històrics i individuals s'associava de forma significativa a més valoració global, tant de reincidència violenta com no violenta (Childs et al., 2016).

En una exploració encara més extensa de l'estructura del SAVRY i les diferències de gènere, Hilterman et al. (2016) van trobar dos models de factors diferenciats per dones i homes que havien estat atesos per Justícia Juvenil a Catalunya. En el model per a dones, la dimensió en què es van agrupar més factors es componia pel consum de substàncies, les autolesions i els intents de suïcidi anteriors associats a factors individuals (estrès, actituds negatives, impulsivitat o enuig); el rebuig del grup d'iguals i la baixa col·laboració en les intervencions. En canvi, en homes el consum de substàncies i les conductes autolítiques es van relacionar amb la història

delictiva. Aquest fet fa suggerir als autors que les dones poden estar presentant necessitats relacionades amb la salut mental.

A més a més, això podria estar relacionat amb altres resultats trobats amb persones joves infractores catalanes, en els quals es va trobar que, de tots els factors del SAVRY, les dones havien tingut una valoració de risc per intents d'autolesió o de suïcidi anteriors superior als homes de forma significativa, tot i que entre dones reincidentes i no reincidentes la valoració va ser similar (Rey, 2017).

Els models de factors de Hilterman et al. (2016) van trobar altres diferències en la distribució dels factors relacionats amb el suport social, la dinàmica familiar o la susceptibilitat a la intervenció. Aquestes troballes s'han de seguir explorant i posant en relació amb la reincidència, atès que prendre consciència de les diferències de gènere pot millorar la valoració de les necessitats a incorporar en el disseny de la intervenció.

1.2. Marc legal i política criminal en la justícia juvenil

Els canvis en el context polític i jurídic del sistema penal són aspectes que generalment afecten els resultats dels estudis de reincidència. Per aquest motiu, aquest apartat repassa les modificacions que, directament o indirectament, poden haver afectat l'aplicació de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors (LORPM).

La reforma operada per la LO 8/2006, de 4 de desembre, va afectar de forma contundent la LORPM. Amb una exposició de motius poc justificable, es va modificar gran part de l'articulat, s'apartava dels valors originals basats en la prevenció especial i els drets de les persones menors i va virar cap a un plantejament més propi del dret penal de la seguretat ciutadana (García-Pérez, 2008).

Després de la reforma de 2006, la LORPM va tenir una afectació el 2012,¹ en context de crisi econòmica, en què es van incorporar mesures d'eficiència pressupostària i es van especificar competències del Jutjat Central de Menors de l'Audiència Nacional (art. 2.4 LORPM). No sembla, d'entrada, que aquesta modificació pogués afectar els resultats de l'estudi.

Hi ha hagut altres afectacions directes a la LORPM que s'han produït amb posterioritat a l'any 2019² i, per tant, queden fora de l'abast de l'estudi de la reincidència previst en aquesta recerca.

Tot i el caràcter autònom de la LORPM en relació amb la resposta penal de les persones menors, aquesta es configura dins del marc penal de persones adultes. Per tant, cal analitzar les afectacions que poden haver produït les reformes del Codi penal operades per la Llei orgànica 5/2010, de 22 de juny, i en especial la Llei orgànica d'1/2015, de 30 de març, la qual ha suscitat més anàlisi pel que fa a l'impacte respecte a la responsabilitat penal de menors.

L'aspecte més rellevant ha estat la supressió de les faltes en la reforma de 2015. Algunes conductes abans tipificades com a falta han quedat despenalitzades i s'han traslladat a la via administrativa o civil. Per tant, també queden fora de l'aplicació de la LORPM. Tanmateix, una part important de les antigues faltes han passat a ser delictes lleus, tipificació nova al Codi penal des d'aquesta reforma. En tot cas, l'eliminació de les faltes pot tenir una repercussió important, ja que el 40% dels fets comesos per menors són faltes. Així s'ha pronunciat la Fiscalia General de l'Estat en el *Dictamen 1/2015, sobre criterios de adaptación de la LORPM a la reforma del Código Penal por LO 1/2015*.

¹ Afectació operada per la Llei orgànica 8/2012, de 27 de desembre, de mesures d'eficiència pressupostària en l'Administració de justícia, per la qual es modifica la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial.

² Afectacions operades per la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant de la violència i la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

La Fiscalia General de l'Estat també analitza la quasi exclusió de la localització permanent per delictes lleus que abans eren faltes. Així, dictamina que en la jurisdicció de persones menors suposa que en aquests casos tampoc es pot imposar una mesura privativa de llibertat. Per tant, no és possible a partir de la LO 1/2015 imposar la permanència de cap de setmana a domicili o en centre per delictes lleus, mesura prevista a l'art. 9.1 de la LORPM com a resposta a les antigues faltes.

Assenyala Jericó (2018) que la despenalització de les faltes i la inclusió de delictes lleus per si mateix pot afavorir els principis d'intervenció mínima i el d'oportunitat, incrementant també la possibilitat d'acordar el desistiment en la incoació del procediment i desjudicialitzar segons l'interès superior de la persona menor. D'altra banda, la impossibilitat d'imposar una mesura privativa de llibertat en conductes en què abans sí que era possible suposa la millora en l'aplicació del principi d'última ràtio. Malgrat això, no s'ha d'obviar que la reforma del 2015 ha estat àmpliament qüestionada pel seu caràcter populista i punitivista, en l'ànim recaptador de l'ampliació de la multa, la inclusió de noves figures penals, la maldestra legislació dels delictes lleus en l'àmbit processal o la introducció de la presó permanent revisable.

D'altra banda, l'autora explora altres afectacions que possiblement el personal legislador no va preveure en les reformes del Codi penal i que podrien afavorir els principis de flexibilitat i individualització en la jurisdicció de persones menors. En concret, la reconfiguració dels fets considerats de màxima gravetat segons l'art. 10.2 de la LORPM mitjançant la inclusió de la presó permanent revisable i les modificacions en els delictes d'abús i agressió sexual a persones menors (ja iniciades per la reforma de la LO 5/2010). Això pot suposar que el jutjat de menors ja no estigui obligat a imposar la mesura d'internament tancat de màxima durada en alguns d'aquests casos, sinó que pugui ajustar la mesura, retornant als valors de prevenció especial originals de la LORPM.

Finalment, les dues reformes han afectat la prescripció. Tot i que l'article 15 de la LORPM regula la prescripció dels fets delictius i de les mesures, també

remet al Codi penal com a norma supletòria en relació amb el còmput general de terminis. Aquesta dependència pot resultar crítica si es modifica la prescripció segons els criteris de la política criminal de persones adultes, per exemple, contraris a la finalitat educativa si la resposta cap a la persona menor no és ràpida (Macías, 2011). La reforma operada per la LO 5/2010, lluny de tenir en compte aquesta situació, va crear una nova disfunció en incloure l'obligació d'una resolució judicial motivada per poder interrompre la prescripció. Les diferents interpretacions en relació amb la potestat del Ministeri Fiscal per resoldre la interrupció de la prescripció d'aquesta manera en la justícia juvenil podrien generar inseguretat jurídica. És una qüestió que persisteix després de la reforma de 2015 que va fer cas omís a la problemàtica (Granado, 2016; Jericó, 2019).

La Fiscalia General de l'Estat ha lamentat l'oblit del personal legislador en relació amb la LORPM en les reformes del Codi penal. A més, s'ha perdut una ocasió per solucionar defectes processals com el de la prescripció en la justícia juvenil. La solució ha de passar per reformar la LORPM i ajustar les disfuncions identificades prèvies i posteriors a les reformes del Codi penal.

1.3. Context sociodemogràfic i penal de la justícia juvenil

Les fonts de dades oficials respecte a les infraccions comeses per persones menors són vàries i mesuren diferents aspectes (detencions policials, expedients incoats per la fiscalia, resolucions judicials, programes de reparació o execució de mesures). Cadascuna dona una visió parcial sobre la delinqüència juvenil, la qual cosa en limita les interpretacions. Malgrat això, l'evolució dels indicadors permet treure conclusions o hipòtesis respecte dels canvis que es puguin estar produint.

Hi ha dos períodes en què l'anàlisi de la reincidència es pot veure afectada. S'estudia la sèrie del 2010 al 2015 per conèixer les diferències en la població de persones joves ateses a Justícia Juvenil respecte a l'anterior estudi, i la del 2015 al 2019 per conèixer els factors que poden influir durant el període de seguiment de la reincidència. Cal tenir en compte, també, la coincidència en relació amb les dues reformes del Codi penal de 2010 i 2015.

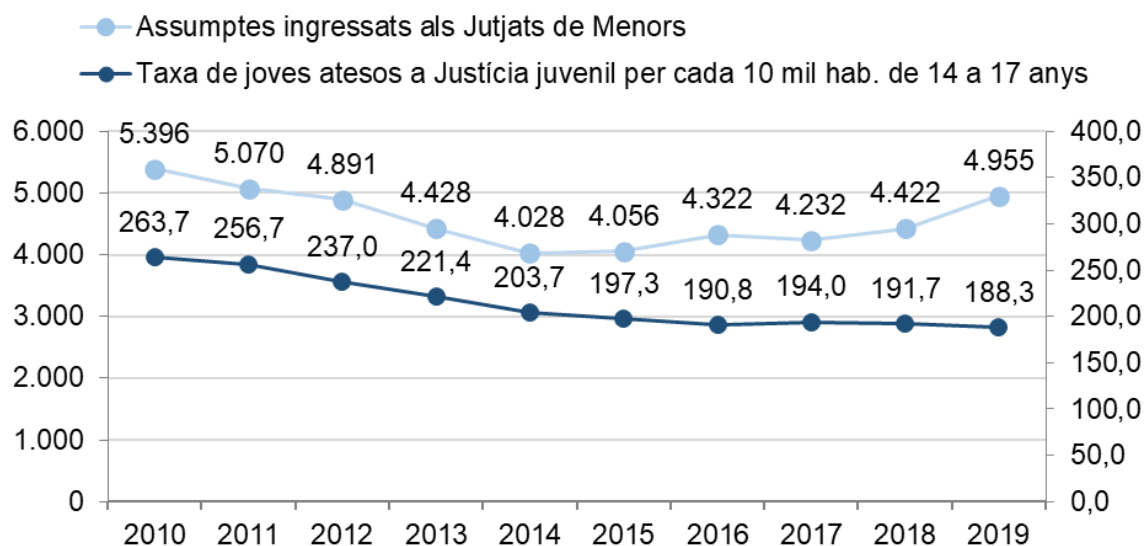
1.3.1. Evolució dels indicadors de la justícia juvenil

L'ingrés d'assumptes en els jutjats de menors va patir una forta davallada entre el primer període estudiat de 2010 a 2015 (un 24,8% menys d'assumptes). De la mateixa manera, s'observa un descens de la taxa de persones joves ateses a Justícia Juvenil en relació amb la població jove de Catalunya (un 25,2% menys).

Entre el 2015 i el 2019, en canvi, el nombre d'assumptes als jutjats va tornar a incrementar, mentre que la taxa de persones joves ateses a Justícia Juvenil es va mantenir amb una lleugera tendència a la baixa. Malgrat que la població de 14 a 17 anys a Catalunya va augmentar un 17,3% de forma progressiva entre el 2010 i el 2019, segons les dades del Padró municipal d'habitants (Idescat, 2023).

Cal assenyalar que no s'han trobat dades oficials de criminalitat o de detenció de menors a Catalunya, les quals ens podrien ajudar a posar en context aquestes tendències en l'enjudiciament.

Gràfic 1. Assumptes ingressats als Jutjats de Menors i taxa de persones joves ateses a Justícia Juvenil per cada 10.000 habitants de 14 a 17 anys (període 2010-2019)

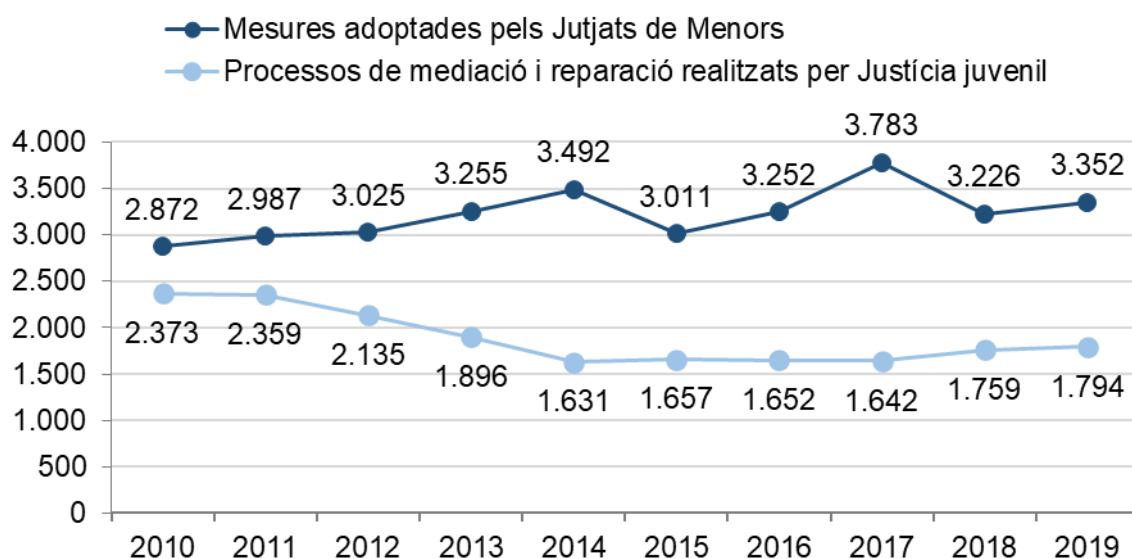
Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Justícia, Drets i Memòria (2023) i Idescat (2023).

Per aprofundir en les tendències vistes hem comparat l'evolució de les dues principals vies de resolució: els processos de mediació i reparació i l'adopció de mesures.

Entre el 2010 i el 2014 els processos de mediació i reparació van disminuir fins a un 31,3%, mentre que l'aplicació de mesures va augmentar un 21,6%. Tanmateix, no es pot deduir d'això que per les mateixes situacions en què abans es realitzava una reparació o conciliació amb la víctima després se'ls aplicés una mesura. Cal assenyalar que no hem trobat dades d'aquest període en relació amb altres finalitzacions dels procediments, com l'absolució, els sobreseïments, la prescripció o el desistiment o la no continuació de l'expedient.

A partir del 2015 no s'observen canvis destacats en la realització de processos de mediació i reparació. L'adopció de mesures, malgrat baixades puntuals el 2015 i, posteriorment el 2018, mostra una tendència d'increment.

Gràfic 2. Mesures adoptades pels jutjats de menors i processos de mediació i reparació realitzats per Justícia Juvenil (període 2010-2019)

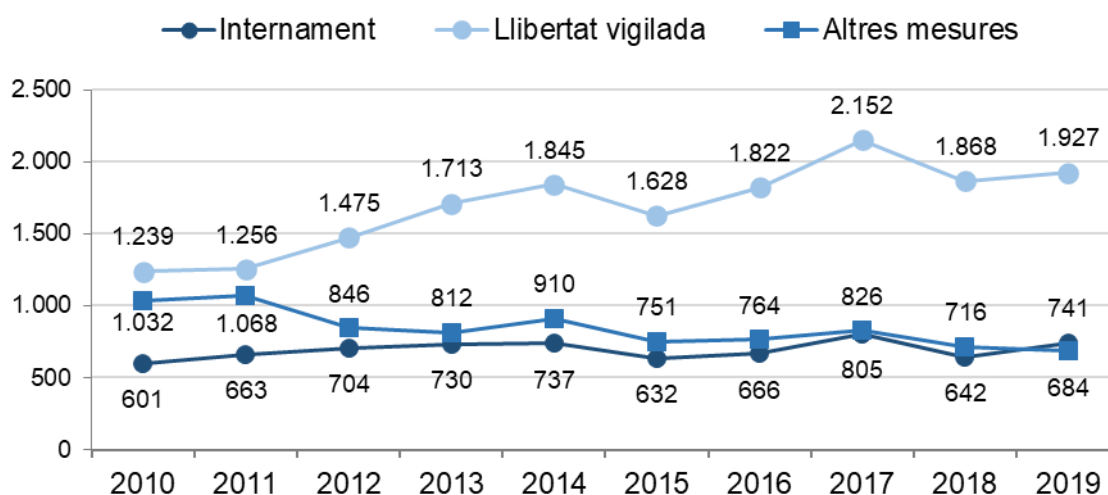
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE (2023) i el Departament de Justícia, Drets i Memòria (2023)

Si ens fixem en el tipus de mesures adoptades pels jutjats de menors, la llibertat vigilada és la que s'imposa en més freqüència (1.628 el 2015).

Durant el període estudiat, excepte descensos puntuals, ha anat incrementant la seva aplicació fins a un 55,5% més.

El segon tipus de mesures adoptades en més freqüència són les d'internament en centre (751 el 2015). Amb oscil·lacions, l'aplicació de l'internament s'ha incrementat des del primer a l'últim any del període d'estudi, un 23,3% més.

Gràfic 3. Mesures adoptades pels Jutjats de Menors per tipus de mesura (període 2010-2019)

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE (2023).

Segons les dades del CGPJ, en la resta de mesures destaca una contínua disminució en l'aplicació de les prestacions en benefici de la comunitat, les quals han passat de 410 el 2010 a 164 el 2019 (un 60,0% menys).

D'altra banda, cal ressaltar a partir del 2015 la quasi desaparició de la mesura de permanència de cap de setmana, les quals va passar de 65 aquell any a 5 el 2016. Cal recordar la possible afectació de la reforma del Codi penal de 2015 en relació amb el manteniment excepcional de la localització permanent per delictes lleus.

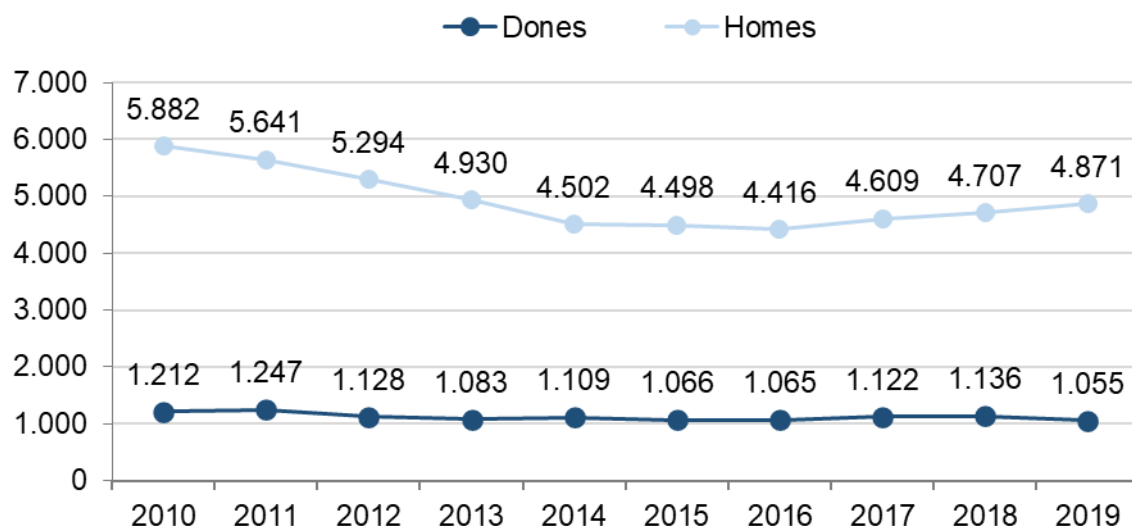
1.3.2. Característiques de les persones joves ateses a Justícia Juvenil

Finalment, hem revisat quina és l'evolució anual de les persones joves ateses a Justícia Juvenil segons algunes característiques. Han canviat o ens donen més explicacions respecte de les tendències judicials vistes?

Segons dades del Departament de Justícia, Drets i Memòria, el descens de persones joves ateses entre el 2010 i el 2015 és especialment acusat en homes (un 23,5% menys), mentre que augmenten en el segon període en un 8,3%.

Les xifres de dones no presenten grans oscil·lacions amb el temps i es mantenen estables, amb una mitjana anual aproximada de 1.100.

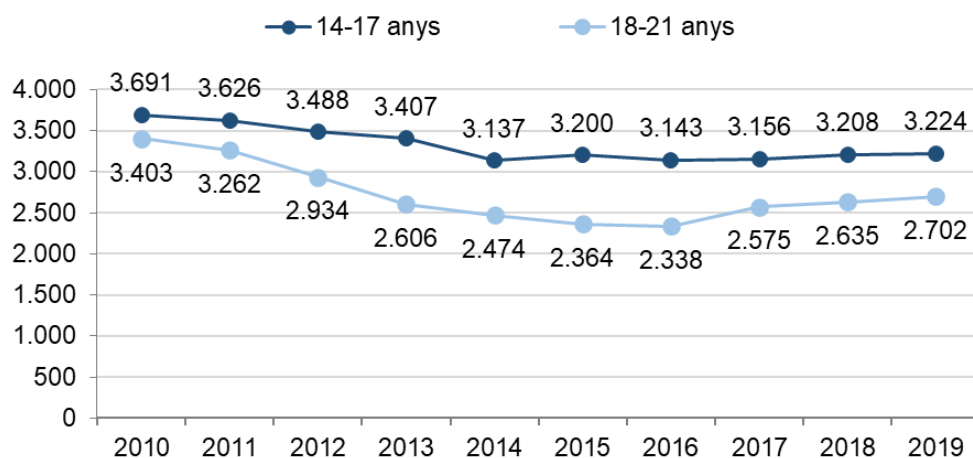
Gràfic 4. Persones ateses pels serveis de Justícia Juvenil per sexe (sèrie 2010-2019)

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Justícia, Drets i Memòria (2023)

Pel que fa a l'edat de les persones joves, s'observa un descens més pronunciat en la proporció de persones que ja eren majors d'edat que no les de 14 a 17 anys, especialment durant els anys del 2013 al 2016. És a dir, eren més joves d'edat en l'execució dels programes o mesures de justícia juvenil.

Gràfic 5. Persones ateses pels serveis de Justícia Juvenil per franges d'edat (sèrie 2010-2019)

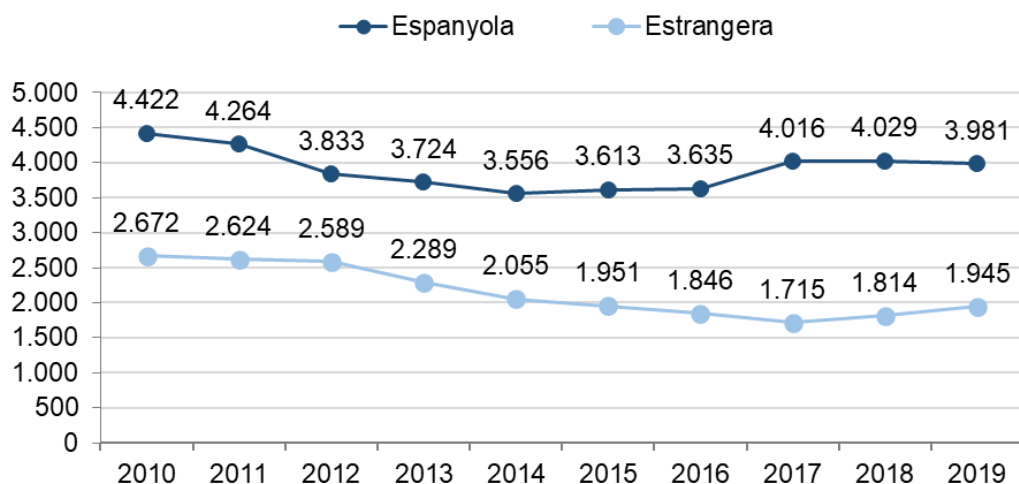

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Justícia, Drets i Memòria (2023).

Pel que fa a la nacionalitat de les persones joves ateses a Justícia Juvenil, s'observen oscil·lacions en què destaca un descens més pronunciat i

progressiu de persones joves estrangeres. En tot el període estudiat, les persones joves estrangeres van representar com a màxim el 40,3% de les persones joves ateses el 2012 i com a mínim el 29,9% el 2017.

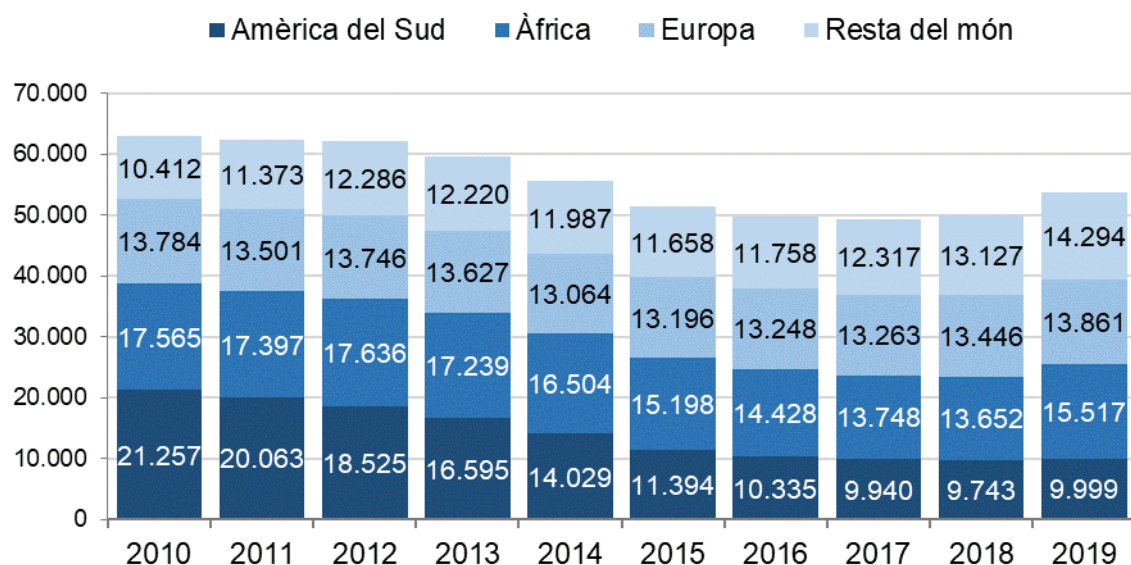
Gràfic 6. Persones ateses pels serveis de Justícia Juvenil per nacionalitat (sèrie 2010-2019)

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Justícia, Drets i Memòria (2023).

En la població jove de Catalunya, s'observa també un descens pronunciat de la població estrangera de 15 a 19 anys, especialment en la d'Amèrica del Sud.

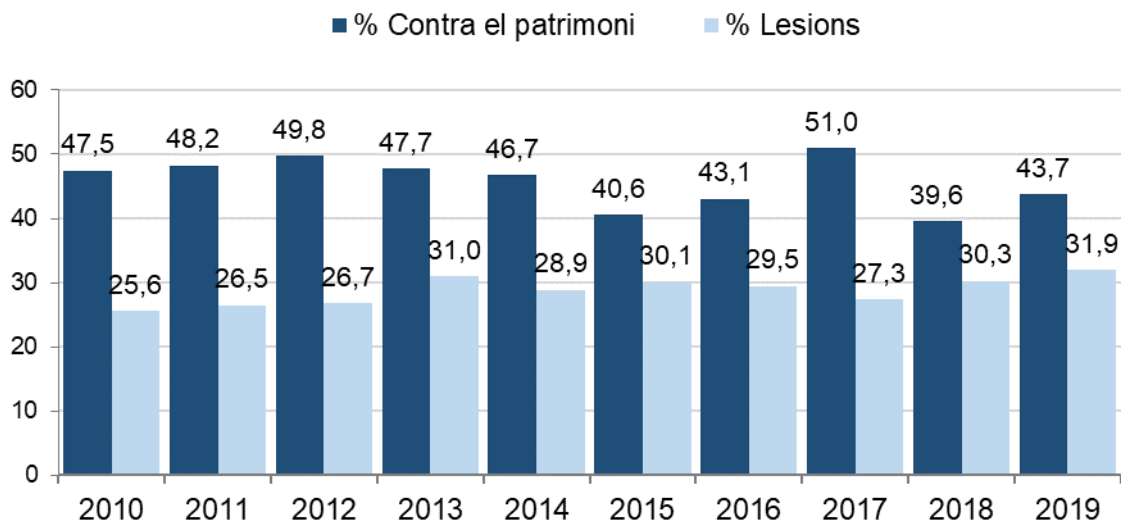
Gràfic 7. Població de 15 a 19 anys amb nacionalitat estrangera a Catalunya per continents (sèrie 2010-2019)

Font: elaboració pròpia a partir de l'Idescat (2023).

Pel que fa al tipus de fets comesos per les persones joves en mesures, ha disminuït la proporció de joves amb fets contra el patrimoni, excepte un repunt el 2017 (del 47,5% al 43,7%). Per contra, ha augmentat la proporció de joves que han comès lesions (del 25,6% al 31,9%).

Gràfic 8. Percentatge de persones ateses a Justícia Juvenil amb mesures fermes notificades per fets contra el patrimoni i lesions (sèrie 2010-2019)

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Justícia, Drets i Memòria (2023)

2. La recerca

2.1. Finalitat

La finalitat d'aquesta recerca és actualitzar la taxa de reincidència de justícia juvenil i examinar novament els perfils i característiques de les persones joves infractores, aportant dades que permetin ampliar el coneixement sobre els principals factors de risc de reincidència. D'aquesta manera, es pretén aportar informació útil per orientar les actuacions i millorar la capacitat preventiva del model d'execució.

2.2. Objectius

Els objectius específics a assolir són els següents:

- 1) Actualitzar la taxa de reincidència general de les persones joves infractores ateses pel sistema de justícia juvenil i comparar-la amb les taxes d'estudis anteriors.
- 2) Determinar les característiques principals de la reincidència, el temps que les persones joves triguen a reincidir, el nombre de reincidències, el tipus de fets delictius i la violència.
- 3) Obtenir per primer cop la taxa de reincidència judicial, per comparar la variació amb la taxa de reincidència juvenil segons les variables d'estudi.
- 4) Determinar quines són les variables associades a la reincidència en la població d'estudi general segons el programa o mesura.
- 5) Obtenir la taxa de reincidència concreta de les persones joves que han finalitzat un procés de mediació i reparació o una mesura educativa, així com la taxa segons la tipologia delictiva comesa en la causa base.

- 6) Analitzar de manera específica les formes de finalització dels procediments en què l'actuació de la justícia juvenil hagi estat únicament la realització d'un assessorament tècnic.
- 7) Analitzar la relació entre la valoració del risc duta a terme amb el SAVRY i la reincidència posterior, així com els factors de risc i de protecció relacionats.
- 8) Analitzar en perspectiva de gènere la realitat de les dones joves infractores, l'evolució de la taxa de reincidència i l'anàlisi de la tipologia delictiva i l'ús de la violència.
- 9) Realitzar una recollida de propostes aplicables a la realitat de la justícia juvenil catalana, d'acord amb els resultats de l'estudi i amb les tendències més rellevants aportades per la literatura científica.

2.3. Metodologia

2.3.1. Població d'estudi

L'estudi comprèn dades de totes les persones menors o joves que l'any 2015 van finalitzar totalment una causa penal en la justícia juvenil a Catalunya (N=3.634). D'aquesta causa, identificada com a *causa base*, s'ha seleccionat l'últim programa o mesura finalitzada. Això vol dir que la causa base pot haver finalitzat amb un procés de mediació i reparació, amb el compliment d'una de les mesures contemplades en l'art. 7 de la LORPM o bé exclusivament amb un assessorament tècnic.

En el cas que la persona jove hagués finalitzat una mesura d'internament no s'ha tingut en compte la llibertat vigilada posterior com a causa base, però sí que s'ha recollit en una variable específica si n'hi ha hagut. S'han exclòs de la població d'estudi les persones joves que només van finalitzar una mesura cautelar (N=4).

S'han recollit també les dades de l'avaluació del risc fetes amb el SAVRY. El SAVRY és una eina d'avaluació estructurada del risc de reincidència que forma part de la metodologia de treball amb persones joves de la Direcció

General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil (DGEPCJJ). El nombre de casos dels quals es té informació són N=1.639 i pertanyen majoritàriament a persones joves a les quals se'ls ha fet un assessorament tècnic o bé se'ls ha aplicat mesures de llibertat vigilada o d'internament.

També s'han recuperat, com a dades primàries, el conjunt de dades utilitzat en l'estudi anterior del CEJFE respecte de la reincidència en la justícia juvenil, que s'ha utilitzat per dur a terme comparacions amb els resultats del present estudi. En aquella ocasió, es va estudiar la població de persones joves que van finalitzar un programa o mesura l'any 2010 (N=4.753). Cal tenir en compte, però, que el present estudi s'ha seguit a les persones joves durant un any més. Per tant, quan l'estudi ofereix resultats sobre les diferències significances entre estudis, es donaran respecte al seguiment fins a 2018.

2.3.2. Procés de recollida i processament de les dades

La recollida de dades s'ha realitzat amb diversos mètodes segons les diferents fonts de dades i possibilitats d'explotació informàtica.

El primer ha estat una extracció informàtica del Sistema d'informació de Justícia Juvenil (SIJJ). A través d'aquesta extracció, s'han recollit les següents dades sobre les persones joves i la causa base finalitzada:

- Dades personals, dades penals i dades sobre els programes i mesures finalitzats sobre cada una de les persones joves de la població d'estudi.
- Descriptors del tipus, forma i resultat dels processos de mediació i reparació de menors (MRM).
- Resolucions provinents de la Fiscalia i dels jutjats en relació amb els procediments en què només consta l'assessorament tècnic de menors (ATM) com a actuació de justícia juvenil.

Així mateix, també es van recopilar les dades referents a l'avaluació del risc del SAVRY i es va conservar per a l'estudi la darrera valoració de risc finalitzada durant l'any 2015 i, per tant, abans de finalitzar la causa base.

El segon mètode de recollida ha consistit en una obtenció manual de dades a través d'un formulari de recollida, tant pel que fa a la reincidència en el sistema de justícia juvenil com el de població adulta. La informació s'ha consultat en el SIJJ, el qual també dona accés a les dades de mesures penals alternatives de persones adultes, així com en el Sistema d'Informació Penitenciari Català (SIPC). S'ha considerat com a reincidència quan en l'expedient de la persona jove consta un nou programa, mesura o ingrés a presó per fets delictius comesos amb posterioritat a la data de finalització de la causa base. En el cas de reincidència a Justícia Juvenil no es comptabilitzen els fets en què s'ha declarat l'absolució o la no implicació de la persona jove.

El període de seguiment de la reincidència ha estat des de la finalització de la causa base fins al 31 de desembre de 2019, amb una mitjana de 4,5 anys de seguiment (mínim de 4 anys i màxim de 5).

Finalment, s'han incorporat per primera vegada dades judicials de les persones joves com a població d'estudi, amb l'objectiu de calcular i analitzar la taxa de reincidència judicial. Les dades judicials, cedides al CEJFE pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i amb el vistiplau del Consell General del Poder Judicial, la Dirección de Supervisión y Control de Datos de Madrid, es van extreure del sistema TEMIS (tramitador de l'àmbit penal a l'Administració de justícia).

L'extracció de TEMIS va incloure els registres de les persones encausades en tots els jutjats de Catalunya des del 2015 fins el 2019. Atès que els sistemes informàtics de l'Administració de justícia i Justícia Juvenil no comparteixen bases o connexió, la combinació de les dades amb les del SIJJ es va haver de fer manualment cas per cas, identificant l'ingrés d'un nou procediment als jutjats per un delicte posterior a la causa base fins al 31 de desembre de 2019.

Les dades recollides a través dels diferents mètodes s'han processat amb el Power Query de Microsoft i amb R, així com s'han combinat en diferents

conjunts de dades en format CSV i SPSS. Una vegada processades s'han combinat en diferents conjunts de dades per a l'anàlisi.

Per a la comparativa segons el sexe en l'anàlisi en perspectiva de gènere, s'ha seleccionat una mostra aleatòria d'homes de la mateixa mida que la població de dones estudiades: 733. De tres mostres aleatòries fetes amb SPSS, la seleccionada ha estat la que tenia més semblances en la distribució de casos per nacionalitat, categoria del fet de la causa base, antecedents i el programa o mesura finalitzat.

En les variables metodològicament comparables, les dades també s'han incorporat a una segona base on s'han afegit les de l'estudi anterior (Blanch et al., 2017).

En els capítols 4 i 5 sobre la reincidència general i per programes o mesures es donen les taxes de reincidència de la resta d'estudis del CEJFE que s'han calculat per tal d'observar-ne l'evolució. A l'hora de comparar-les cal tenir en compte la diferència metodològica en relació amb el temps de seguiment. A la taula següent, es llisten els diferents estudis amb la denominació de la taxa, la referència bibliogràfica, programa o mesura i any de finalització de la causa base estudiada, així com els anys de mitjana de seguiment de la reincidència.

Taula 1. Referències a les taxes de reincidència d'estudis anteriors del CEJFE

Taxa	Referència	Programes i mesures	Finalització causa base	Temps seguiment reincidència
2005	Capdevila et al. (2005)	Tots	2002	2,5
2006	Marteache et al. (2008)	LV i IC	2003	3,5
2007	Capdevila et al. (2008)	LV i IC	2004	3,5
2008	Capdevila et al. (2009)	LV i IC	2005	3,5
2009	Capdevila et al. (2010)	LV i IC	2006	3,5
2010	Arronis et al. (2011)	LV i IC	2007	3,5
2011a	Blanch et al. (2012)	LV i IC	2008	3,5
2011b	Capdevila et al. (2012)	MRM	2008	3,0
2011c	Blanch et al. (2013)	PBC i RTS	2008	3,5
2016	Blanch et al. (2017)	Tots	2010	3,5

LV=Llibertat vigilada, IC=Internament, MRM=Mediació i reparació de menors, PBC=Prestacions en benefici de la comunitat, RTS=Realització de tasques socioeducatives

2.3.3. Variables d'estudi

Les variables d'estudi s'exposen a l'annex amb la descripció bàsica i la codificació de les dades.

2.3.4. Anàlisis de les dades

Una part de les anàlisis d'aquesta recerca s'han realitzat amb l'aplicació SPSS i han estat les següents:

- Anàlisis descriptives. S'han extret les freqüències absolutes i relatives per les variables nominals i la mitjana i desviació típica per les variables numèriques.
- Taules de contingència per determinar la relació entre variables nominals. S'han extret els coeficients Phi i V de Cramer. En els resultats significatius, s'han marcat amb asterisc els valors amb residu tipificat corregit $\geq 1,8$ o $\leq -1,8$.
- Anàlisi de la variància (ANOVA) per determinar la relació entre variables nominals i numèriques. En els resultats significatius, s'han marcat amb asterisc els valors superiors a la mitjana total.

La part d'anàlisi de l'eina de valoració del risc SAVRY s'ha realitzat a partir del mateix conjunt de dades, però per l'anàlisi i el tractament s'ha emprat el llenguatge de programació R, a través de l'entorn RStudio tant en el tractament com en l'anàlisi de les dades. En aquest apartat s'han emprat les mateixes tècniques i alguna tècnica addicional:

- T-Test: o *t d'Student*, pel càlcul de la diferència de mitjanes entre variables nominals i numèriques quan la variable nominal admet només dues categories (p. ex.: home o dona).

A banda de les funcionalitats pròpies del llenguatge R (*R base*) s'han emprat algunes llibreries addicionals per tal de simplificar:

- Tidyverse: paquet de llibreries orientades a la ciència de dades que permet organitzar i operar les dades (principalment amb *dplyr* i *tidy*). D'aquest paquet també s'ha utilitzat la llibreria *ggplot2* per la creació de gràfics.

- *sjmisc*: un complement de *dplyr* que simplifica algunes funcions de transformació de les dades amb una codificació semblant a la sintaxi d'SPSS.
- *MarginalEffects*: càlcul i representació gràfica dels efectes marginals per al càlcul de testos de contrast estadístic, risc i raó d'odds.
- *Haven* i *readxl*: llibreries per obrir i desar fitxes en format .sav d'SPSS, .xls i .xlsx propis de l'Excel de Microsoft.
- *Vdc*: dissenyada per simplificar l'elaboració de taules de contingència i el càlcul de la V de Cramer.
- *Pander* i *Stargazer*: per la visualització i impressió de taules de resultats i models de les diferents proves estadístiques.

2.3.5. Calendari de la recerca

Tasques / Any i trimestre	21 4T	22 1T	2T	3T	4T	23 1T
Fase I. Plantejament						
Concreció del projecte i l'equip de recerca						
Fase II. Marc teòric						
Recull de literatura i construcció marc teòric						
Fase III. Recollida de dades						
Extracció dades del SIJJ						
Treball camp dades reincidència						
Recepció de les dades judicials						
Processament de dades a R i SPSS						
Fase IV. Resultats						
Anàlisi de les dades						
Redacció de l'informe						
Presentació de resultats						

Les actuacions de la recerca es van iniciar durant l'últim trimestre de 2021, amb l'elaboració del projecte i concreció de l'equip. A finals del mateix any es van obtenir les dades bàsiques del SIJJ sobre els programes i mesures finalitzades el 2015, així com les de la valoració del risc del SAVRY. També es va començar la preparació del treball de camp per a les dades de la reincidència.

3. La reincidència en la justícia juvenil

La mesura de la reincidència en aquesta recerca consisteix en la quantificació de la comissió de nous fets delictius per part d'aquelles persones joves que van finalitzar un programa o mesura en el sistema de justícia juvenil català l'any 2015. El període de seguiment conclou el 31 de desembre de 2019, amb una mitjana de 4,5 anys (mínim de 4 anys i màxim de 5).

3.1. Taxa de reincidència

La taxa de reincidència general és del 32,7% (N=1.189). És a dir, a dos terços de les persones joves no se'ls ha tornat a atendre des dels serveis de justícia juvenil ni han ingressat en el sistema d'execució penal de persones adultes per un nou delictes.

Respecte a l'estudi anterior (taxa 2016), tot i que ha augmentat en 1,9 punts percentuals, no s'observen diferències estadísticament significatives pel que fa a la taxa de reincidència. Cal recordar, però, que l'actual estudi té un any més de seguiment de la reincidència i que sense aquest any, la taxa seria de 30,9%, només una diferència de 0,1 punts respecte a l'estudi anterior.

Taula 2. Evolució de la taxa de reincidència segons els estudis realitzats

Estudi	Taxa 2005	Taxa 2016	Taxa 2019 ^a	Taxa 2020
Taxa de reincidència	24,4%	30,8%	30,9%	32,7%

^a Taxa 2019 calculada amb una mitjana de temps de seguiment de 3,5 anys igual que en la Taxa 2016

3.2. Característiques de la reincidència

Les persones joves que han reincidit de mitjana han trigat una mica més d'un any a cometre un nou fet delictiu (397,30 dies; DT=401,56) i l'edat de les persones joves en reincidir se situa en els 17,6 anys de mitjana (DT=2,11).

En percentatge acumulat, el 60,0% de la reincidència s'ha produït durant el primer any després de finalitzar el programa o mesura i el 81,1% durant els primers dos anys. Si afegim un any de seguiment més (fins a 3 anys)

aquesta taxa s'incrementa en 10 punts percentuals. Passats els 3 anys de seguiment, ja hauran reincidit el 97% de les reincidents, per això cal valorar si el cost d'augmentar d'aquest termini comporta una millora en la precisió de la taxa.

Taula 3. Temps que les persones joves han trigat a reincidir

	N	%	% acumulat
Menys de 6 mesos	480	40,9	40,9
De 6 mesos a 1 any	225	19,1	60,0
D'1 a 2 anys	248	21,1	81,1
De 2 a 3 anys	119	10,1	91,2
De 3 a 4 anys	71	6,0	97,3
De 4 a 5 anys	32	2,7	100,0

Pel que fa als fets comesos, destaca l'augment de la primera reincidència en fets contra les persones, que ha passat del 28,2% al 35,6%. En canvi, han disminuït els fets contra la propietat amb violència, tant en freqüència com en proporció.

Amb independència del tipus de fet, però, i comparant-ho amb l'estudi anterior, no s'observen diferències respecte a l'ús de violència en la primera reincidència (47,1%). Tanmateix, si tenim en compte la reincidència acumulada durant el període de seguiment, el percentatge de persones joves amb nous fets violents és del 65,3%.

La mitjana global de reincidències és de 3,0 (DT=3,3). La diferència respecte de l'estudi anterior és significativa, on la mitjana era de 2,7 reincidències. Ha augmentat doncs el nombre de reincidències que es cometien.

El 44,6% de les persones joves reincidents faran una sola reincidència.

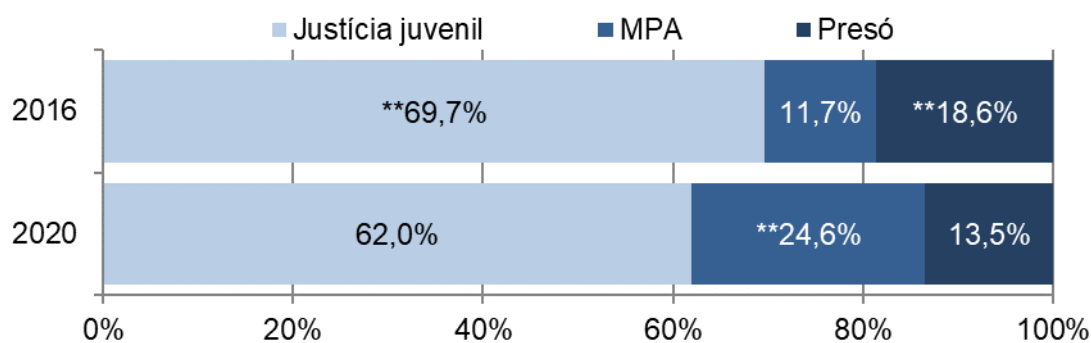
Taula 4. Característiques de la reincidència

Variable / Categoria	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Categoria fet principal				
Contra les persones	411	28,2	422	**35,6
Contra la propietat violent	250	**17,1	137	11,5
Contra la propietat no violent	480	32,9	357	30,1
Altres	318	21,8	271	22,8
Violència fet principal				
Violent	661	45,3	559	47,1
No violent	798	54,7	628	52,9
Nombre de reincidències				
1 reincidència	640	43,7	530	44,6
2 o 3 reincidències	487	33,3	365	30,7
Més de 3 reincidències	337	23,0	294	24,7
Reincidència violenta acumulada				
Violenta	-	-	776	65,3
No violenta	-	-	413	34,7

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

Atès que majoritàriament les persones joves encara eren menors d'edat en la primera reincidència, la resposta jurídica en primer lloc torna a ser un programa o mesura de justícia juvenil (62,0%).

Gràfic 9. Àmbit de la primera reincidència segons estudi

En aquests casos, la situació més freqüent és l'elaboració d'un informe d'assessorament tècnic (39,0% dels casos) o una llibertat vigilada (32,8% dels casos).

La primera reincidència ha estat en el sistema de persones adultes en més freqüència que en l'anterior estudi. Tanmateix, la resposta més freqüent ha estat una MPA (TBC en el 45,7% d'aquests casos), a diferència de l'estudi anterior en què va ser la presó.

Taula 5. Programa, mesura o pena imposada en la primera reincidència segons l'àmbit de reincidència per edat i l'estudi

Variable / Categoria	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Àmbit de reincidència (menors)				
Mediació i reparació	181	**17,7	89	12,2
Assessorament tècnic (com a programa únic de la causa)	376	36,9	287	39,4
Llibertat vigilada	177	17,4	239	**32,8
Prestacions en benefici de la comunitat	63	6,2	39	5,4
Altres de medi obert	81	**7,9	33	4,5
Internament	142	**13,9	41	5,6
Àmbit de reincidència (persones adultes)				
Justícia restaurativa	20	4,5	54	**12,2
Treballs en benefici de la comunitat	139	31,3	203	**45,7
Altres mesures penals alternatives	12	2,7	27	**6,1
Presó	190	**42,8	140	31,5
Localització permanent	48	**10,8	2	0,5
Presó per impagament de multa	35	**7,9	18	4,1

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

Si tenim en compte totes les reincidències dins del període de seguiment i no només la primera, ha disminuït la proporció de persones joves que en algun moment han ingressat a presó (30,9% en l'anterior estudi vers el 26,2% en l'actual).

Tenint en compte l'heterogeneïtat de les persones joves i els seus diferents perfils i situacions, caldrà analitzar la resta de resultats respecte a la reincidència per tal de treure'n conclusions o hipòtesis relatives a aquest augment.

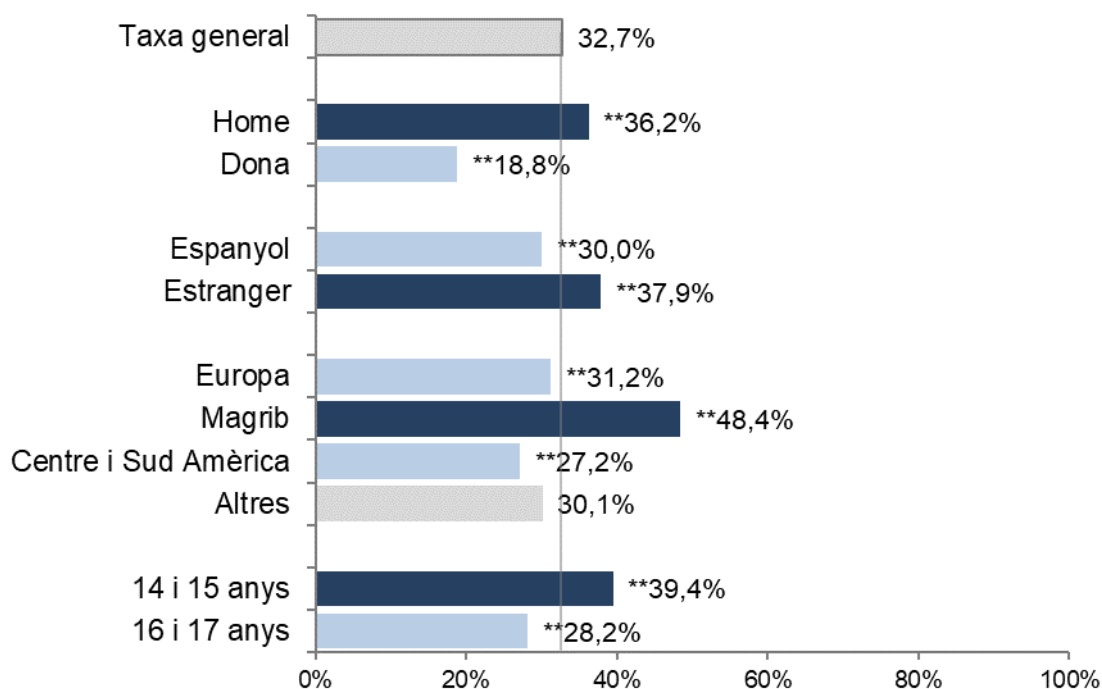
3.3. Taxes de reincidència específiques

La taxa de reincidència pot variar en funció de les diferents variables personals i penals de les persones joves, així com del programa o mesura que van finalitzar.

Pel que fa a les característiques de les persones joves, ser home, amb nacionalitat estrangera (en especial del Magrib) o estar en la franja dels 14 i 15 anys són les variables associades a una reincidència més alta, però cap d'aquestes taxes específiques ha canviat respecte de l'estudi anterior. On sí

que es mostra un descens és en les persones joves amb nacionalitat d'algun país del Centre i Sud-Amèrica, que han passat d'una reincidència del 33,8% al 27,2%.

Gràfic 10. Taxes de reincidència específiques segons les variables sociodemogràfiques

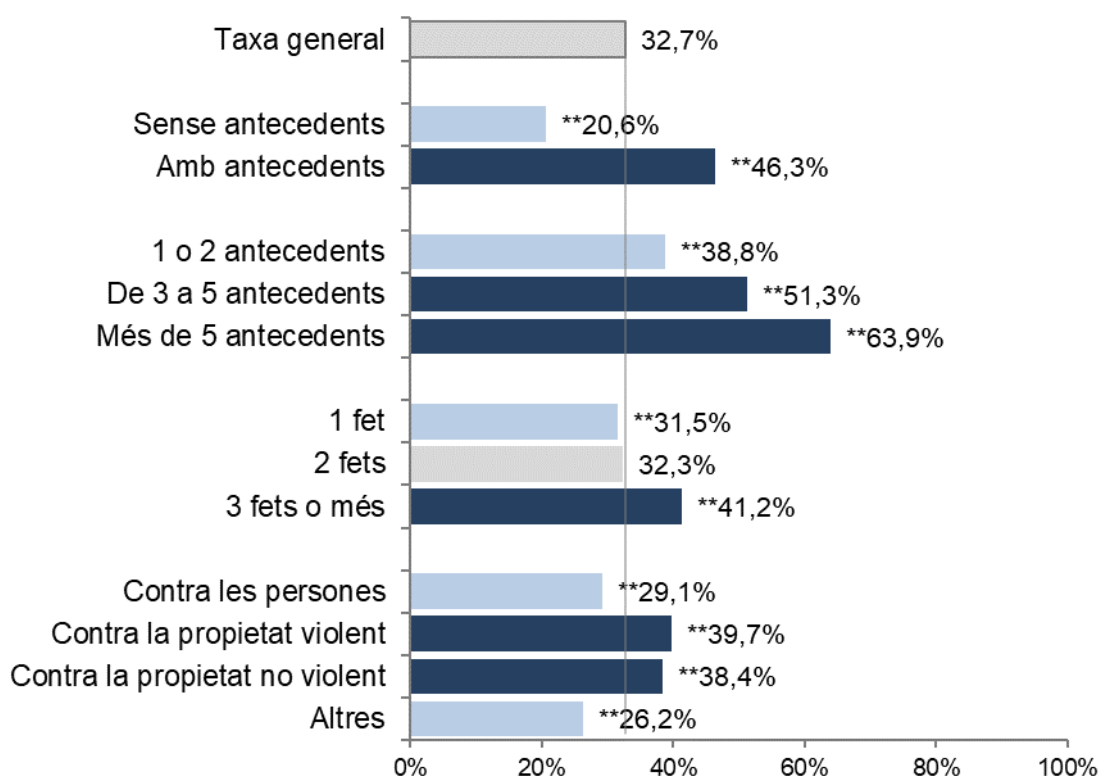
** Valors estadísticament inferiors o superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

* Valors estadísticament inferiors o superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

Pel que fa a les variables penals, destaca l'associació amb una reincidència més elevada el fet de tenir antecedents (especialment més de dues causes prèvies), haver comès un fet contra la propietat (tant amb violència com sense violència) o haver comès més de dos fets en la causa base.

No obstant això, respecte del darrer estudi destaca un descens en la reincidència de les persones joves que acumulen més de cinc causes prèvies (de 69,6% a 63,9%).

Gràfic 11. Taxes de reincidència específiques segons les variables penals

** Valors estadísticament inferiors o superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

* Valors estadísticament inferiors o superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

En la concreció del fet comès per les persones joves es detecten taxes de reincidència superiors en tots els fets contra la propietat (excepte l'extorsió que es tracta d'una sola persona jove no reincident). Són significativament més altes en els delictes de robatori amb violència o intimidació i els furtus. Per contra, les taxes de reincidència més baixes es detecten en les persones joves que van cometre, com ja s'ha vist, fets categoritzats com a *Altres*. Amb significança estadística, van reincidir en menys proporció les persones joves que van cometre fets contra la salut pública, contra la integritat moral, contra l'honor i la intimitat i danys. Tanmateix, també es detecta una reincidència estadísticament inferior en les persones joves amb delictes contra la llibertat sexual o lesions.

Taula 6. Taxa de reincidència segons el fet comès per les persones joves en la causa base

Delictes per categoria	Taxa de reincidència
Contra les persones	
Lesions	*27,5
Contra la llibertat	33,8
Violència familiar	28,4
Atemptat contra l'autoritat	32,5
Contra la llibertat sexual	*20,6
Violència domèstica	38,2
Homicidi i assassinat	23,1
Violència masclista en la parella	21,4
Contra la propietat violent	
Robatori amb violència	**39,8
Robatori amb violència o intimidació	38,8
Robatori amb intimidació	**41,2
Extorsió	0,0
Contra la propietat no violent	
Robatori i robatori amb força en les coses	35,9
Furt	**38,2
Robatori i furt d'ús de vehicle de motor	54,4
Robatori en casa habitada	57,1
Altres fets	
Contra el patrimoni i l'ordre socioeconòmic	29,2
Contra la integritat moral	*17,6
Contra la salut pública	*11,8
Contra l'administració de justícia	31,3
Contra l'administració pública	50,0
Contra l'honor i la intimitat	*18,2
Contra l'ordre públic i interessos generals	43,1
Danys	*23,7
Falsedats	*0,0
Incendi	0,0
Trànsit	34,7
Contra medi ambient i comunitat internacional	50,0
Omissió del deure a socórrer	0,0

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

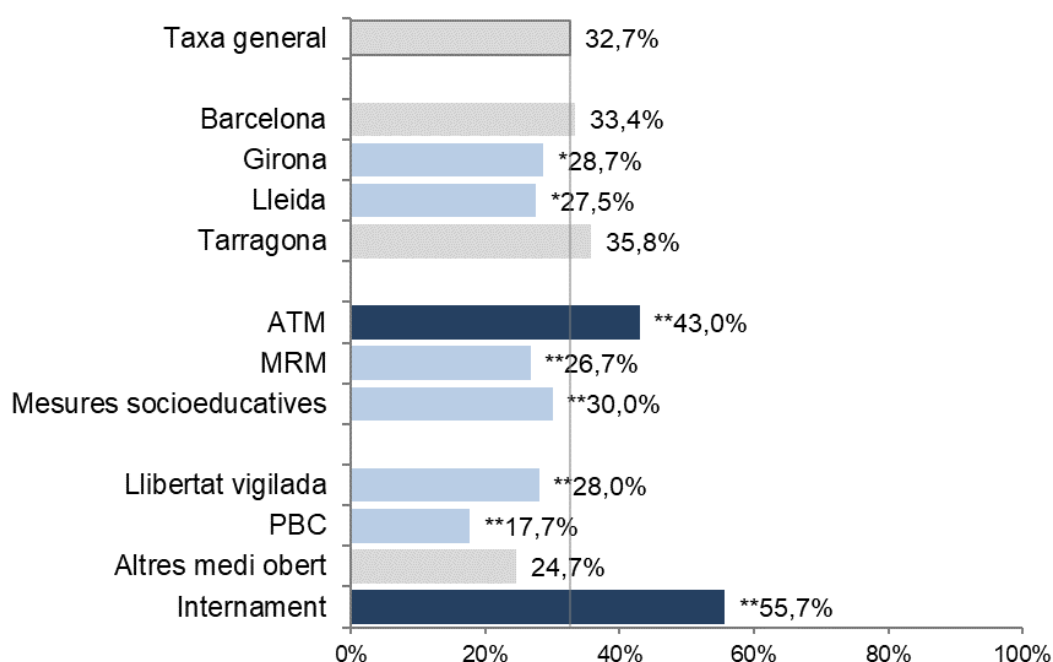
* Valors estadísticament inferiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

Les persones joves ateses a la província de Tarragona són les que han tingut una reincidència més alta (35,8%), seguides de les de Barcelona (33,4%), i tanquen la llista, a certa distància, les de Girona (28,7%) i Lleida (27,5%). No obstant, i prenent com a referència les de Barcelona, només es detecten diferències estadísticament significatives amb Girona i Lleida.

Comparat amb l'estudi anterior, però, Barcelona va presentar una taxa de reincidència estadísticament superior a tota la resta.

Pel que fa al programa o mesura finalitzat no és estadísticament diferent de l'anterior estudi. Malgrat això, cal destacar les altes taxes de reincidència de l'assessorament tècnic com a únic programa (43,0%) i de la mesura d'internament en centre (55,7%).

Gràfic 12. Taxes de reincidència específiques segons les variables del programa

** Valors estadísticament inferiors o superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

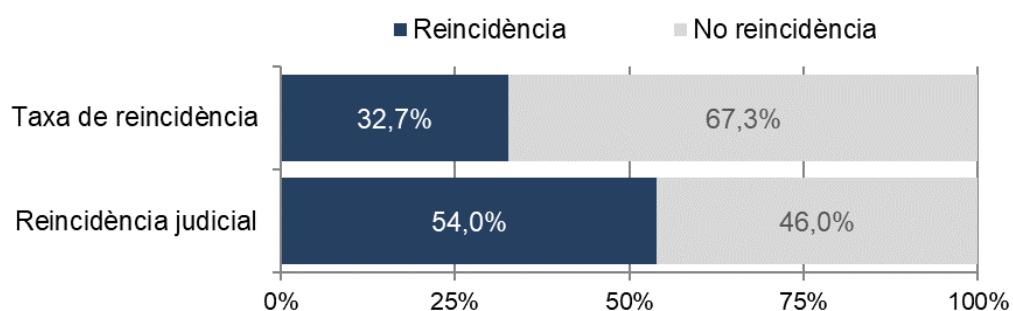
* Valors estadísticament inferiors o superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

3.4. La reincidència judicial

Per primera vegada en la sèrie d'estudis de reincidència en la justícia juvenil es disposa de dades per mesurar la reincidència judicial. Això vol dir conèixer si després de finalitzar una intervenció a justícia juvenil, les persones joves han estat involucrades en qualsevol nou expedient judicial obert en què el presumpte delictes comès tingui data posterior a la finalització de la causa base de Justícia juvenil.

La xifra de la reincidència judicial en la població d'estudi és de 54,0%. Així, la diferència entre la taxa de reincidència juvenil i la taxa judicial és de 21,1 pts.

Gràfic 13. Taxa de reincidència i reincidència judicial

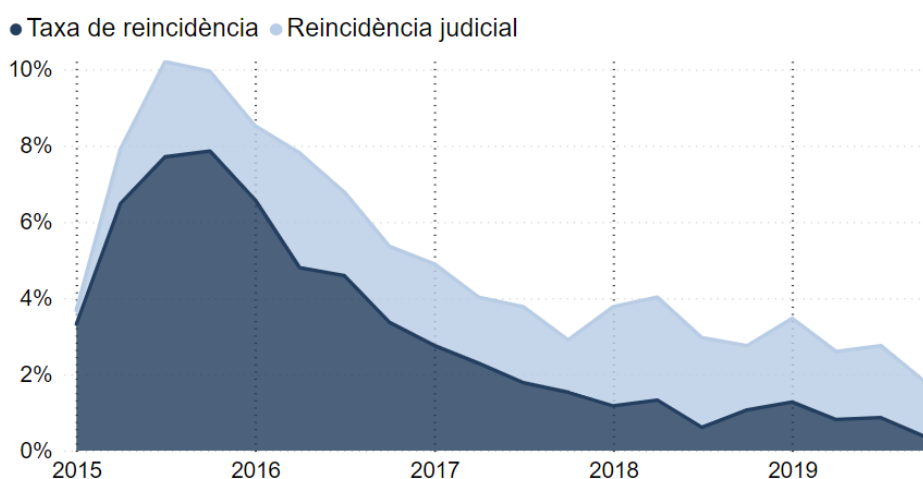
En la reincidència judicial la mitjana de temps a reincidir és més alta, de 564,45 (DT= 477,40), atès que l'obertura de nous procediments judicials s'estén més en el temps.

Taula 7. Temps que les persones joves han trigat a tenir un nou procediment judicial i diferència amb la taxa de reincidència

	N	%	% acumulat	Diferència amb taxa de reincidència
Menys de 6 mesos	621	31,9	31,9	-9,0
De 6 mesos a 1 any	351	18,0	49,9	-1,1
D'1 a 2 anys	413	21,2	71,1	0,1
De 2 a 3 anys	270	13,9	85,0	3,7
De 3 a 4 anys	199	10,2	95,2	4,2
De 4 a 5 anys	93	4,8	100,0	2,1

Com s'observa visualment en el gràfic 14, a partir del tercer any de seguiment de la reincidència l'acumulació de persones joves a qui se'ls obre un nou procediment judicial incrementa més que la primera reincidència a justícia juvenil o l'àmbit d'execució penal de persones adultes.

Gràfic 14. Taxa de reincidència i reincidència judicial segons el trimestre de comissió de la primera reincidència

Amb la mesura de la reincidència judicial s'observa una proporció més elevada de persones joves en què el nou fet delictiu es tracta d'un fet no violent i en més mesura de la categoria Altres.

De totes les persones joves que han estat involucrades en un procediment penal en el període de seguiment de l'estudi, el 61,9% ho ha estat per fets violents i el 2,5% per fets contra la llibertat sexual.

Taula 8. Característiques de la reincidència segons el tipus de taxa de reincidència

Característiques dels fets	Taxa de reincidència %	Reincidència judicial %	Diferència
Categoria fet principal			
Contra les persones	35,6	34,6	-1,0
Contra la propietat violent	11,5	9,0	-2,5
Contra la propietat no violent	30,1	28,6	-1,5
Altres	22,8	27,8	5,0
Violència fet principal			
Violent	47,1	43,6	-3,4
No violent	52,9	56,4	3,4
Nombre de reincidències			
1 reincidència	44,6	43,1	-1,5
2 o 3 reincidències	30,7	30,9	0,2
Més de 3 reincidències	24,7	26,0	1,3
Reincidència violenta acumulada			
Violenta	65,3	61,9	-3,4
No violenta	34,7	38,1	3,4
Reincidència sexual acumulada			
Sexual	-	2,5	-
No sexual	-	97,5	-

En comparació amb les taxes de reincidència específiques, les variables que s'associen a la reincidència judicial no són molt diferents. És a dir, aquelles persones joves amb més probabilitats de reincidir a justícia juvenil o en l'àmbit d'execució penal de persones adultes també tenen més probabilitats de tenir un nou contacte amb el sistema judicial. Destaca, així, que el 83,6% de les persones joves amb més de cinc antecedents tenen almenys un nou procediment judicial obert, així com el 80,5% de les persones joves que van finalitzar una mesura d'internament.

Taula 9. Reincidència judicial segons les variables sociodemogràfiques i penals

Variable / Categoria	Reincidència judicial	Diferència amb Taxa 2020
Sexe		
Home	**58,3	22,1
Dona	36,8	18,0
Nacionalitat		
Espanyola	50,5	20,5
Estrangera	**60,6	22,7
Àrea geogràfica procedència		
Europa	50,2	19,0
Magrib	**67,6	19,3
Centre i Sud-amèrica	56,0	28,8
Altres	58,1	28,0
Edat en el fet principal		
14 i 15 anys	55,5	16,0
16 i 17 anys	52,9	24,7
Antecedents		
Sense antecedents	39,8	19,2
Amb antecedents	**69,9	23,6
Nombre d'antecedents		
1 o 2 antecedents	64,3	25,5
De 3 a 5 antecedents	73,1	21,8
Més de 5 antecedents	**83,6	19,7
Nombre de fets		
1 fet	52,6	21,1
2 fets	53,1	20,8
3 fets o més	**64,2	22,9
Categoria del fet principal		
Contra les persones	51,2	22,1
Contra la propietat violent	**61,7	22,0
Contra la propietat no violent	**58,3	19,9
Altres	47,0	20,8
Violència del fet principal		
Violent	54,1	22,1
No violent	53,8	20,3
Tipificació del fet principal		
Delicte	54,5	21,3
Falta	52,8	21,2
Territori d'execució		
Barcelona	**55,7	22,3
Girona	47,9	19,2
Lleida	44,0	16,5
Tarragona	56,4	20,6
Tipus de programa finalitzat		
ATM	**59,9	16,9
MRM	44,0	17,3
Mesures socioeducatives	**57,3	27,3

Variable / Categoria	Reincidència judicial	Diferència amb Taxa 2020
Programa finalitzat		
Llibertat vigilada	55,0	27,0
PBC	45,5	27,8
Altres de medi obert	56,3	31,6
Internament	**80,3	24,6

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

3.5. Característiques de la persona jove reincident

Un cop vistes les característiques associades a la reincidència, en aquest apartat es descriu el perfil de les persones joves que han reincidit, així com les diferències més destacables respecte a l'anterior recerca (taxa 2016).

Les característiques personals de les persones joves reincidentes presenten canvis respecte a l'estudi anterior, tot i que força marcades per les diferències que hem observat en el global de justícia juvenil:

- Les persones joves reincidentes són majoritàriament homes. Tot i l'augment en la proporció de dones, segueixen representant un percentatge petit dins el total de persones joves reincidentes (11,6%).
- Disminueix la proporció de persones joves estrangeres, especialment amb nacionalitat de Centre i Sud-amèrica.

Quant a les variables penals de les persones joves reincidentes entre els dos estudis destaca el descens de casos en què el fet principal de la causa base estava tipificat com a delictes (vers la falta), així com en què es va cometre un únic fet.

Pel que fa al programa o mesura que van finalitzar les diferències també semblen marcades per les observades en el global: una proporció de persones joves reincidentes que havien finalitzat un ATM com a únic programa i un increment en relació amb les mesures d'execució, en especial de la llibertat vigilada.

Taula 10. Característiques de les persones joves que han reincidit segons l'estudi i la reincidència només judicial

Variable / Categoria	2016 %	2020 %
Sexe		
Home	89,1	88,4
Dona	10,9	11,6
Nacionalitat		
Espanyola	55,2	*60,0
Estrangera	*44,8	40,0
Àrea geogràfica procedència		
Europa	11,9	13,4
Magrib	46,8	**59,7
Centre i Sud-amèrica	**38,1	21,0
Altres	3,2	**5,9
Edat en el fet principal		
14 i 15 anys	47,7	48,0
16 i 17 anys	52,3	52,0
Antecedents		
Sense antecedents	33,0	33,4
Amb antecedents	67,0	66,6
Nombre d'antecedents		
1 o 2 antecedents	48,1	47,7
De 3 a 5 antecedents	29,5	28,2
Més de 5 antecedents	22,4	24,1
Nombre de fets		
1 fet	*69,5	65,9
2 fets	20,6	20,6
3 fets o més	9,8	*13,5
Categoria del fet principal		
Contra les persones	33,9	35,8
Contra la propietat violent	17,2	18,1
Contra la propietat no violent	32,3	31,8
Altres	16,5	14,3
Violència del fet principal		
Violent	51,2	53,9
No violent	48,8	46,1
Tipificació del fet principal		
Delicte	**75,3	70,5
Falta	24,7	**29,5
Territori d'execució		
Barcelona	**73,5	67,5
Girona	10,7	10,4
Lleida	5,7	6,7
Tarragona	10,1	**15,3

Variable / Categoria	2016 %	2020 %
Tipus de programa finalitzat		
ATM	**45,4	37,8
MRM	27,9	25,0
Mesures socioeducatives	26,6	**37,3
Programa finalitzat		
Llibertat vigilada	49,5	**57,3
PBC	10,8	8,4
Altres de medi obert	**15,4	8,8
Internament	24,4	25,5

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

* Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

Com hem vist al capítol 3.2. de característiques de la reincidència general, el 65,3% de les persones joves ha acumulat alguna reincidència violenta durant el període de seguiment. En termes de reincidència judicial (capítol 3.4.), el percentatge de persones joves amb algun fet violent és de 61,9% i amb algun fet contra la llibertat sexual del 2,5%.

Pel que fa a les característiques d'aquestes joves en comparació amb les persones que no han reincidit o ho han fet només amb fet no violents, destaca que en més proporció tenien 14 o 15 anys en els fets de la causa base. També els distingeix de forma significativa haver comès un fet violent amb anterioritat, en especial contra les persones, així com haver finalitzat una mesura d'internament.

En la reincidència judicial contra la llibertat sexual, el baix nombre de casos no permet diferenciar estadísticament les característiques de les persones joves segons les variables d'estudis. Malgrat això, cal assenyalar que el 100% dels casos detectats són homes (N=37) i quasi la meitat havien complert una mesura d'internament en la causa base.

Taula 11. Característiques de les persones joves que han reincidit segons la reincidència violenta acumulada

Variable / Categoria	Reincidència violenta	Reincidència judicial violenta	Reincidència judicial sexual
Sexe			
Home	87,4	86,2	*100,0
Dona	12,6	13,8	0,0
Edat en el fet principal			
14 i 15 anys	**52,9	**43,3	41,7
16 i 17 anys	47,1	56,7	58,3
Categoria del fet principal			
Contra les persones	**41,5	**43,3	27,0
Contra la propietat violent	17,8	16,3	29,7
Contra la propietat no violent	27,6	26,2	32,4
Altres	13,0	14,2	10,8
Violència del fet principal			
Violent	**59,3	**59,7	56,8
No violent	40,7	40,3	43,2
Tipus de programa finalitzat			
ATM	38,4	*33,5	27,0
MRM	26,2	25,5	21,6
Mesures socioeducatives	35,4	41,0	51,4
Mesura finalitzada			
Llibertat vigilada	55,6	59,8	52,6
PBC	7,6	9,0	0,0
Altres de medi obert	6,9	9,2	0,0
Internament	*29,8	**21,9	*47,4

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

* Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

Quant a la relació entre la categoria del fet comès en la primera reincidència i el fet específic comès en la causa base, s'aprecien significances en sentit d'especialització delictiva. Per exemple, les persones joves que han reincidit amb un fet contra les persones, en més proporció havien comès en la causa base unes lesions, fets contra la llibertat, violència familiar o domèstica que la resta de reincidents. Tanmateix, també s'observen relacions no significants que mostren una reincidència és diversa en termes delictius.

Taula 12. Fet comès en la causa base segons la categoria del fet de la reincidència

Fet principal causa base	C. les persones	C. la propietat violent	C. la propietat no violent	Altres
Contra les persones				
Lesions	**43,6	44,4	53,3	53,6
Contra la llibertat	**27,9	20,0	23,9	21,4
Violència familiar	**15,2	6,7	1,1	13,1
Atemptat contra l'autoritat	4,4	**17,8	14,1	8,3
Contra la llibertat sexual	3,4	4,4	5,4	0,0
Violència domèstica	**3,9	2,2	2,2	2,4
Homicidi i assassinat	0,5	2,2	0,0	1,2
Violència masclista	1,0	2,2	0,0	0,0
Contra la propietat violent				
Robatori amb violència	47,3	**47,4	49,3	44,0
Robatori amb violència o intimidació	25,5	**31,6	29,6	34,0
Robatori amb intimidació	27,3	21,1	21,1	22,0
Contra la propietat no violent				
Robatori i robatori amb força en les coses	39,4	38,6	27,1	**51,8
Furt	51,9	56,8	**64,6	34,1
Robatori i furt d'ús de vehicle de motor	7,7	4,5	7,6	11,8
Robatori en casa habitada	1,0	0,0	0,7	2,4
Altres fets				
Contra el patrimoni i l'ordre socioeconòmic	10,5	20,0	**26,0	9,6
Contra la integritat moral	10,5	20,0	10,0	0,0
Contra la salut pública	0,0	0,0	2,0	**5,8
Contra l'administració de justícia	7,0	0,0	4,0	7,7
Contra l'administració pública	5,3	0,0	2,0	0,0
Contra l'honor i la intimitat	8,8	10,0	4,0	3,8
Contra l'ordre públic i interessos generals	15,8	0,0	12,0	13,5
Danys	26,3	20,0	26,0	28,8
Trànsit	14,0	30,0	14,0	**30,8
Contra el medi ambient i com. Internacional	1,8	0,0	0,0	0,0

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

* Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

4. La reincidència segons el programa o mesura finalitzat

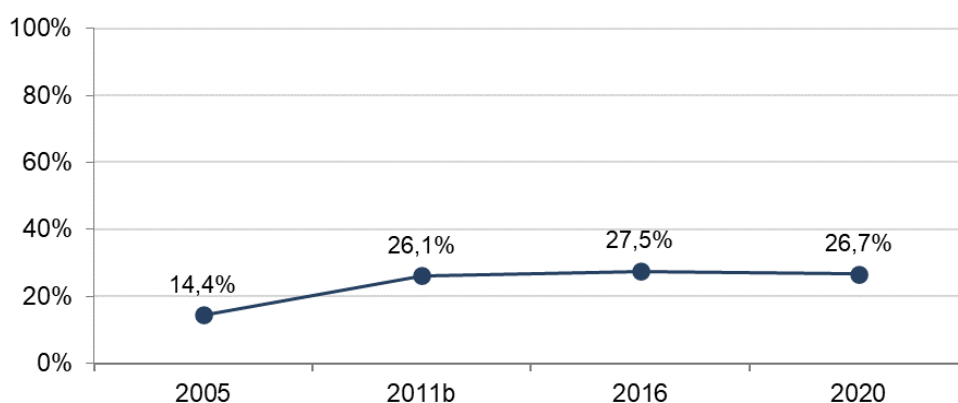
En aquest capítol s'analitza la reincidència de les persones joves segons el programa o mesura finalitzada l'any 2015. Per cada subapartat i seguint amb l'estructura iniciada al capítol 3, en primer lloc, s'exposen la taxa general i les característiques de la reincidència. En segon lloc, s'analitzen les taxes específiques i aquells aspectes que diferencien les persones joves que han reincidit. Els resultats, a més, es comparen amb els de l'anterior estudi, la qual cosa ens ajudarà a entendre els canvis produïts en la reincidència dels diferents processos de la justícia juvenil.

4.1 La reincidència després de finalitzar un programa de mediació i reparació de menors (MRM)

La taxa de reincidència de les persones joves que van finalitzar un procés de MRM l'any 2015 (N=1.112) és del 26,7%, 6 punts menys que la taxa general i 3,3 punts per sota de les mesures socioeducatives. Respecte a l'estudi anterior s'observa un descens de 0,8 punts no significatiu estadísticament.

Dels cinc estudis en què s'ha calculat la taxa de reincidència de MRM (incloent-hi aquest), el primer i més proper a l'entrada en vigor de la LORPM va presentar una reincidència inferior, del 14,4%. En els resultats posteriors la reincidència va augmentar i s'ha mantingut amb xifres més semblants des de llavors (entre el 23,6% i el 27,5%).

Gràfic 15. Taxa de reincidència de les persones joves que finalitzen un procés de MRM segons l'estudi

Les persones joves que han reincidit després d'una MRM han tardat 412,81 dies de mitjana en cometre el nou fet delictiu (DT=393,51), amb una edat de 16,7 anys de mitjana (DT=1,56). No s'observen diferències estadísticament significatives amb l'anterior estudi pel que fa a l'edat i el temps de reincidència, així com en el nombre de reincidències durant el període de seguiment.

En la primera reincidència, les diferències amb l'estudi anterior són similars a les observades en la reincidència general. Ha disminuït la reincidència amb fets contra la propietat, mentre que no hi ha diferència en la violència de la reincidència (taula 13). Un 52,9% dels reincidents ha comès algun fet violent, tanmateix, la reincidència violenta acumulada és del 68,4%.

Taula 13. Característiques de la reincidència després d'una MRM

	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Categoria del fet principal				
Contra les persones	138	33,7	131	**44,1
Contra la propietat violent	57	**13,9	26	8,8
Contra la propietat no violent	135	**33,0	71	23,9
Altres	79	19,3	69	23,2
Violència del fet principal				
Violent	195	47,7	157	52,9
No violent	214	52,3	140	47,1
Nombre de reincidències				
1 reincidència	213	52,1	157	52,9
2 o 3 reincidències	124	30,3	91	30,6
Més de 3 reincidències	72	17,6	49	16,5
Reincidència violenta acumulada				
Violenta	-	-	94	31,6
No violenta	-	-	203	68,4

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

Taula 14. Variables numèriques de les característiques de la reincidència

Variable	2016 Mitjana	2016 DT	2020 Mitjana	2020 DT
Edat en la primera reincidència	16,61	1,25	16,73	1,56
Temps a reincidir en dies	308,67	285,27	412,81	393,51
Nombre de reincidències	2,28	2,05	2,26	2,15

En la majoria dels casos la nova resposta en la primera reincidència ha estat a Justícia Juvenil, amb un increment estadísticament significatiu de la

llibertat vigilada (del 21,9% al 32,1%). Per contra, ha disminuït la reincidència tant amb un procés de mediació i reparació (del 21,9% al 31,1%) com amb una mesura d'internament (del 7,1% al 3,0%).

Quan la reincidència s'ha produït en edat adulta, ha incrementat l'aplicació d'una mesura penal alternativa com a resposta (del 5,9% al 14,5%), mentre que ha disminuït la reincidència amb un ingrés a presó, no només en la primera sinó en les reincidències acumulades al llarg del període de seguiment de l'estudi (del 17,1% al 8,1%).

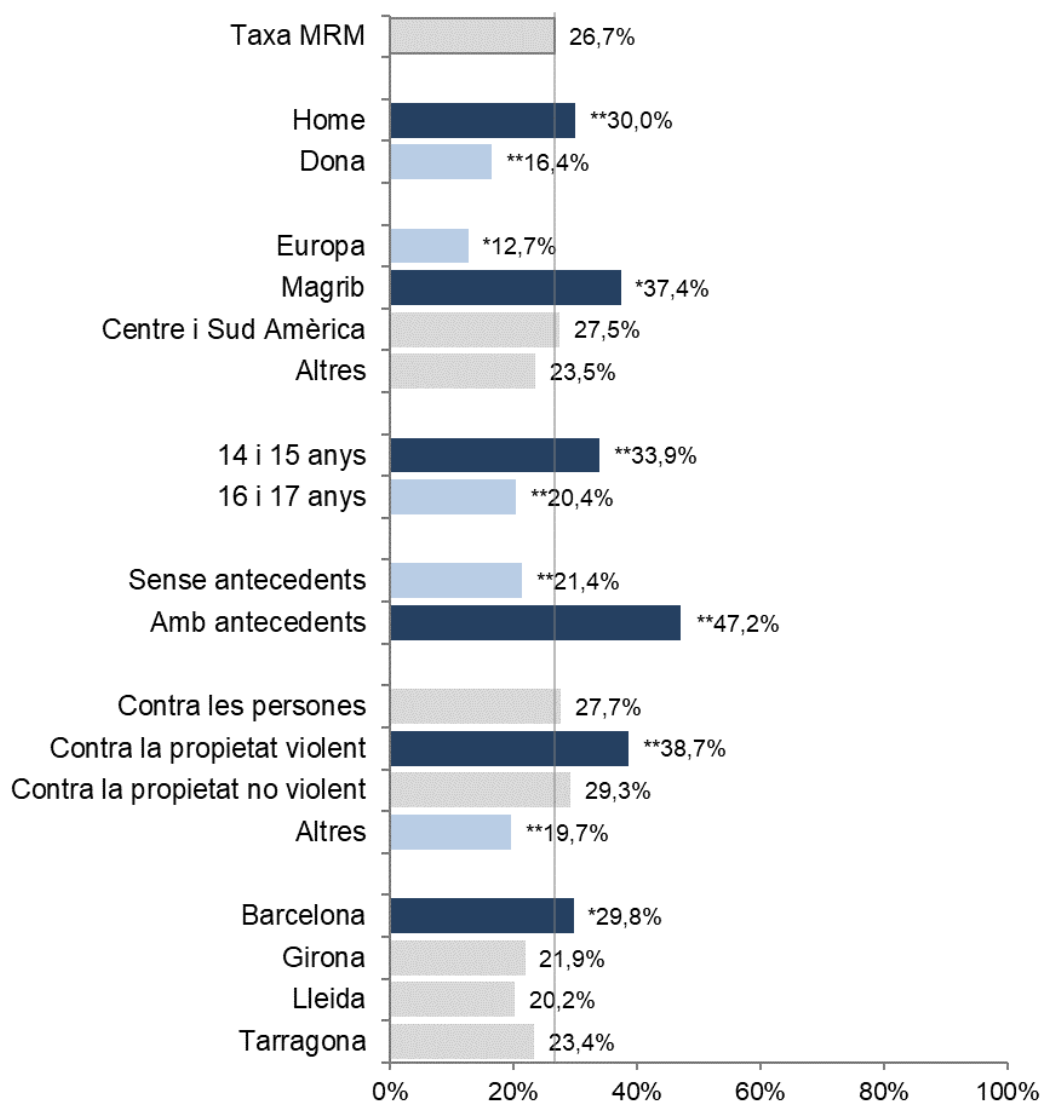
Taula 15. Àmbit i tipus de resposta penal a la primera reincidència

	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Àmbit de la primera reincidència				
Justícia juvenil	351	85,8	241	81,1
MPA	24	5,9	43	**14,5
Presó	34	**8,3	13	4,4
Àmbit de Justícia juvenil				
Mediació i reparació	109	**31,1	52	21,9
Assessorament tècnic	105	29,9	82	34,6
Llibertat vigilada	77	21,9	76	**32,1
Prestacions en benefici de la comunitat	18	5,1	12	5,1
Altres de medi obert	17	4,8	8	3,4
Internament	25	**7,1	7	3,0
Àmbit de persones adultes				
Justícia restaurativa	5	8,6	8	14,5
Treballs en benefici de la comunitat	19	32,8	31	**56,4
Altres mesures penals alternatives	0	0,0	3	5,5
Presó	21	**36,2	9	16,4
Localització permanent	9	**15,5	0	0,0
Presó per impagament de multa	4	6,9	4	7,3

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

Respecte a les taxes específiques, les variables d'estudi que s'associen a la reincidència després d'una MRM són: tenir antecedents, haver comès un fet contra la propietat violent, ser noi, tenir 14 o 15 anys o tenir nacionalitat del Magrib. Segons el territori, Barcelona té una taxa de reincidència superior, tot i que no s'observen diferències segons els diferents equips.

Gràfic 16. Taxes de reincidència específiques de les persones joves que han finalitzat un procés de MRM

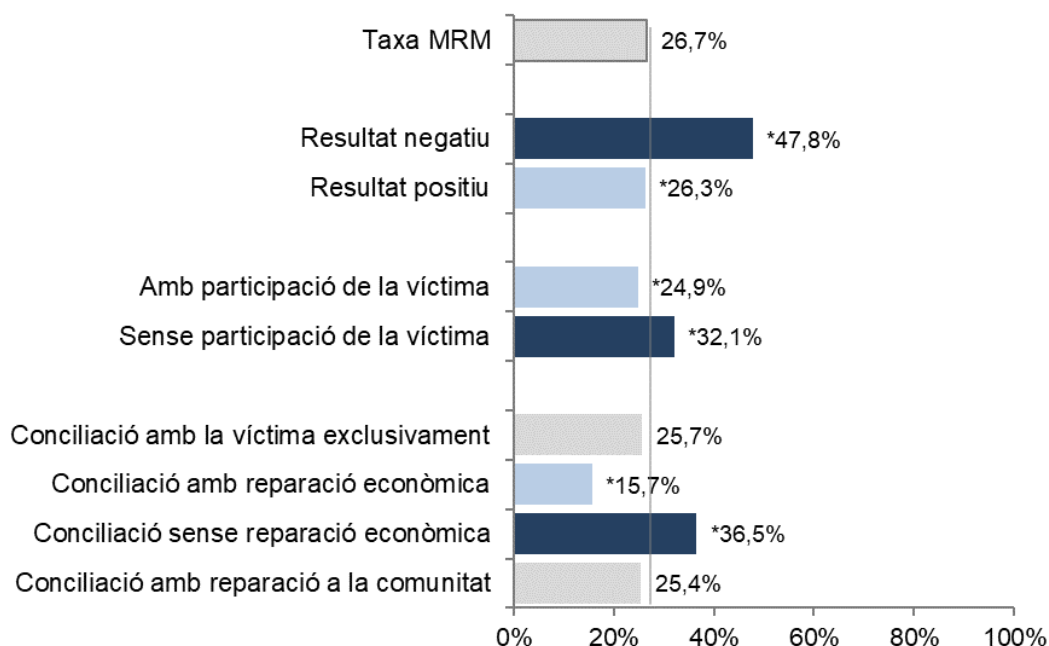
** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

* Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

Pel que fa al resultat de la MRM, si aquest ha estat negatiu la taxa de reincidència és superior significativament (47,8% enfront del 26,3% en cas de resultat positiu). Cal recordar, que aquesta diferència no va aparèixer en l'anterior estudi.

En els casos en què el procés ha tingut un resultat positiu, s'observa una taxa de reincidència inferior quan hi ha hagut participació de la víctima (del 24,9% en lloc del 32,1%), o bé quan la reparació ha estat econòmica (15,7% en lloc del 36,5%).

Gràfic 17. Taxes de reincidència segons el resultat i forma del procés de la MRM

* Valors estadísticament inferiors o superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$

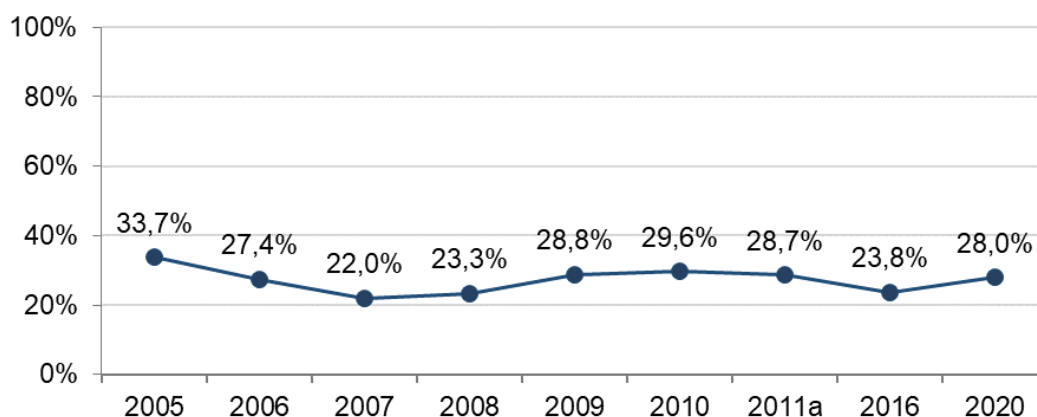
4.2 La reincidència després de finalitzar una mesura socioeducativa

4.2.1. La reincidència després de finalitzar una mesura de llibertat vigilada

La taxa de reincidència de les persones joves que van finalitzar una mesura de llibertat vigilada és de 28,0% (N=907). Tanmateix, si tenim en compte la diferència en el temps de seguiment dels estudis, l'anàlisi no confirma que sigui un increment estadísticament significatiu.

Quant a la sèrie d'estudis, s'observen poques diferències amb els últims, així com de la mitjana de tots ells que és del 27,3%.

Gràfic 18. Taxa general de reincidència de les persones joves que finalitzen una mesura de llibertat vigilada segons l'estudi

Les persones joves que reincideixen triguen, de mitjana, 509,10 dies a cometre el nou fet delictiu (DT=446,89), un any i cinc mesos.

Respecte a l'anterior estudi ha augmentat significativament la reincidència en fets contra les persones, mentre que ha baixat en fets contra la propietat violents.

No s'observen diferències pel que fa a la violència en el fet de la primera reincidència, el qual és del 44,9%. Tanmateix, en la reincidència acumulada aquest percentatge és del 60,2%.

La meitat ha comès una única reincidència, tot i que, de mitjana, les persones joves acumulen 2,39 reincidències (DT=2,62). Aquesta mitjana és estadísticament superior i s'observa també en l'increment de joves que acumulen més de 3 reincidències (10,9% en l'anterior estudi i 18,9% en l'actual).

Taula 16. Característiques de la reincidència després d'una mesura de llibertat vigilada

	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Categoria del fet principal				
Contra les persones	43	22,6	90	**35,4
Contra la propietat violent	34	**17,9	24	9,4
Contra la propietat no violent	53	27,9	56	22,0
Altres	60	31,6	84	33,1
Violència del fet principal				
Violent	77	40,5	114	44,9
No violent	113	59,5	140	55,1
Nombre de reincidències				
1 reincidència	99	51,3	138	54,3
2 o 3 reincidències	73	*37,8	68	26,8
Més de 3 reincidències	21	10,9	48	*18,9
Reincidència violenta acumulada				
Violenta	-	-	101	39,8
No violenta	-	-	153	60,2

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

Taula 17. Variables numèriques de les característiques de la reincidència

Variable	2016 Mitjana	2016 DT	2020 Mitjana	2020 DT
Edat en la primera reincidència	18,82	1,93	19,23	2,12
Temps a reincidir en dies	379,02	342,90	509,10	446,89
Nombre de reincidències	1,98	1,44	*2,39	2,62

Atesa l'edat de mitjana en el nou fet delictiu (18,8 anys, DT=1,93), la resposta jurídica més freqüent en la primera reincidència es produeix en el sistema penal de persones adultes. Destaca que la resposta amb una mesura penal alternativa ha augmentat significativament (de 26,9% en l'anterior estudi a 47,2%). D'altra banda, ha disminuït la reincidència amb un ingrés a presó, no només en la primera, sinó en les reincidències acumulades al llarg del període de seguiment de l'estudi (36,6% vers el 49,7% en l'anterior recerca).

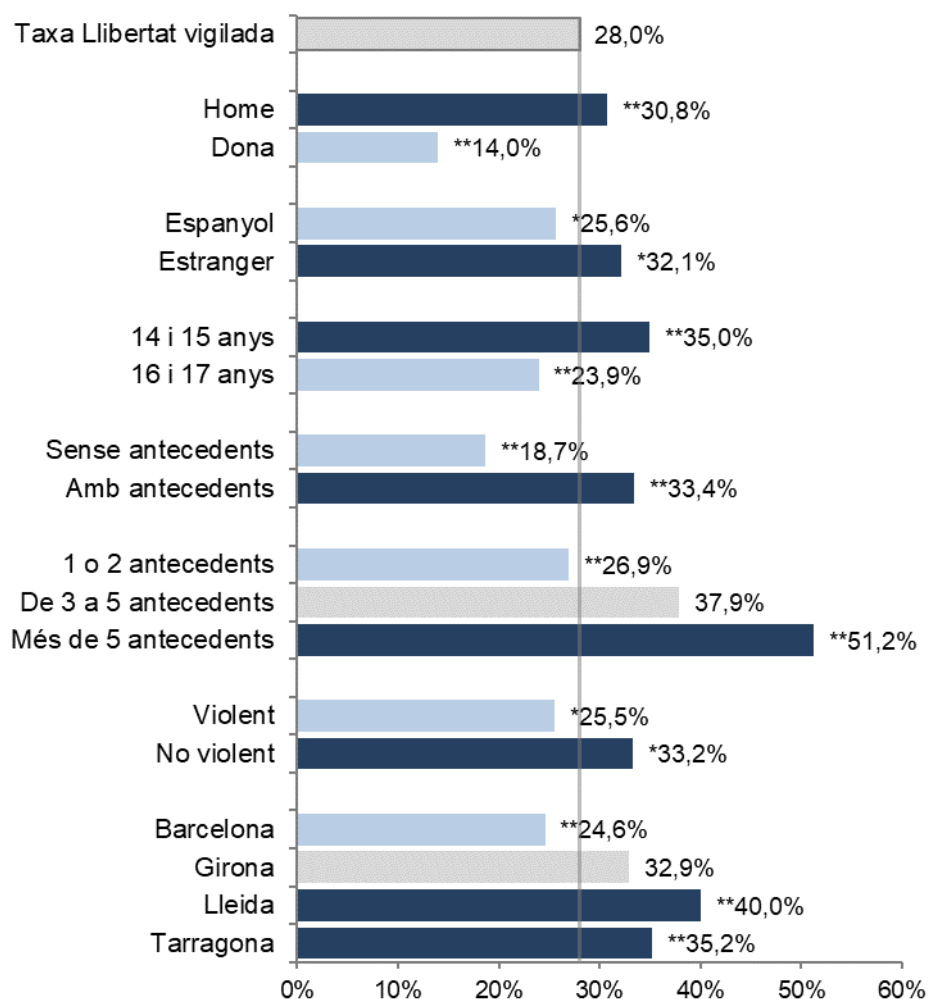
Taula 18. Àmbit i tipus de resposta penal a la primera reincidència

	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Àmbit de la primera reincidència				
Justícia juvenil	65	33,7	73	28,7
MPA	52	26,9	120	**47,2
Presó	76	**39,4	61	24,0
Àmbit de Justícia juvenil				
Mediació i reparació	109	**31,1	52	21,9
Assessorament tècnic	105	29,9	82	34,6
Llibertat vigilada	77	21,9	76	**32,1
Prestacions en benefici de la comunitat	18	5,1	12	5,1
Altres de medi obert	17	4,8	8	3,4
Internament	25	**7,1	7	3,0
Àmbit de persones adultes				
Justícia restaurativa	5	8,6	8	14,5
Treballs en benefici de la comunitat	19	32,8	31	**56,4
Altres mesures penals alternatives	0	0,0	3	5,5
Presó	21	**36,2	9	16,4
Localització permanent	9	**15,5	0	0,0
Presó per impagament de multa	4	6,9	4	7,3

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$

Pel que fa a les taxes específiques, la gran majoria són inferiors a les del perfil general. És a dir, en general les persones joves que finalitzen una llibertat vigilada reincideixen en menys proporció que el total de reincidents.

Gràfic 19. Taxes de reincidència específiques amb diferències estadísticament significatives

** Valors estadísticament superiors o inferiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

* Valors estadísticament superiors o inferiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

Pel que fa a l'equip de medi obert responsable de la mesura de llibertat vigilada recordem que en l'anterior estudi no hi havia diferència en la taxa de reincidència de les persones joves segons l'equip (taula 19). En canvi, en l'actual estudi trobem una reincidència significativament superior a la resta en els equips de Lleida (41,4) i de Tarragona (38,2). Això ha suposat un increment destacat en les persones joves ateses per l'equip de Lleida, les quals han duplicat la taxa de reincidència respecte de l'estudi anterior.

D'altra banda, de les persones joves ateses per l'equip de Barcelona 4 presenten una taxa de reincidència estadísticament més baixa a la resta (20,5), malgrat que no és un descens significatiu en relació amb l'anterior estudi.

Taula 19. Taxa de reincidència segons equip de medi obert en què les persones joves van finalitzar la llibertat vigilada

Equip de Medi Obert	Taxa 2016	Taxa 2020	Diferència
Equip de medi obert Barcelona 1	25,9	24,8	-1,1
Equip de medi obert Barcelona 2	21,4	26,3	4,9
Equip de medi obert Barcelona 3	20,5	27,3	6,8
Equip de medi obert Barcelona 4	25,0	**20,5	-4,5
Equip de medi obert Barcelona 5	28,4	22,7	-5,7
Equip de medi obert de Girona	20,8	31,9	11,0
Equip de medi obert de Lleida	20,3	**41,4	*21,1
Equip de medi obert de Tarragona	31,9	**38,2	6,2
Equip de medi obert de Terres de l'Ebre	12,5	11,8	-0,7

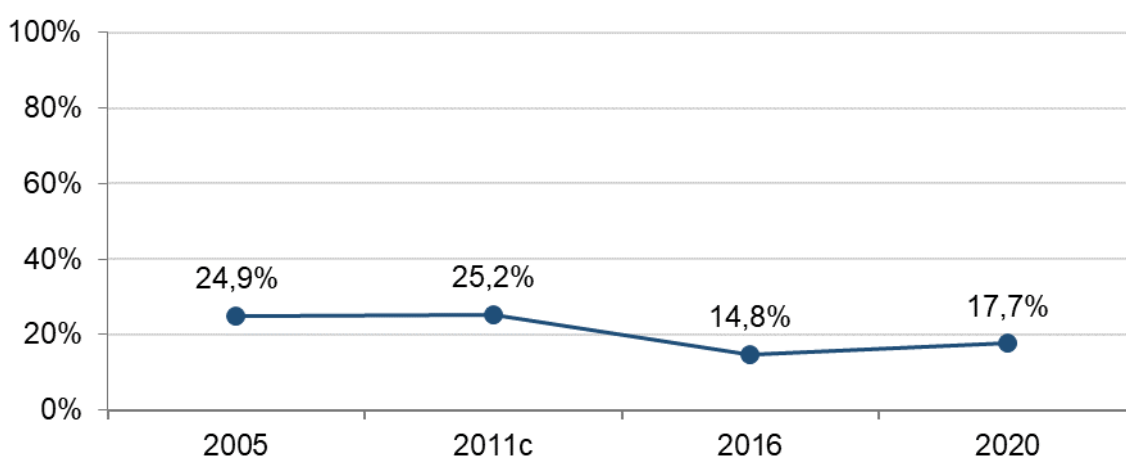
** Valors estadísticament superiors o inferiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

* Valors estadísticament superiors o inferiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

4.2.2. La reincidència després de finalitzar una mesura de Prestacions en benefici de la comunitat (PBC)

La taxa de reincidència de les persones joves que finalitzen una mesura de *prestacions en benefici de la comunitat* (N=209) és del 17,7%, la més baixa en relació amb la resta de mesures o programes estudiats. Respecte a l'últim estudi ha incrementat 2,9 punts, sense significança estadística.

Gràfic 20. Taxa general de reincidència de les persones joves que finalitzen una mesura de PBC segons estudi

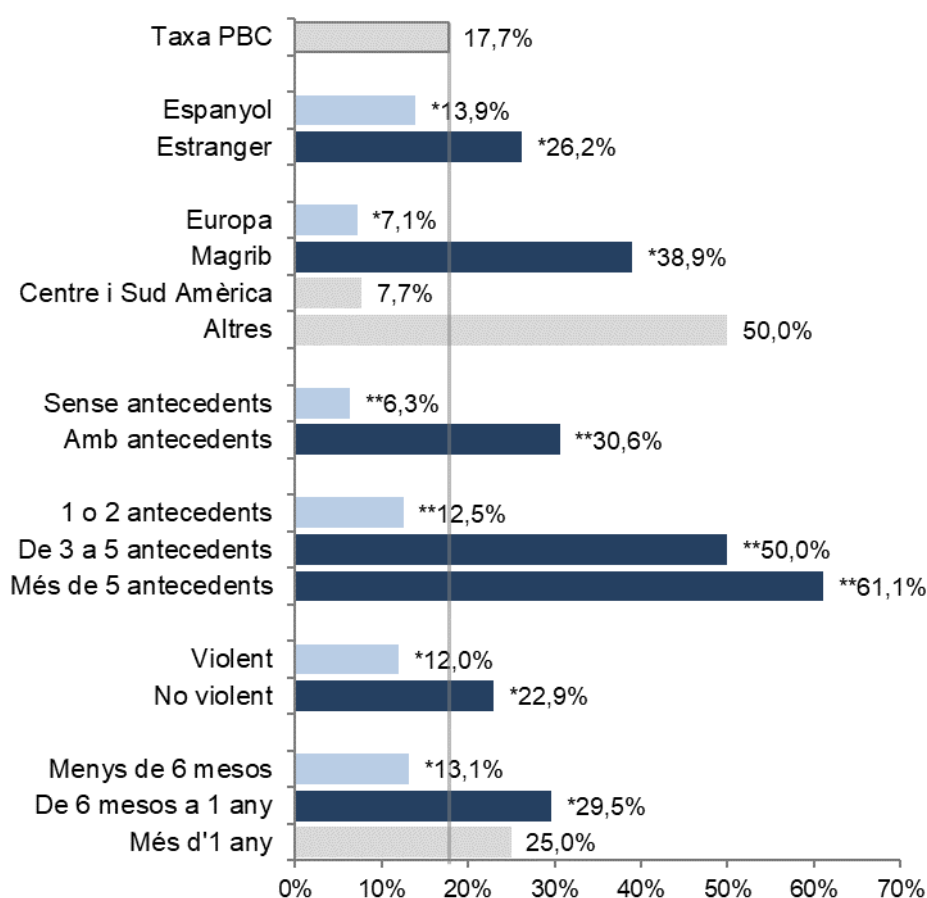

De mitjana triguen un any i tres mesos a reincidir (455,86 dies, DT=416,93), amb una edat mitjana de 18,70 (DT= 2,23). El fet delictiu és divers i en un 43,2% la nova resposta és una mesura penal alternativa. Destaca que, malgrat que les persones reincidents signifiquen una petita part de les persones joves que finalitzen una PBC, en el període de seguiment el 40,5%

ha tingut algun ingrés a presó i el 56,8% ha acumulat alguna reincidència violenta.

Pel que fa a les taxes específiques destaca significativament la reincidència de les persones joves amb antecedents després d'una mesura de PBC, en especial quan s'acumulaven més de dos antecedents. Les persones joves amb nacionalitat estrangera, i en concret del Magrib, presenten una taxa superior, així com els que havien comès un fet no violent en la causa base.

Gràfic 21. Taxes de reincidència específiques amb diferències estadísticament significatives

** Valors estadísticament superiors o inferiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

* Valors estadísticament superiors o inferiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

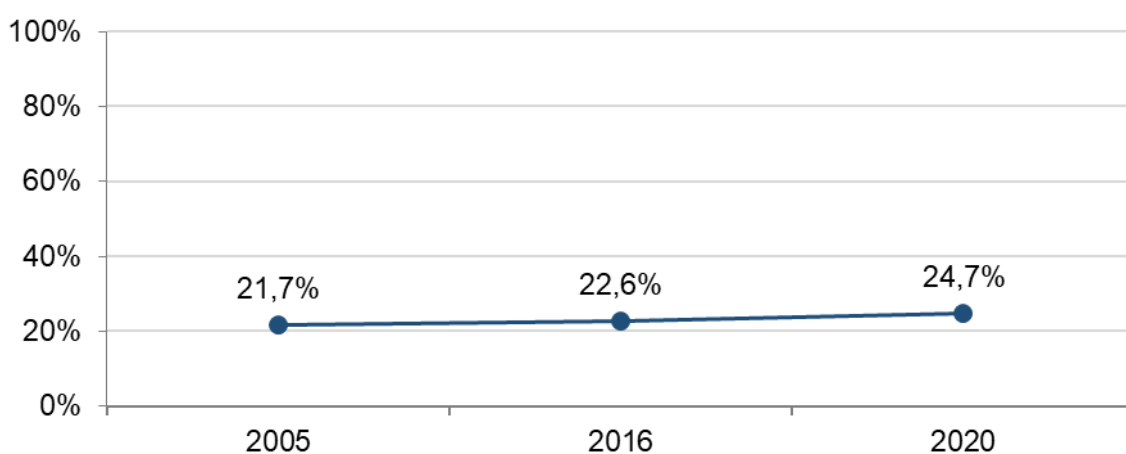
Respecte a l'estudi anterior han incrementat estadísticament la taxa de reincidència de les persones joves amb nacionalitat del Magrib (38,9 vers el 17,6 en l'anterior estudi) i les mesures de PBC amb una durada de 6 mesos a un any (29,5 vers el 5,3% en l'anterior estudi).

Cal tenir en compte que atesa la baixa població alguns d'aquests resultats podrien ser espuris.

4.2.3. La reincidència després de finalitzar altres mesures de medi obert

La taxa de reincidència de les persones joves que finalitzen *altres mesures de medi obert* (N=158) és del 24,7%. Aquesta xifra és 2,1 punts més alta que en l'anterior estudi, tot i que no de forma significativa estadísticament.

Gràfic 22. Taxa general de reincidència de les persones joves que finalitzen altres mesures de medi obert segons estudi

Les persones joves que finalitzen una mesura de Realització de tasques socioeducatives, representen el 56% del total i tenen una taxa de reincidència del 27,0%, que és 8,6 punts superior a la de l'estudi anterior. No obstant això, no és un augment estadísticament significatiu.

Les persones joves que han finalitzat una permanència de cap de setmana en domicili representen el 31,6% d'aquest conjunt de mesures de medi obert. La taxa de reincidència és del 18%, 10 punts inferior a l'anterior estudi, tot i que no és un descens significatiu estadísticament.

Tot i les diferències que s'observen entre les mesures, no s'ha trobat que siguin estadísticament significants. El baix nombre de casos no permet treure conclusions referents a la reincidència.

Taula 20. Taxa de reincidència segons les altres mesures de medi obert finalitzades i l'estudi

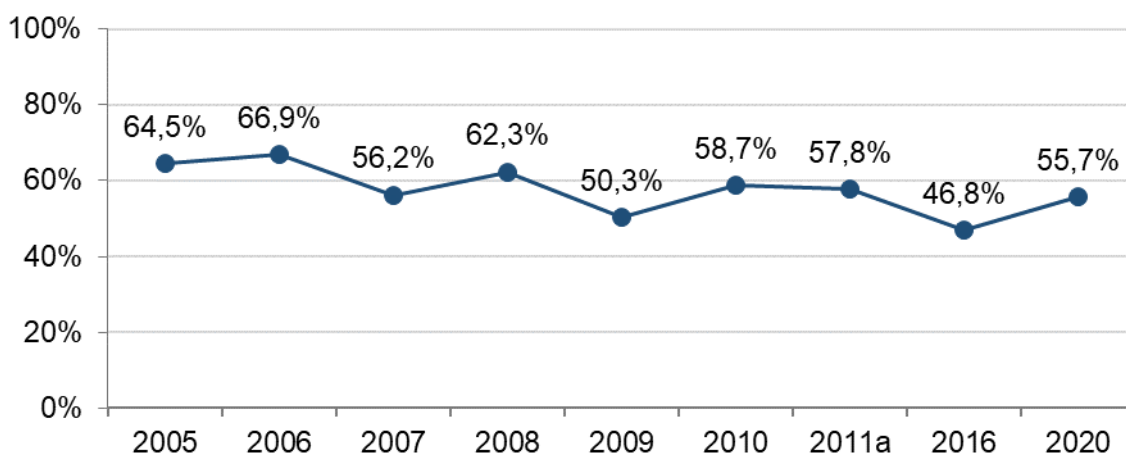
Altres mesures de medi obert	2016 N	2016 Taxa	2020 N	2020 Taxa
Assistència a centre de dia	1	25,0	1	100,0
Convivència amb altres persones	1	33,3	1	0,0
Realització de tasques socioeducatives	29	18,4	48	27,0
Tractament terapèutic ambulatori	5	50,0	5	37,5
Permanència de cap de setmana en domicili	23	28,0	30	18,0

Pel que fa a la reincidència segons les variables d'estudi, presenten una taxa superior les persones joves amb antecedents (32,7%) i els homes (28,6%), però novament sense diferències estadísticament significatives a causa de la limitada submostra.

4.2.4. La reincidència després de finalitzar una mesura d'internament

La taxa de reincidència de les persones joves que finalitzen una mesura d'internament és del 55,7% (N=113). Tot i l'increment en 8,9 punts percentuals respecte a l'estudi anterior, no s'aprecia significança estadística.

Gràfic 23. Taxa general de reincidència de les persones joves que finalitzen una mesura d'internament segons estudi

El temps que les persones joves han trigat a reincidir és de 401,43 dies de mitjana (DT= 405,38). Cal recordar que des de la reforma de la LORPM operada per la Llei Orgànica 8/2006 la mesura d'*internament en règim tancat* es complementa amb un període de *llibertat vigilada*. El 56,9% dels casos han complert aquest període de seguretat posterior, la qual cosa pot haver influït en el temps que les persones joves han trigat a cometre un nou fet.

En la primera reincidència un 50,0% de les persones reincidents han comès algun fet violent. Tanmateix, en la reincidència acumulada aquest percentatge és del 72,6% (un 22,2% més).

Taula 21. Característiques de la reincidència

	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Categoria del fet principal				
Contra les persones	18	18,9	35	31,3
Contra la propietat violent	23	24,2	21	18,8
Contra la propietat no violent	33	34,7	37	33,0
Altres	21	22,1	19	17,0
Violència del fet principal				
Violent	41	43,2	56	50,0
No violent	54	56,8	56	50,0
Nombre de reincidències				
1 reincidència	33	34,7	39	34,5
2 o 3 reincidències	33	34,7	30	26,5
Més de 3 reincidències	29	30,5	44	38,9
Reincidència violenta acumulada				
Violenta	-	-	101	27,4
No violenta	-	-	153	72,6

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

Taula 22. Variables numèriques de les característiques de la reincidència

Variable	2016 Mitjana	2016 DT	2020 Mitjana	2020 DT
Edat en la primera reincidència	18,62	2,13	18,53	2,04
Temps a reincidir en dies	374,34	335,55	401,43	405,38
Nombre de reincidències	3,22	2,95	*4,58	5,26

Les persones joves que acaben un internament reincideixen amb una edat mitjana de 18,5 anys (DT=2,0). Quan la reincidència s'ha produït com a menor les respostes més freqüents són un assessorament tècnic o una llibertat vigilada, la qual ha augmentat significativament com a nova resposta comparat amb el darrer estudi.

D'altra banda, quan la reincidència es dona en el sistema penal de persones adultes s'observa un increment rellevant de les mesures penals alternatives per contra de la presó, la qual ha baixat del 44,2% al 29,2% com a nova resposta.

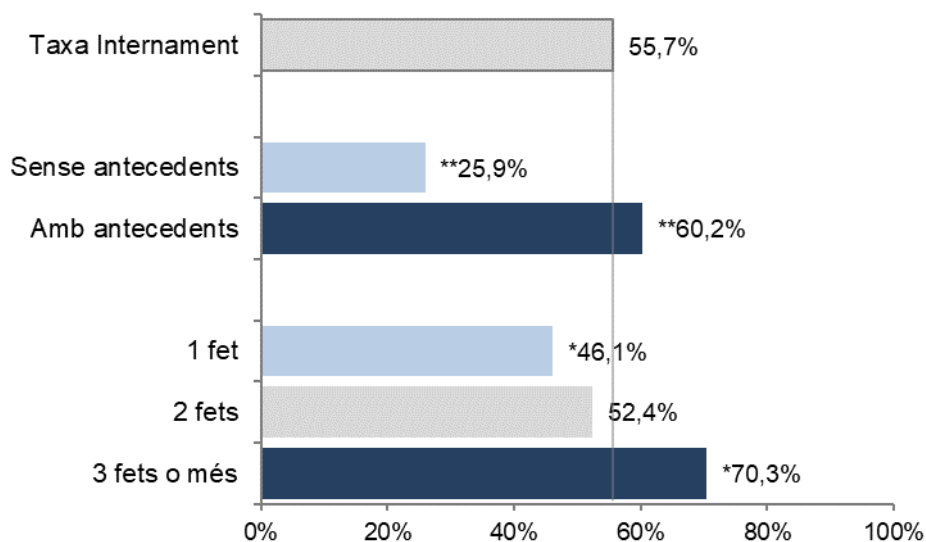
Taula 23. Àmbit de la primera reincidència

Àmbit	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Justícia juvenil	35	36,8	46	40,7
MPA	18	18,9	34	*30,1
Presó	42	*44,2	33	29,2

* Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

Pel que fa a les taxes de reincidència específiques, s'observen menys variables associades que en l'anterior estudi. En concret destaca una reincidència més elevada en les persones joves que tenien antecedents, així com les que havien complert la causa base per més de dos fets.

Gràfic 24. Taxes de reincidència específiques estadísticament superiors a les esperades

** Valors estadísticament superiors o inferiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

* Valors estadísticament superiors o inferiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

Pel que fa als centres o unitats en què les persones joves van complir la mesura d'internament s'observen canvis en les taxes de reincidència. Així com en l'anterior estudi no hi havia diferències estadísticament significatives segons el centre, en l'actual trobem una reincidència superior a la resta en les persones joves ateses pel CE l'Alzina, taxa de les quals ha incrementat de forma rellevant: de 41,9 a 75,9.

Destaca, d'altra banda, una taxa de reincidència inferior a la resta en les persones joves ateses pel CE Folch i Torres (27,3), malgrat que el descens de 6,1 punts respecte de l'estudi anterior no es mostra significatiu

estadísticament. En canvi, és molt rellevant la disminució de la reincidència en relació amb el CE Montilivi, que ha passat a presentar una taxa del 65,2% al 16,7%. Si bé cal recordar que l'any 2013 el CE Montilivi va passar a ser un centre obert, la qual cosa podria ser l'explicació principal d'aquest descens.

Taula 24. Taxa de reincidència segons centre educatiu en què les persones joves van finalitzar l'internament

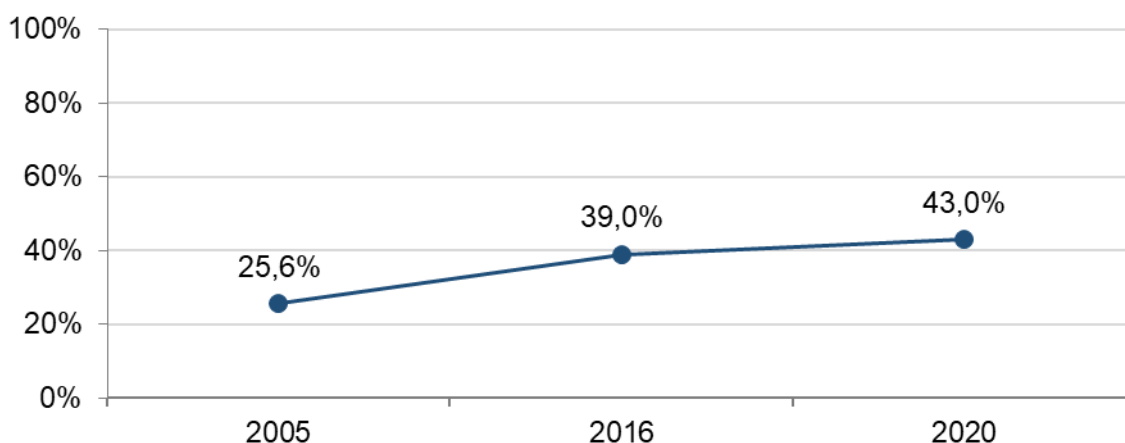
Centre educatiu	Taxa 2016	Taxa 2020	Diferència
CE Can Llupià	51,5	55,9	4,4
CE Els Til·lers	46,7	-	-
CE l'Alzina	41,9	**75,9	**33,9
CE Oriol Badia	54,5	54,5	0,0
CE Montilivi	65,2	**16,7	** -48,6
CE El Segre	39,5	53,8	14,4
CE Folch i Torres	33,3	**27,3	-6,1
CE Pis d'inserció de Barcelona	50,0	75,0	25,0
CE Pis d'inserció de Girona	33,3	-	-
CE Unitat Terapèutica de Til·lers	54,5	30,0	-24,5

** Valors estadísticament superiors o inferiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

4.3 La reincidència després de finalitzar un procés amb ATM

La taxa de reincidència de les persones joves que han finalitzat un assessorament tècnic com a últim programa és del 43,0% (N=1.045). Respecte a l'anterior estudi, la taxa ha augmentat 3,9 punts, sense que aquest increment sigui estadísticament significatiu.

Gràfic 25. Taxa general de reincidència de les persones joves que finalitzen un ATM com a últim programa segons estudi

Atesa l'heterogeneïtat de situacions que s'engloben en aquests casos, no es poden treure conclusions genèriques. Tanmateix, la taxa de reincidència varia segons les diferents finalitzacions del procediment.

Taula 25. Taxa de reincidència segons la finalització de la causa base després de l'ATM i l'estudi

	Taxa 2016	Taxa 2020
Amonestació	21,7	27,3
Prescripció dels fets	**46,9	40,0
Prescripció de la mesura	0,0	39,1
Absolució	32,5	33,3
Sobreseïment	32,6	38,2
Altres situacions	**55,5	**57,8

** Taxes superiors respecte de la no reincidència en cada estudi.

Altres situacions inclou alçament, anul·lació, refoses per acumulació de mesures, així com procediments dels quals no consta prou informació per saber-ne el motiu de finalització.

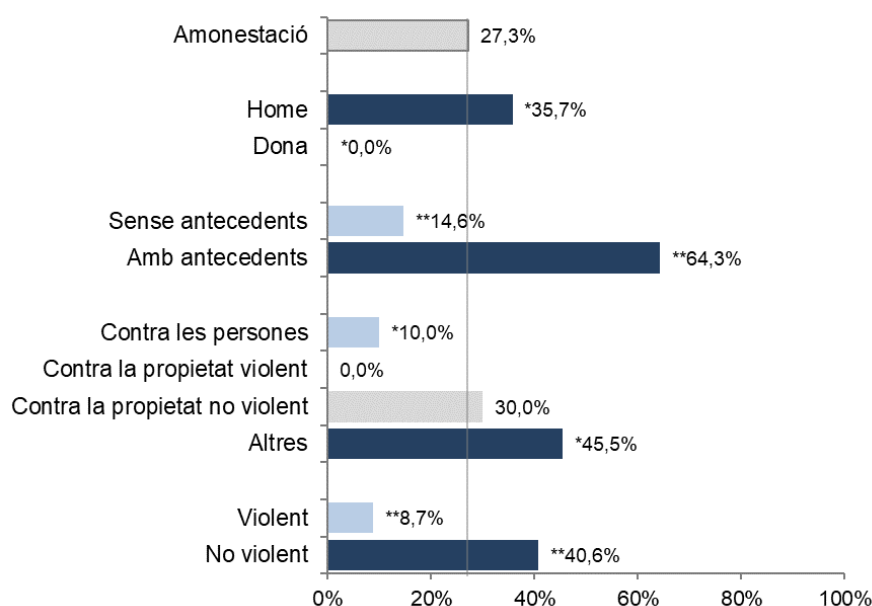
Recordem que del conjunt de casos inclosos en aquest apartat hem analitzat dos grups diferenciats: la mesura d'amonestació i la prescripció dels fets.

Respecte a les persones joves a les quals se'ls va amonestar, han reincidit un 27,3%. Tot i que la taxa en aquests casos és 5,6 punts superior a l'anterior estudi, no és un increment significatiu estadísticament.

Destaca que les persones joves amonestades que han reincidit ho han fet més tard (9,5 mesos més de mitjana que en l'anterior estudi) i en una edat més avançada (18,07 anys de mitjana respecte a 16,81 el 2010).

Les persones joves amb antecedents reincideixen en més proporció (64,3%) i respecte a l'anterior estudi ha incrementat la reincidència de les persones joves amb *Altres fets* (45,5% enfront del 14,8% anteriorment) o fets no violents (40,6% enfront del 21,7% anteriorment). Finalment, també és significatiu que cap de les 13 dones amonestades ha reincidit, a diferència de l'estudi anterior en què presentaven una taxa de reincidència del 25,0%.

Gràfic 26. Taxes de reincidència específiques estadísticament superiors a les esperades

En els casos en què han prescrit els fets han reincidit el 40,0% de les persones joves. Malgrat que és una taxa 7,3 punts superior a la general, cal destacar que ha disminuït significativament en relació amb l'estudi anterior, la qual era del 46,9%.

No s'observen diferències en el temps a reincidir, malgrat que sí que ha augmentat la reincidència en què la resposta ha estat de nou a Justícia Juvenil (76,9% front el 64,1% anteriorment). Per contra, ha baixat de forma significativa les persones joves en què la reincidència ha suposat un ingrés a presó (8,1% enfront del 26,1% anteriorment).

Les variables associades a la reincidència no són diferents a les del total de persones joves que han reincidit, tot i que destaca respecte a l'anterior estudi un descens en la reincidència de les dones (de 48,4% a 25,8%), de les persones joves amb nacionalitat de Centre i Sud-amèrica (de 76,9% a 23,1%) i de les que tenien 16 o 17 anys en el fet de la causa base (de 65,3% a 34,7%).

5. Les persones joves que finalitzen un programa o mesura de Justícia Juvenil

En aquest capítol, s'analitzen les dades sociodemogràfiques i penals de les persones joves que varen finalitzar un programa o una mesura de Justícia Juvenil durant l'any 2015 i es comparen les dades amb les de l'anterior estudi (taxa 2016). Primerament es caracteritza a les persones joves de la mostra pel que fa a les seves característiques principals, com ara el sexe, edat o la nacionalitat per, a continuació comparar les dades pel que fa a les característiques penals i la tipologia delictiva, la distribució territorial.

A continuació, es descriuen aquest conjunt d'indicadors per cada grup d'actuacions o programes, distingint fonamentalment entre els processos de mediació i reparació de menors, els programes d'assessorament tècnic i les mesures socioeducatives.

5.1. Característiques generals de les persones joves

L'any 2015, van finalitzar un programa o mesura (causa base) de justícia juvenil de Catalunya un total de 3.634 persones joves d'entre 14 i 23 anys. En el moment de cometre el fet principal de la *causa base*, les persones joves tenien 15,7 anys de mitjana (DT=1,07) i comparant amb l'estudi anterior la població d'homes resulta ser inferior, per la qual cosa la proporció de dones ha augmentat (del 17,8% al 20,2% en l'actual recerca). El 65,4% té la nacionalitat espanyola i pel que fa a altres nacionalitats s'observa un descens pronunciat de les joves de procedència de Centre i Sud-amèrica. Aquest descens podria estar associat als canvis migratoris a Catalunya entre els dos anys d'estudi en la finalització de la causa base: 2010 i 2015. Un descens que ha comportat un augment en termes relatius de persones joves provinents del Magrib. No obstant, cal destacar que aquest augment no ha estat en nombres absoluts.

Taula 26. Característiques personals de les persones joves que finalitzen un programa o mesura de justícia juvenil segons l'estudi

Categories	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Sexe				
Home	3.908	**82,2	2.901	79,8
Dona	845	17,8	733	**20,2
Nacionalitat				
Espanyola	3.028	63,7	2.378	65,4
Estrangera	1.725	36,3	1.256	34,6
Àrea geogràfica de procedència				
Europa	251	14,6	205	16,4
Magrib	634	36,8	587	**46,8
Centre i Sud-amèrica	739	**42,8	368	29,4
Altres	101	5,9	93	7,4
Estat en la comissió del fet principal				
14 i 15 anys	1.783	37,8	1.430	39,8
16 i 17 anys	2.931	62,2	2.166	60,2

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

Prop de la meitat de les persones joves tenen causes prèvies, una proporció semblant a la de l'últim estudi (48,2% l'any 2010 vers el 47,0%), tot i que s'observa una proporció més elevada de persones joves que acumulen més de cinc antecedents. La mitjana de causes prèvies acumulades no presenta diferències estadístiques (dels 3,05 antecedents del 2010 als 3,23 de l'estudi actual, amb una DT de 3,02).

Entre els dos estudis, tampoc s'observen diferències estadísticament significatives pel que fa a la comissió de fets amb violència, que representa el 55% dels casos (en lloc del 53,1% del 2010). En canvi, sí que es detecta un augment en la proporció de delictes contra les persones, que passen del 37,8% al 40,1%, així com de fets tipificats com a faltes. Els fets categoritzats com Altres, en canvi, han disminuït. Tot i això, les variacions en el tipus de fet delictiu no ha suposat diferència en la proporció de persones joves que van exercir violència en el fet principal.

Taula 27. Característiques penals de les persones joves que finalitzen un programa o mesura de justícia juvenil segons l'estudi

Categories	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Antecedents				
Sense antecedents	2.460	51,8	1.925	53,0
Amb antecedents	2.293	48,2	1.709	47,0
Nombre d'antecedents				
1 o 2 antecedents	1.384	**60,4	975	57,1
De 3 a 5 antecedents	593	25,9	435	25,5
Més de 5 antecedents	316	13,8	299	**17,5
Nombre de fets				
1 fet	3.331	70,1	2.484	68,4
2 fets	997	21,0	759	20,9
3 fets o més	425	8,9	388	*10,7
Categoria del fet principal				
Contra les persones	1.796	37,8	1.457	**40,1
Contra la propietat violent	729	15,3	541	14,9
Contra la propietat no violent	1.274	26,8	1.002	27,6
Altres	954	**20,1	631	17,4
Violència del fet principal				
Violent	2.525	53,1	1.998	55,0
No violent	2.228	46,9	1.633	45,0
Tipificació del fet principal				
Delicte	3.580	**75,3	2.522	69,5
Falta	1.173	24,7	1.109	**30,5

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$

* Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$

A continuació (taula 28) es desglossen amb més detall els tipus delictius de cada categoria. Així, destaca que les lesions són el tipus concret més freqüent entre tots els delictes (20,4% del total de persones).

No obstant això, la proporció de persones joves que han comès delictes de lesions ha disminuït significativament dins dels fets contra les persones (del 57,1% en l'últim estudi al 50,7%), però ha augmentat la proporció de fets contra la llibertat sexual (de l'1,3% a l'1,9%). També s'han comptabilitzat 14 casos de violència masclista en la parella (0,4%), delicte que no estava present en l'anterior estudi.

Pel que fa a les persones joves amb fets contra la propietat, no s'observen diferències significatives quant a fets amb violència. En canvi, ha baixat la proporció de persones amb furts i robatori de vehicle de motor (del 15,2% al 5,8%).

Dins de la categoria d'*Altres delictes*, destaca el descens dels dos tipus de fets més freqüents, el delictes de danys (del 42,8% al 29,3%) i els delictes contra la seguretat viària (del 22,1% al 15,6%). Per contra, és rellevant estadísticament l'increment en fets contra la integritat moral, l'honor i la intimitat.

Taula 28. Fet principal de les persones joves que finalitzen un programa o mesura de justícia juvenil segons l'estudi

Categories	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Contra les persones	1.796	37,8	1.458	40,2
Lesions	1.026	**21,6	739	20,4
Contra la llibertat	359	7,6	314	**8,6
Violència contra familiars	200	4,2	196	**5,4
Atemptat contra l'autoritat	137	2,9	114	3,1
Contra la llibertat sexual	60	1,3	68	**1,9
Violència masculista	-	0,0	14	**0,4
Homicidi i assassinat	14	0,3	13	0,4
Contra la propietat violent	729	15,3	541	14,9
Robatori amb violència	343	7,2	256	7,1
Robatori amb violència o intimidació	249	5,2	165	4,5
Robatori amb intimidació	137	2,9	119	3,3
Extorsió	-	0,0	1	0,0
Contra la propietat no violent	1.274	26,8	983	27,1
Furt	536	11,3	526	**14,5
Robatori i robatori amb força en les coses	544	11,4	393	10,8
Robatori i furt d'ús de vehicle de motor	194	**4,1	57	1,6
Robatori en casa habitada	-	0,0	7	**0,2
Altres	954	20,1	649	17,9
Danys	408	**8,6	190	5,2
Trànsit	211	**4,4	101	2,8
Contra el patrimoni i l'ordre socioeconòmic	92	1,9	89	**2,5
Contra la integritat moral	27	0,6	74	**2,0
Contra l'honor i la intimitat	37	0,8	55	**1,5
Contra l'ordre públic i interessos generals	70	1,5	51	1,4
Contra la salut pública	37	0,8	34	0,9
Contra l'administració de justícia	36	0,8	32	0,9
Contra l'administració pública	18	0,4	8	0,2
Falsedats	11	0,2	7	0,2
Incendi	7	0,1	5	0,1
Contra el medi ambient i comunitat internacional	-	0,0	2	0,1
Omissió del deure a socórrer	-	0,0	1	0,0

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

Quant al programa o mesura finalitzada en la causa base, els processos de MRM representen el 30,6% del total, xifra similar en relació amb el darrer estudi.

Destaca, en canvi, el descens de casos en què a Justícia juvenil s'ha realitzat exclusivament un ATM (del 35,8% al 28,8%). Recordem que els motius de finalització dels procediments són variats: absolució, no continuació de l'expedient, sobreseïment, amonestació, prescripció o altres situacions processals relacionades amb l'alçament, anul·lació o refosa de mesures.

Així, s'observa una proporció més elevada de persones amb una mesura socioeducativa. En concret, és significatiu l'increment de la llibertat vigilada, que ha passat de representar el 51,9% al 61,4%. Per contra, han disminuït les persones joves amb altres mesures de Medi obert, inclosa la mesura de Prestacions en benefici de la comunitat.

No s'observen diferències significatives en el nombre o proporció de joves amb mesures d'internament (13,7%).

Taula 29. Característiques relacionades amb l'execució dels programes o mesures de justícia juvenil segons l'estudi

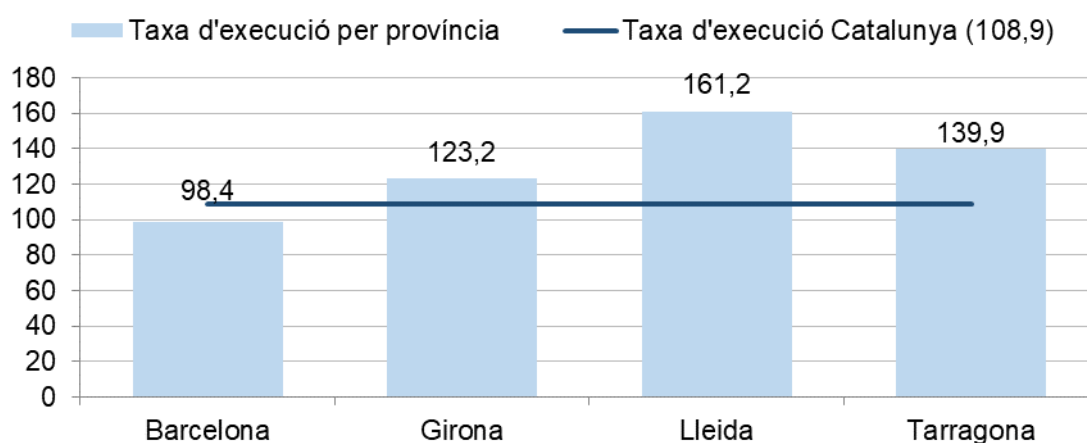
Categories	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Territori d'execució				
Barcelona	3.324	**69,9	2.402	66,1
Girona	614	12,9	432	11,9
Lleida	371	7,8	291	8,0
Tarragona	444	9,3	509	**14,0
Tipus de programa finalitzat				
ATM	1.703	**35,8	1.045	28,8
MRM	1.486	31,3	1.112	30,6
Mesures socioeducatives	1.564	32,9	1.477	**40,6
Mesures socioeducatives				
Llibertat vigilada	811	51,9	907	**61,4
Prestacions en benefici de la comunitat	284	**18,2	209	14,2
Altres medi obert ^a	266	**17,0	158	10,7
Internament	203	13,0	203	13,7

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

^a S'han inclòs com altres mesures de medi obert: *realització de tasques socioeducatives, permanència de cap de setmana en domicili, tractament terapèutic ambulatori, assistència a centre de dia, seguiment d'internament en centre terapèutic, convivència amb altres persones i assistència voluntària en medi obert.*

Respecte a l'execució dels programes i mesures en l'àmbit territorial, com és lògic per qüestions de pes demogràfic, la província de Barcelona representa el 66,1% del total, motiu pel qual s'ofereixen les dades de la taxa per cada 10.000 habitants de 14 a 17 anys. En aquest sentit, s'observa un descens en la taxa d'execució, dels 176,7 de l'estudi anterior als 108,9 de l'actual. Tanmateix, aquesta taxa revela que les províncies de Lleida i Tarragona (inclou Terres de l'Ebre) se situen clarament per sobre la mitjana de Catalunya. Unes dades que contrasten amb l'estudi anterior, on la província de Tarragona presentava la taxa d'execució més baixa de tot Catalunya.

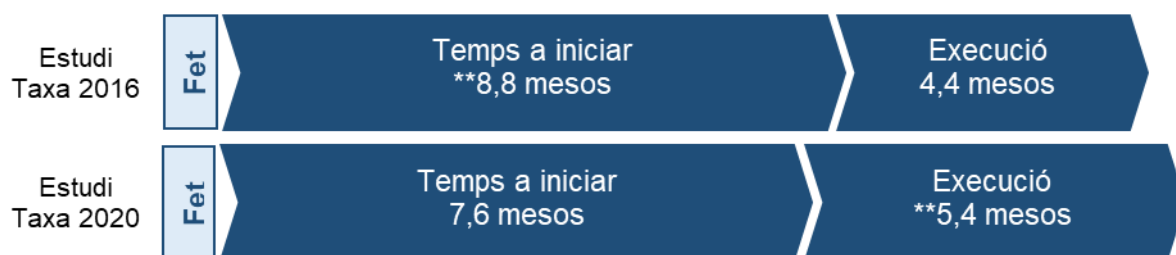
Gràfic 27. Nombre de persones joves que finalitzen un programa o mesura per cada 10.000 habitants de 14 a 17 anys a Catalunya i per província

Pel que fa al temps transcorregut entre la comissió del fet i l'inici de la causa base, de mitjana, és de 226,89 dies (DT=229,15) i un cop iniciat el programa o mesura, la durada mitjana de l'execució és de 160,58 dies (DT=227,13). Comparat amb l'estudi anterior, el temps que es triga a iniciar el procediment ha disminuït lleugerament, però de forma significativa estadísticament. Per contra, s'ha incrementat la durada en l'execució del programa o mesura, de 4,4 mesos de mitjana a 5,4.

No obstant això, cal tenir en compte que els temps poden diferir molt segons el tipus de procediment, motiu pel qual s'analitzaran amb més profunditat en els apartats dedicats a cadascun d'ells.

Gràfic 28. Temps de mitjana que dura el procediment previ a l'inici del programa o mesura i durada en l'execució segons l'estudi

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

5.2. Les persones joves que han finalitzat un programa de mediació i reparació de menors (MRM)

En aquest apartat i en els següents s'exposen les dades relatives a les persones joves segons el tipus de programa o mesura finalitzada, amb l'objectiu de conèixer si les característiques sociodemogràfiques o penals han canviat respecte de l'estudi anterior.

En el cas de les persones joves que van finalitzar un programa de mediació i reparació no s'observen diferències respecte a l'anterior estudi pel que fa al sexe o a la proporció de persones amb nacionalitat estrangera (24,2% de dones i 26,0% amb nacionalitat estrangera). Tot i això, destaca, com en la població general, el descens de persones amb nacionalitats de Centre i Sud-amèrica (51,0% vers el 31,7% en l'actual estudi).

L'edat en la comissió del fet ha baixat lleugerament. Amb una mitjana de 15,6 anys (DT=1,08), el 53,4% van cometre el fet als 16 o 17 anys, percentatge que en l'anterior estudi era del 58,4%.

Taula 30. Característiques sociodemogràfiques de les persones joves que finalitzen una MRM segons l'estudi

Categories	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Sexe				
Home	1.174	79,0	844	75,9
Dona	312	21,0	268	24,1
Nacionalitat				
Espanyola	1.057	71,1	823	74,0
Estrangera	429	28,9	289	26,0
Àrea geogràfica de procedència				
Europa	58	13,5	55	**19,2
Magrib	126	29,4	107	**37,3
Centre i Sud-amèrica	219	**51,0	91	31,7
Altres	26	6,1	34	**11,8
Edat en la comissió del fet principal				
14 i 15 anys	613	41,6	513	*46,6
16 i 17 anys	859	*58,4	589	53,4

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

* Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

També ha disminuït la proporció de persones amb antecedents que realitzen un procés de reparació o conciliació. El 20,6% de les persones joves que varen finalitzar el programa l'any 2015 tenien algun antecedent previ, en lloc del 27,5% de l'estudi anterior. Sembla, per tant, que els criteris per dur a terme aquest tipus de procés s'haurien tornat més restrictius, esdevenint una via més reservada a aquelles persones joves que entren en contacte per primera vegada amb el sistema de justícia juvenil.

Pel que fa als fets comesos, s'observa un descens dels fets contra la propietat violents i de fets tipificats com a delictes. En conseqüència, augmenta la proporció de fets contra la propietat sense violència i dels tipificats com a faltes.

Taula 31. Característiques penals de les persones joves que finalitzen una MRM segons l'estudi

CATEGORIES	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Antecedents				
Sense antecedents	1.078	72,5	883	**79,4
Amb antecedents	408	**27,5	229	20,6
Nombre d'antecedents				
1 o 2 antecedents	350	85,8	204	89,1
De 3 a 5 antecedents	47	11,5	24	10,5
Més de 5 antecedents	11	2,7	1	0,4
Nombre de fets				
1 fet	1.152	77,5	904	81,3
2 fets	277	18,6	168	15,1
3 fets o més	57	3,8	40	3,6
Categoria del fet principal				
Contra les persones	568	38,2	415	37,3
Contra la propietat violent	120	*8,1	62	5,6
Contra la propietat no violent	404	27,2	345	*31,0
Altres	394	26,5	290	26,1
Violència del fet principal				
Violent	688	46,3	476	42,8
No violent	798	53,7	636	57,2
Tipificació del fet principal				
Delicte	1.051	**70,7	675	60,7
Falta	435	29,3	437	**39,3

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

* Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

Pel que fa al perfil territorial s'observa un descens clar de la realització de la MRM a la província de Barcelona i un augment en la província de Tarragona (tant en l'equip de Tarragona com de Terres de l'Ebre).

Taula 32. Territori d'execució del programa MRM segons l'estudi

CATEGORIES	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Barcelona	1.020	**68,6	682	61,3
Girona	203	13,7	169	15,2
Lleida	153	10,3	124	11,2
Tarragona	110	7,4	137	**12,3

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

* Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

També s'observen canvis en el resultat i tipus de procés. Han disminuït els processos amb resultat negatiu (2,1% vers el 8,8% el 2010), en especial, quan el motiu ha estat l'actitud de la persona menor. En el cas de resultat

positiu, destaca l'augment de conciliacions exclusivament amb la víctima (66,2% vers el 49,8% el 2010), mentre que han disminuït les conciliacions amb reparació exclusivament econòmica.

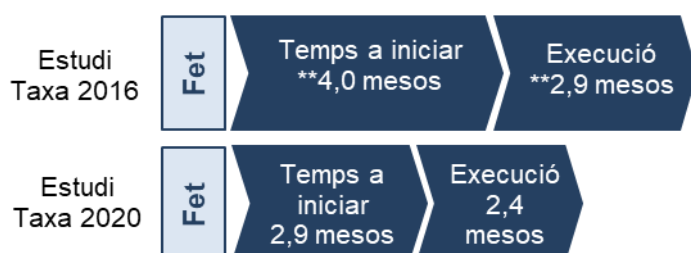
Taula 33. Tipus, formes i resultats de la MRM segons estudi

Categories	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Resultat de la MRM				
Resultat negatiu	131	**8,8	23	2,1
Resultat positiu	1.354	91,2	1.089	**97,9
Participació de la víctima				
Amb participació de la víctima	1.007	76,9	747	75,7
Sense participació de la víctima	302	23,1	240	24,3
Tipus de conciliació i reparació				
Conciliació amb la víctima exclusivament	443	49,8	487	**66,2
Conciliació amb reparació econòmica	276	**31,0	134	18,2
Conciliació sense reparació econòmica	98	**11,0	52	7,1
Conciliació amb reparació a la comunitat	72	8,1	63	8,6
Forma de conciliació i reparació				
Participació de la víctima amb trobada	538	57,7	427	58,0
Participació de la víctima sense trobada	301	32,3	239	32,5
Reparació per iniciativa de les parts	94	10,1	70	9,5
Motius del resultat negatiu				
Per decisió del mediador	41	32,5	15	**65,2
Per actitud del menor	85	**67,5	8	34,8

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

Pel que fa al temps entre la comissió dels fets i l'inici del programa ha estat de 86,79 dies de mitjana (DT= 62,28) i l'execució s'han realitzat en 71,77 dies de mitjana (DT= 50,73). La reducció de temps en tots dos períodes és estadísticament significativa respecte a l'estudi anterior. Així, els procediments s'han reduït de 6,9 a 5,3 mesos.

Gràfic 29. Temps de mitjana que es triga a iniciar i durada de la MRM segons estudi

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

5.3. Les persones joves que han finalitzat una mesura socioeducativa

5.3.1. Les persones joves que han finalitzat una mesura de llibertat vigilada

Comparat amb l'estudi anterior, la proporció de mesures de llibertat vigilada finalitzades ha augmentat en 9.6 punts, fins a situar-se, l'any 2015 en el 61,4% de totes les mesures finalitzades (N=907).

No s'observen diferències pel que fa ni al sexe ni a l'edat de les persones joves. Sí que hi ha, però, un increment de la proporció de joves originàries del Magrib i un descens de la proporció de joves amb nacionalitats de Centre i Sud-amèrica i d'Europa.

Taula 34. Característiques personals de les persones joves que finalitzen una llibertat vigilada segons l'any d'estudi

Categories	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Sexe				
Home	683	84,2	757	83,5
Dona	128	15,8	150	16,5
Nacionalitat				
Espanyola	542	66,8	577	63,6
Estrangera	269	33,2	330	36,4
Àrea geogràfica de procedència				
Europa	42	**15,6	33	10,0
Magrib	84	31,2	149	**45,2
Centre i Sud-amèrica	127	**47,2	126	38,2
Altres	16	5,9	22	6,7
Edat en la comissió del fet principal				
14 i 15 anys	289	35,9	329	36,7
16 i 17 anys	517	64,1	568	63,3

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

La revisió de la resta de dades permet concloure que, dins l'àmbit de la llibertat vigilada, ha augmentat de manera estadísticament significativa la proporció de persones amb tres fets o més, amb delictes contra les persones i de naturalesa violenta.

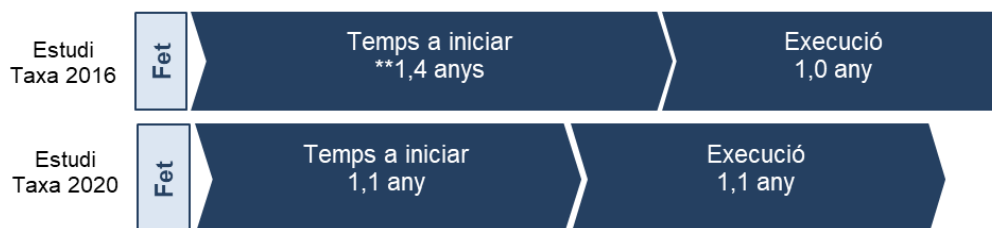
Taula 35. Característiques penals de les persones joves que finalitzen una llibertat vigilada segons estudi

Categories	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Antecedents				
Sense antecedents	278	34,3	332	36,6
Amb antecedents	533	65,7	575	63,4
Nombre d'antecedents				
1 o 2 antecedents	332	62,3	338	58,8
De 3 a 5 antecedents	143	26,8	153	26,6
Més de 5 antecedents	58	10,9	84	14,6
Nombre de fets				
1 fet	486	**59,9	471	52,0
2 fets	189	23,3	239	26,4
3 fets o més	136	16,8	195	**21,5
Categoria del fet principal				
Contra les persones	265	32,7	365	**40,3
Contra la propietat violent	197	24,3	251	27,7
Contra la propietat no violent	245	**30,2	198	21,9
Altres	104	12,8	91	10,1
Violència del fet principal				
Violent	462	57,0	616	**68,1
No violent	349	**43,0	289	31,9
Tipificació del fet principal				
Delicte	667	82,2	772	85,3
Falta	144	17,8	133	14,7

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

Com a indicador del funcionament del sistema de justícia juvenil es pot afirmar que s'han escurçat en 3,5 mesos de mitjana el temps entre el fet i l'inici de la mesura. Tot i que hauria augmentat el temps d'execució de la mesura, la diferència entre les mesures finalitzades l'any 2010 i les finalitzades el 2015, no és estadísticament significativa.

Gràfic 30. Temps de mitjana que es triga a iniciar i durada de la llibertat vigilada segons estudi

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$

5.3.2. Les persones joves que han finalitzat una mesura de PBC

La mesura de PBC representa el 14,2% de totes les mesures finalitzades el 2015 (N=209), una proporció significativament inferior a l'anterior estudi (18,2%). Pel que fa a les característiques de les persones joves que van finalitzar una d'aquestes mesures, no s'observen diferències estadísticament significatives pel que fa al sexe o l'edat respecte de l'estudi anterior. On sí que es detecta un descens significatiu és en la nacionalitat de les persones joves, concretament en el descens de persones amb nacionalitat d'algun país del Centre i Sud d'Amèrica.

Taula 36. Característiques personals de les persones joves que finalitzen unes prestacions en benefici de la comunitat segons estudi

Categories	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Sexe				
Home	231	81,3	171	81,8
Dona	53	18,7	38	18,2
Nacionalitat				
Espanyola	188	66,2	144	68,9
Estrangera	96	33,8	65	31,1
Àrea geogràfica de procedència				
Europa	16	16,7	14	21,5
Magrib	34	35,4	36	*55,4
Centre i Sud-amèrica	41	*42,7	13	20,0
Altres	5	5,2	2	3,1
Edat en la comissió del fet principal				
14 i 15 anys	104	36,9	66	32,0
16 i 17 anys	178	63,1	140	68,0

* Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

Per altra banda, no és habitual que a les persones joves amb més de cinc antecedents al seu expedient se'ls imposin mesures de PBC, no obstant s'observa un increment en el nombre (i lògicament en el percentatge) de persones que haurien finalitzat una mesura de PBC com a causa base i que comptaven amb cinc o més antecedents. Unes diferències que resulten ser estadísticament significatives.

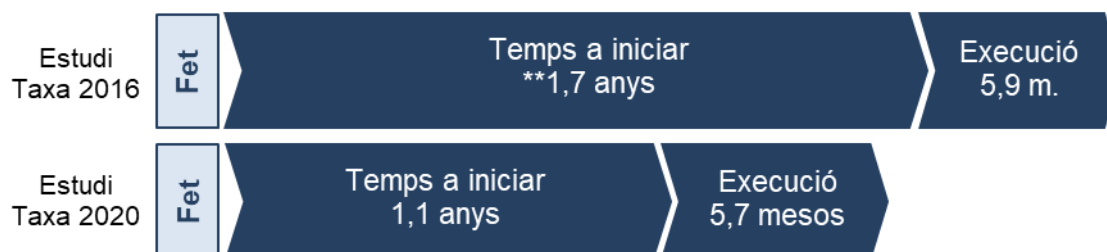
Taula 37. Característiques penals de les persones joves que finalitzen unes prestacions en benefici de la comunitat segons estudi

Categories	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Antecedents				
Sense antecedents	153	53,9	111	53,1
Amb antecedents	131	46,1	98	46,9
Nombre d'antecedents				
1 o 2 antecedents	85	64,9	56	57,1
De 3 a 5 antecedents	37	28,2	24	24,5
Més de 5 antecedents	9	6,9	18	*18,4
Nombre de fets				
1 fet	212	74,6	148	70,8
2 fets	50	17,6	47	22,5
3 fets o més	22	7,7	14	6,7
Categoria del fet principal				
Contra les persones	90	31,7	83	39,7
Contra la propietat violent	38	13,4	17	8,1
Contra la propietat no violent	92	32,4	62	29,7
Altres	64	22,5	47	22,5
Violència del fet principal				
Violent	128	45,1	100	47,8
No violent	156	54,9	109	52,2
Tipificació del fet principal				
Delicte	177	*62,3	110	52,6
Falta	107	37,7	99	*47,4

* Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

El temps entre el fet i l'inici de la mesura en l'actual estudi s'ha reduït en 7,5 mesos de mitjana respecte de l'estudi anterior, i aquesta reducció és estadísticament significativa. Ara els procediments són més àgils. En canvi, el temps d'execució és el mateix.

Gràfic 31. Temps de mitjana que es triga a iniciar i durada de la mesura de PBC segons estudi

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

5.3.3. Les persones joves que han finalitzat altres mesures de medi obert

El catàleg de mesures que pot imposar la justícia juvenil és ampli i gran part d'aquestes són mesures pensades específicament per a l'àmbit de medi obert. De tot el catàleg les dues més nombroses són la llibertat vigilada i les PBC. Ara bé, com s'ha vist en el capítol 3.1, la resta de mesures de medi obert van representar el 10,7% del total de mesures finalitzades el 2015 (N=158), descens significatiu respecte a l'anterior estudi (17,0%).

Aquest descens s'ha fet palès en les persones joves amb nacionalitat espanyola, així com els que han comès fets tipificats com a delictes vers les faltes.

Taula 38. Característiques personals i penals de les persones joves que finalitzen altres mesures de medi obert estadísticament significatives segons estudi

Categories	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Nacionalitat				
Espanyola	183	**68,8	89	56,3
Estrangera	83	31,2	69	**43,7
Tipus fet principal				
Delicte	193	**72,6	94	59,5
Falta	73	27,4	64	**40,5
Territori d'execució del programa				
Barcelona	141	53,0	89	56,3
Girona	58	**21,8	11	7,0
Lleida	16	6,0	20	**12,7
Tarragona	51	19,2	38	24,1
Mesura finalitzada				
Assistència voluntària en medi obert	1	0,4	9	*5,7
Assistència a centre de dia	4	1,5	1	0,6
Convivència amb altres persones	3	1,1	1	0,6
Realització de tasques socioeducatives	158	59,4	89	56,3
Tractament terapèutic ambulatori	10	3,8	8	5,1
Seguiment internament centre terapèutic	4	1,5	0	0,0
Règim d'internament en llibertat vigilada	4	1,5	0	0,0
Permanència de cap de setmana en domicili	82	30,8	50	31,6

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

* Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

5.3.4. Les persones joves que han finalitzat una mesura d'*internament*

La mesura d'*internament* en centre és la mesura més greu o més intensa contemplada a la LORPM. Això explica que l'any 2015, només el 13,7% de les mesures socioeducatives finalitzades van ser d'*internament* (N=203), molt per sota de les mesures de llibertat vigilada o dels programes de MRM. Proporcionalment no hi ha diferències estadísticament significatives quant al nombre de persones menors o persones joves sotmeses a aquesta mesura entre el present estudi i l'anterior.

No s'han detectat variacions pel que fa a les característiques sociodemogràfiques estudiades, les quals es presenten en la taula següent.

Taula 39. Característiques personals de les persones joves que finalitzen una mesura d'*internament* segons estudi

Categories	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Sexe				
Home	188	92,6	187	92,1
Dona	15	7,4	16	7,9
Nacionalitat				
Espanyola	92	45,3	98	48,3
Estrangera	111	54,7	105	51,7
Àrea geogràfica de procedència				
Europa	11	9,9	12	11,5
Magrib	51	45,9	59	56,7
Centre i Sud-amèrica	43	38,7	29	27,9
Altres	6	5,4	4	3,8
Edat en la comissió del fet principal				
14 i 15 anys	76	37,6	87	43,5
16 i 17 anys	126	62,4	113	56,5

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

Tampoc es mostren diferències en relació amb les característiques dels fets comesos en la causa base. No obstant, sí que ha incrementat la proporció de persones amb més antecedents que han passat de representar un terç de les persones joves d'*internament* al 45,5%.

Taula 40. Característiques penals de les persones joves que finalitzen una mesura d'internament segons estudi

Categories	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Antecedents				
Sense antecedents	18	8,9	27	13,3
Amb antecedents	185	91,1	176	86,7
Nombre d'antecedents				
1 o 2 antecedents	53	28,6	48	27,3
De 3 a 5 antecedents	71	*38,4	48	27,3
Més de 5 antecedents	61	33,0	80	*45,5
Nombre de fets				
1 fet	79	38,9	76	37,4
2 fets	47	23,2	63	31,0
3 fets o més	77	37,9	64	31,5
Categoria del fet principal				
Contra les persones	81	39,9	82	40,4
Contra la propietat violent	80	39,4	73	36,0
Contra la propietat no violent	26	12,8	36	17,7
Altres	16	7,9	12	5,9
Violència del fet principal				
Violent	161	79,3	155	76,4
No violent	42	20,7	48	23,6
Tipificació del fet principal				
Delicte	192	94,6	195	96,1
Falta	11	5,4	8	3,9

* Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

En una minoria de casos, aquesta mesura va consistir en *permanència de cap de setmana en centre* (12 casos el 2010 i 15 el 2015) o en un *internament terapèutic* (5 casos el 2010 i 18 el 2015).

Respecte a l'anterior estudi, destaca un descens de persones en internament en centre, així com un increment en la proporció de mesures d'internament en centre terapèutic. I pel que fa a les diferències en relació amb el centre en què les persones joves van finalitzar la mesura cal tenir en compte el tancament parcial el 2013 dels CE Montilivi i CE Els Til·lers. Les persones joves van ser traslladades al CE L'Alzina, CE Can Llupià i CE El Segre. Montilivi va quedar com a centre obert i a Els Til·lers només va quedar la Unitat terapèutica.

S'ha identificat en aquest estudi, les persones joves que després d'un internament han realitzat un segon període en règim de llibertat vigilada,

període previst en l'art. 7.2 de la LORPM. Excloent la permanència de cap de setmana en centre, en què aquest període de seguiment no està previst, el 56,9% van realitzar aquesta llibertat vigilada després de l'internament.

Taula 41. Característiques de la mesura d'internament finalitzada i centre educatiu segons estudi

Categories	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Durada de la mesura				
Menys de 6 mesos	103	50,7	98	48,3
De 6 mesos a 1 any	49	24,1	73	**36,0
Més d'1 any	51	**25,1	32	15,8
Mesura finalitzada				
Permanència de cap de setmana en centre	12	5,9	15	7,4
Internament en centre	186	*91,6	170	83,7
Internament centre terapèutic	5	2,5	18	*8,9
Llibertat vigilada postinternament				
No	-	-	81	43,1
Sí	-	-	107	56,9
Centre educatiu				
Unitat tècnica de centres	10	**4,9	3	1,5
CE Can Llupià	33	16,3	68	**33,5
CE Els Til·lers	30	**14,8	0	0,0
CE L'Alzina	31	15,3	58	**28,6
CE Oriol Badia	11	5,4	11	5,4
CE Montilivi	23	**11,3	12	5,9
CE El Segre	38	18,7	26	12,8
CE Folch i Torres	9	4,4	11	5,4
CE Pis d'inserció de Barcelona	4	2,0	4	2,0
CE Pis d'inserció de Girona	3	1,5	0	0,0
CE Unitat Terapèutica de Til·lers	11	5,4	10	4,9

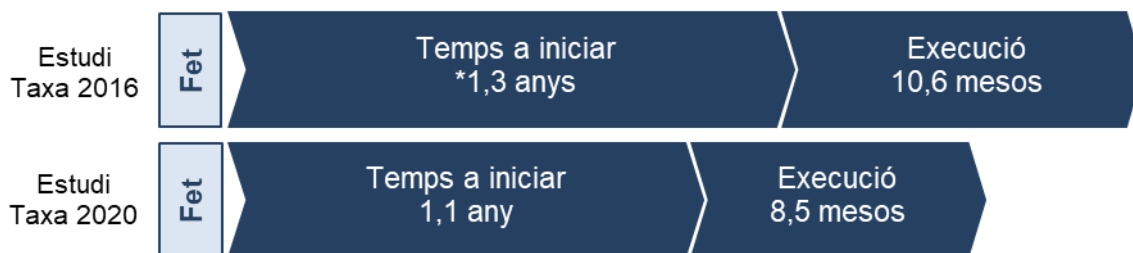
** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

* Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

Pel que fa al temps entre el fet i l'inici de la mesura, com en la resta de mesures revisades, aquest s'ha reduït de manera estadísticament significativa i concretament ho ha fet en 2,4 mesos de mitjana.

La durada de la mesura no presenta diferència amb mitjana de dies, però, en canvi, sí que s'observa una reducció de mesures de més d'un any, juntament amb un increment de mesures que han durat entre 6 mesos i un any.

Gràfic 32. Temps de mitjana que es triga a iniciar i durada de l'internament segons estudi

* Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

5.4. Les persones joves que han finalitzat un assessorament tècnic com a únic programa

Les causes en què només s'ha realitzat un assessorament tècnic de menors (ATM) poden englobar situacions heterogènies, tant pel que fa a les característiques de les persones joves, com en qüestions penals i processals. Entre altres situacions, pot ser que el jutge hagi decidit amonestar a la persona jove, que s'hagi resolt una absolució, que la causa s'hagi sobresegut o bé que hagin prescrit els fets.

En aquestes situacions al Sistema d'informació de Justícia juvenil no es donen d'alta altres programes o mesures a part de l'ATM. Tanmateix, queden recollides les resolucions provinents de la Fiscalia o dels jutjats de menors associades a la causa. Per aquest motiu, igual que en l'estudi anterior, s'han recollit també aquestes dades i s'han distingit diferents finalitzacions del procediment.

Cal assenyalar que, a diferència de l'anterior estudi, no s'ha pogut disposar de la informació que identifica els casos en què l'assessorament tècnic proposa la no continuació de l'expedient d'acord amb l'art. 27.4 de la LORPM. Per a la comparativa d'estudis, aquests casos s'han classificat en l'actual recerca dins la categoria *Sobreseïment*.

Pel que fa als resultats, són destacables les diferències tant en la freqüència com en la proposició dels diferents tipus de finalització del procediment respecte de l'estudi anterior. Per una banda, hi ha significativament menys finalitzacions amb amonestació, absolució i sobreseïment. D'altra banda, hi ha un increment igualment significatiu de prescripció dels fets.

Taula 42. Finalització dels procediments quan s'ha realitzat un ATM com a únic programa

Finalització del procediment	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Amonestació	143	**8,4	55	5,3
Prescripció dels fets	196	11,5	400	**38,3
Prescripció de la mesura	0	0,0	23	**2,2
Absolució	203	**11,9	9	0,9
Sobreseïment	736	**43,2	309	29,6
Altres situacions processals	425	25,0	249	23,8

Altres situacions processals inclou alçament, anul·lació, refoses per acumulació de mesures, així com procediments dels quals no consta prou informació per saber-ne el motiu de finalització.

Els procediments finalitzats el 2015 també es distribueixen de forma diferent en l'àmbit territorial. Així, a Barcelona hi ha una proporció més alta de sobreseïments, a Girona d'amonestació, prescripció dels fets i absolució, a Lleida d'altres situacions relacionades amb mesures alçades, anul·lades o refoses i a Tarragona de prescripció dels fets i de mesures.

Taula 43. Finalització dels procediments quan s'ha realitzat un ATM com a únic programa segons el territori

	Barcelona %	Girona %	Lleida %	Tarragona %
Amonestació	4,8	**13,1	0,0	2,5
Prescripció dels fets	34,6	**46,7	37,1	**49,0
Prescripció de la mesura	0,8	0,0	5,7	**9,6
Absolució	0,5	**2,5	0,0	1,3
Sobreseïment	**35,0	9,8	11,4	23,6
Altres situacions processals	24,2	27,9	**45,7	14,0

Seguint amb l'estudi específic que s'ha fet en les anteriors recerques, es comparen a continuació les característiques de les persones joves que van ser amonestades i dels casos en què van prescriure els fets.

Respecte a l'amonestació, com s'ha vist en resultats anteriors, es diferencien del conjunt total per ser en més proporció de 16 o 17 anys, no tenir antecedents o haver comès una falta o un fet no violent.

En relació amb l'estudi anterior, el descens és significatiu pel que fa a persones amb fets contra les persones i els que van cometre més d'un fet delictiu en la causa base.

Taula 44. Característiques personals de les persones joves que finalitzen la causa base per amonestació segons l'estudi

Categories	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Sexe				
Home	103	72,0	42	76,4
Dona	40	28,0	13	23,6
Nacionalitat				
Espanyola	94	65,7	38	69,1
Estrangera	49	34,3	17	30,9
Àrea geogràfica de procedència				
Europa	8	16,3	1	5,9
Magrib	24	49,0	8	47,1
Centre i Sud-amèrica	15	30,6	8	47,1
Altres	2	4,1	0	0,0
Edat en la comissió del fet principal				
14 i 15 anys	39	27,5	13	24,1
16 i 17 anys	103	72,5	41	75,9

Taula 45. Característiques penals de les persones joves que finalitzen la causa base per amonestació segons l'estudi

Categories	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Antecedents				
Sense antecedents	94	65,7	41	74,5
Amb antecedents	49	34,3	14	25,5
Nombre d'antecedents				
1 o 2 antecedents	24	49,0	8	57,1
De 3 a 5 antecedents	14	28,6	5	35,7
Més de 5 antecedents	11	22,4	1	7,1
Nombre de fets				
1 fet	102	71,3	50	**90,9
2 fets	29	**20,3	5	9,1
3 fets o més	12	**8,4	0	,0
Categoria del fet principal				
Contra les persones	76	*53,1	20	36,4
Contra la propietat violent	7	4,9	3	5,5
Contra la propietat no violent	33	23,1	10	18,2
Altres	27	18,9	22	*40,0
Violència del fet principal				
Violent	83	*58,0	23	41,8
No violent	60	42,0	32	*58,2
Tipificació del fet principal				
Delicte	75	52,4	31	56,4
Falta	68	47,6	24	43,6

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

* Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

Pel que fa als casos en què els fets han prescrit, no hi ha tantes diferències en relació amb el conjunt total, tot i que destaca una proporció més elevada de persones joves estrangeres, especialment d'Europa. Més proporció de faltes i de fets contra la propietat no violenta, però no hi ha diferències en antecedents o violència.

Han incrementat significativament les persones joves amb nacionalitat espanyola, i les que no tenen causes prèvies. També s'observen diferències segons el territori, atès que la proporció de prescripció dels fets a Girona i Tarragona és més elevada.

Taula 46. Característiques personals de les persones joves amb prescripció dels fets segons l'estudi

Categories	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Sexe				
Home	165	84,2	311	77,8
Dona	31	15,8	89	22,3
Nacionalitat				
Espanyola	92	46,9	237	**59,3
Estrangera	104	**53,1	163	40,8
Àrea geogràfica de procedència				
Europa	29	27,9	40	24,5
Magrib	35	33,7	70	42,9
Centre i Sud-amèrica	35	33,7	39	23,9
Altres	5	4,8	14	8,6
Edat en la comissió del fet principal				
14 i 15 anys	64	33,0	146	36,8
16 i 17 anys	130	67,0	251	63,2

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

Taula 47. Característiques penals de les persones joves amb prescripció dels fets segons l'estudi

Categories	2016 N	2016 %	2020 N	2020 %
Antecedents				
Sense antecedents	65	33,2	210	**52,5
Amb antecedents	131	**66,8	190	47,5
Nombre d'antecedents				
1 o 2 antecedents	67	51,1	112	58,9
De 3 a 5 antecedents	41	31,3	46	24,2
Més de 5 antecedents	23	17,6	32	16,8
Nombre de fets				
1 fet	145	74,0	282	70,5
2 fets	43	21,9	95	23,8
3 fets o més	8	4,1	23	5,8
Categoria del fet principal				
Contra les persones	83	42,3	169	42,3
Contra la propietat violent	16	8,2	44	11,0
Contra la propietat no violent	60	30,6	126	31,5
Altres	37	18,9	61	15,3
Violència del fet principal				
Violent	99	50,5	213	53,3
No violent	97	49,5	187	46,8
Tipificació del fet principal				
Delicte	128	65,3	244	61,0
Falta	68	34,7	156	39,0

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

6. Valoració del risc de reincidència amb el SAVRY

Les dades de l'avaluació del risc el SAVRY de les persones joves estudiades ens permeten aprofundir en la seva descripció i en els factors que incideixen en la reincidència. Aquest instrument es va implementar completament l'any 2009 i actualment s'aplica majoritàriament durant l'execució de mesures de *llibertat vigilada* i *internament*.

Per avaluar el risc de reincidència s'han utilitzat com a variables els mateixos indicadors de risc amb els que treballa l'equip professional, és a dir: la valoració de cada un dels factors en la seva codificació original del risc (alt, moderat o baix en el cas dels factors de risc; i present o absent pels factors de protecció), així com els diferents resums de risc de l'eina, amb especial atenció al Risc Global de Reincidència.

A més també s'ha calculat una puntuació del risc mitjançant la transformació de l'escala ordinal original, en una puntuació numèrica de 0 a 2, que permet calcular un valor del risc per a cada una de les àrees de factors de risc o en la puntuació global. Aquest procediment dona lloc a una escala numèrica amb valors possibles entre 0 i 48. Cal advertir, però, que si bé aquest procediment és útil amb dades agregades i amb finalitats de recerca, el SAVRY està dissenyat com una eina d'ajuda en la presa de decisions, no com un instrument actuarial. Per tant, no disposa de punts de tall a partir dels quals classificar els nivells de risc ni es podria fer servir per prendre decisions clíniques basades en punts de tall que, en tot cas serien arbitraris i sense base empírica.

També cal tenir present que a l'hora d'extreure conclusions a partir d'aquestes dades, de les 3.634 persones joves que conformen la mostra, a 1.639 (45,1%) se'ls ha fet almenys una valoració de risc al llarg del seu pas per la Justícia Juvenil, i d'aquestes el 30,7% podrien tenir problemes de validesa derivats d'una valoració inconsistent amb els criteris de la guia de valoració del risc, i és que el 48,4% de les persones joves que van ser valorades simultàniament com de risc baix en els factors de *violència prèvia* i

el *d'actes delictius no violents*, tenien en realitat algun tipus d'antecedent previ als seus expedients judicials.

En aquest sentit, cal tenir present que per valorar com a moderat o alt qualsevol d'aquests dos factors de risc és suficient amb tenir indicis raonables que la persona jove té o ha tingut conductes violentes o delictives no violentes. L'existència de denúncies, o fins i tot de sentències prèvies, és una informació que permetria valorar aquests factors amb més seguretat, però l'eina en si no requereix aquest nivell d'evidència, i de fet, l'obertura d'una causa és suficient per valorar com a moderat almenys un dels dos factors. Un criteri que malgrat que se sustenta en els criteris de valoració de la guia podria arribar a ser discutible a la pràctica, però resulta difícil d'explicar que en casos en què aquestes conductes es podrien acreditar a través de l'existència d'antecedents delictius, es mantingui la valoració de risc baix per a tots dos factors.

Un segon criteri de qualitat de les dades consisteix a comprovar si hi ha hagut variacions en l'àrea de factors històrics del SAVRY, i en quin sentit. En termes generals, tant amb la guia de valoració del risc com el principi RNR es considera que els factors històrics no haurien de patir variacions significatives, i si ho fan haurien de ser només a l'alça, ja que essencialment es tracta de factors relatius al passat de la persona jove i amb nul·la capacitat de millora, sigui per la intervenció o per altres causes. D'acord amb aquest plantejament no s'haurien de detectar persones amb una reducció del risc a l'àrea històrica del SAVRY llevat de casos molt puntuals i fruit de l'esmena d'informació incorrecta introduïda en les primeres valoracions. En canvi, s'han detectat reduccions en el risc històric en el 40,3% de les persones joves amb més d'una valoració.

En qualsevol cas, pel que fa al resultat del risc global de reincidència, gairebé una quarta part de les persones joves han estat valorades amb un risc baix, gairebé la meitat amb un risc moderat i el 28,2% amb un risc alt. Comparat amb l'estudi anterior, la proporció de joves valorades amb alt risc ha augmentat, passant del 23,8% al 28,2%, mentre que la de joves valorades amb un risc baix ha disminuït del 29,2% al 24,0%. Per tant, el

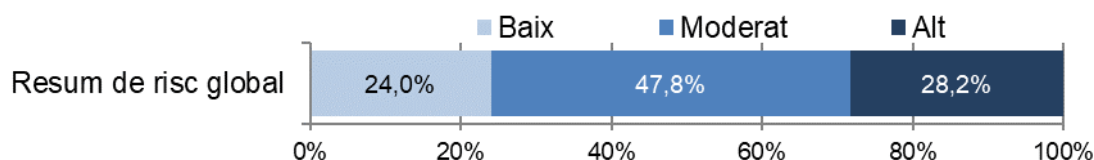
perfil de risc de les persones joves d'aquest estudi és en principi més alt que el de les persones joves de l'estudi anterior.

6.1. Valoració global, factors de risc i de protecció

La valoració del risc SAVRY tal com està plantejada en el seu ús a la Justícia Juvenil de Catalunya es basa en la valoració individual de cada un dels seus 24 factors de risc i 6 factors de protecció. Els primers es valoren en una escala ordinal de 3 punts (risc baix, moderat o alt) i els segons com una variable binària en funció de la seva presència o absència. Una vegada valorats tots els factors de risc i protecció d'acord amb els criteris d'avaluació de la guia (Hilterman i Vallès, 2006), el o la professional ha de valorar diversos resums de risc, dels quals el principal és el resum global de risc en una escala de baix a alt.

En general, el 24% de les persones joves d'aquest estudi en la darrera valoració del risc, abans de finalitzar la darrera mesura durant l'any 2015, van ser avaluades com de baix risc, gairebé la meitat com de risc moderat i el 28,2% com de risc alt (gràfic 33).

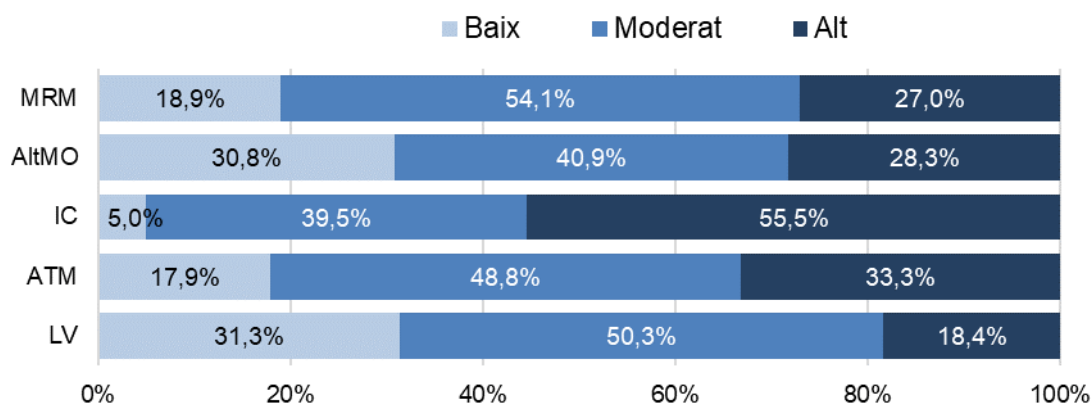
Gràfic 33. Valoració del resum de risc global en les persones joves avaluades amb SAVRY

Val a dir, però, que tant el que s'hagi fet una valoració de risc del o la jove com el resultat final d'aquesta, depenen en gran part del tipus de la mesura imposada. Així, el 98,5% de les persones joves que van finalitzar una mesura d'internament comptaven amb una valoració de risc, que en el 55,5% dels casos indicava un risc alt de reincidència. De les persones joves que van finalitzar un programa de llibertat vigilada, el 85,6% comptaven amb una valoració de risc, que era majoritàriament de risc moderat (50,3%) o baix (31,3%). En canvi, les persones joves d'Assessorament Tècnic de Menors només comptaven amb una valoració de risc en el 41,2% dels casos, però amb un nivell de risc sensiblement més alt que les persones joves de llibertat

vigilada (gràfic 34). Aquesta dada comparativament més baixa en la proporció de valoracions i sensiblement més alta del nivell de risc s'explica perquè d'acord amb el protocol establert en els casos d'AT, només es valora el risc quan hi ha un delictes violent o bé a partir de tercer fet delictiu no violent.

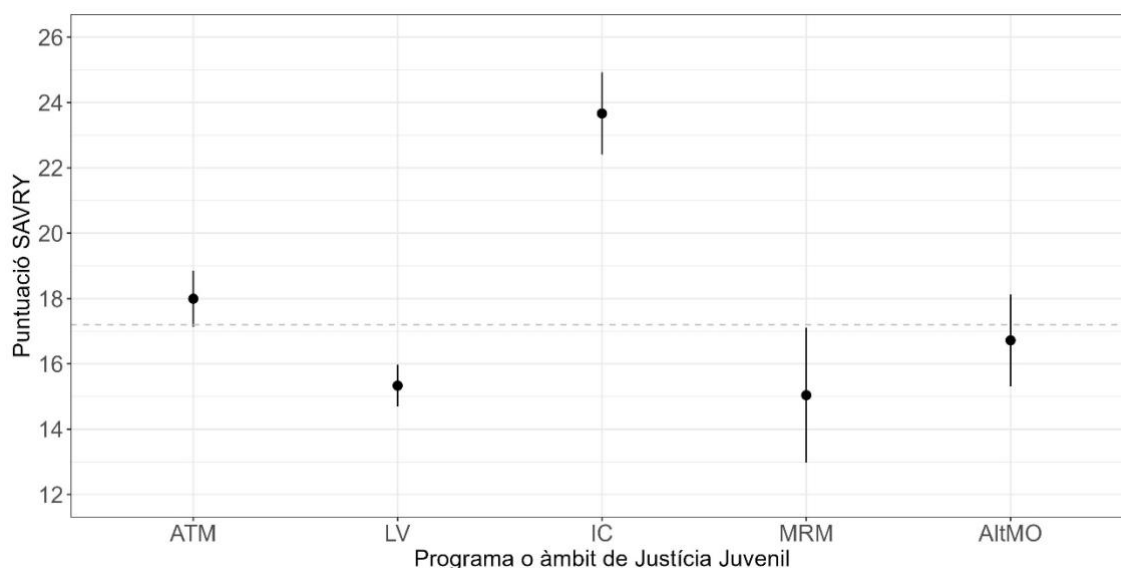
Gràfic 34. Valoració del resum de risc global en les persones joves avaluades amb el SAVRY segons programa

Els casos sotmesos a altres mesures de medi obert es caracteritzen per una proporció menor de risc moderat més elevades de risc baix i alt. No obstant, el reduït nombre de persones joves amb valoracions de risc en aquest programa no permet arribar a conclusions.

Pel que fa a la valoració del risc calculada a partir de les puntuacions numèriques, indica que les persones joves que van finalitzar una programa de justícia juvenil de Catalunya durant l'any 2015 tenien una puntuació mitjana de risc de 17,2 punts (DT = 9,4). Les persones joves que van finalitzar una mesura d'assessorament presentaven nivells de risc lleugerament més elevats (18,0; DT = 9,1), mentre que les persones joves de llibertat vigilada (15,3; DT = 8,9) i d'altres mesures de medi obert (16,7; 9,6) estaven per sota d'aquesta mitjana. En canvi, les persones joves d'Internament presentaven puntuacions de risc molt per sobre (23,7; DT = 8,3) (gràfic 35).

Gràfic 35. Puntuació SAVRY segons programa o mesura de justícia juvenil (N=1.612)

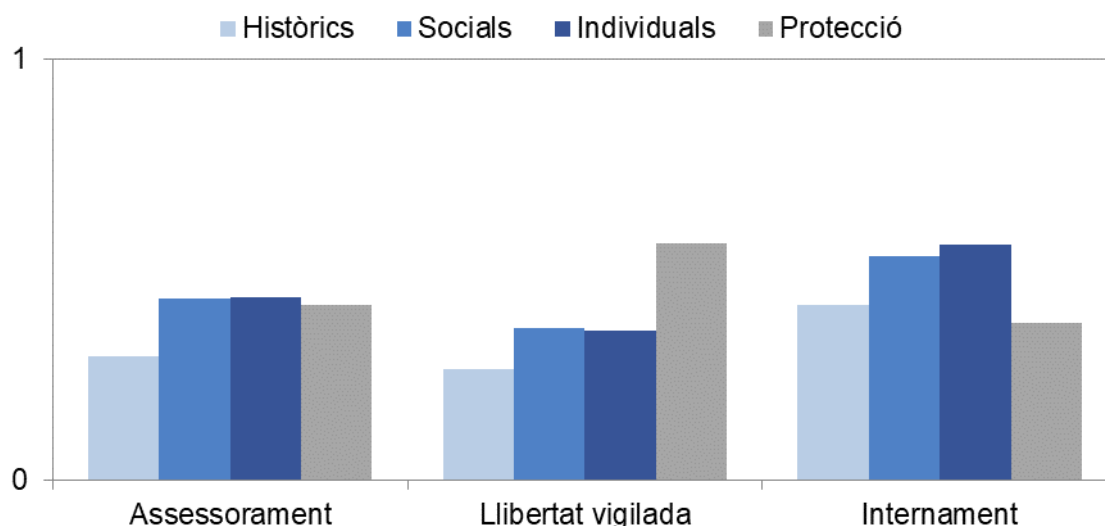

Pel que fa a les tres mesures o programes principals, les diferències en la puntuació són estadísticament significatives ($p < 0.01$) respecte de les puntuacions de la resta (gràfic 35), és a dir: les puntuacions de risc de les persones joves d'assessorament, llibertat vigilada i d'internament són clarament diferents entre si. Com era d'esperar, les persones joves d'Internament presenten nivells de risc en finalitzar la mesura, sensiblement més alts que els de la resta d'àmbits. Pot semblar poc intuïtiu que les persones joves que només van finalitzar una mesura d'assessorament tècnic presentin nivells de risc més alts que les que van finalitzar una mesura de llibertat vigilada, però cal tenir present que en aquests casos no hi ha hagut cap intervenció socioeducativa que, com és raonable pensar, compararia una reducció del risc. En termes generals, però, cal considerar que hi ha diferències significatives en les valoracions de risc en funció del tipus de mesura finalitzada i coherentment amb els principis de l'RNR, és en les mesures més intensives (com l'internament) on es detecten nivells més alts de risc de reincidència.

Pel que fa a la puntuació de les diferents àrees de factor del SAVRY s'ha calculat la mitjana de la puntuació de cada àrea de factors de risc i s'ha dividit per la corresponent puntuació màxima teòrica, d'aquesta manera s'obté una mesura estandarditzada que permet comparar l'ús dels factors en

cada tipus de programa (gràfic 36). Com és lògic, s'aprecien diferències pel que fa a la puntuació de cada àrea de factors, però el més rellevant és el menor pes relatiu dels factors històrics i la importància dels factors de protecció en el cas de les mesures de llibertat vigilada.

Gràfic 36: Mitjana de puntuació de les àrees de factors del SAVRY

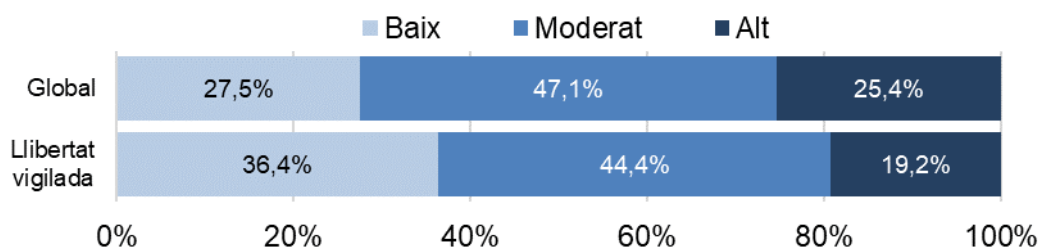

6.1.1. Valoració del risc en llibertat vigilada

Pel que fa a la valoració del risc del SAVRY, el 85,6% de les persones joves que van finalitzar una mesura de llibertat vigilada comptaven amb almenys una valoració de risc. Una particularitat d'aquestes joves és que el seu nivell de risc de reincidència, comparat amb el conjunt de la mostra, és que hi ha més joves valorades tant amb risc baix com moderat, donant com a resultat que només el 19,2% van ser considerades com de risc alt (gràfic 37).

En 286 casos també se'ls va valorar el risc de reincidència violenta, amb un resultat que, en termes generals, indica que les persones joves que van finalitzar una mesura de llibertat vigilada tenien un risc menor de reincidir de forma violenta, en comparació a la resta de la mostra a qui també havien valorat aquest ítem.

Gràfic 37. Valoració del resum de risc de reincidència violenta en les persones joves de llibertat vigilada avaluades amb el SAVRY (n = 286)

Pel que fa a les principals variables sociodemogràfiques i penals, cal destacar que no hi ha diferències estadísticament significatives en la valoració del risc pel que fa a gènere i l'àrea geogràfica de procedència, però sí pel que fa a la nacionalitat de les persones joves tractada de manera dicotòmica (espanyola o estrangera). Concretament, les persones joves de nacionalitat espanyola obtenen puntuacions de risc lleugerament més altes que les persones joves de nacionalitat estrangera ($t = 2,6$; $p < 0,05$). Tampoc es detecten diferències pel que fa al nombre d'antecedents, el nombre de fets comesos, la categoria o tipologia del fet principal, la presència de violència o el territori d'execució de la mesura aplicada (taula 48).

Taula 48. Puntuació de risc segons les característiques personals i penals de les persones joves que finalitzen una mesura de llibertat vigilada

Categoria	Puntuació risc Mitjana	DT	Contrast Test	p-valor
Sexe				
Home	15,1	9,1		n.s.
Dona	16,5	8,3		
Nacionalitat				
Espanyola	15,9	9,1	$t = 2,57$	*
Estrangera	14,3	8,7		
Àrea geogràfica de procedència				
Europa	13,8	8,5		n.s.
Magrib	14,8	9,2		
Centre i Sud-amèrica	14,1	8,3		
Altres	12,3	7,3		
Edat en el fet principal				
14 i 15 anys	16,9	9,9	$t = 3,38$	***
16 i 17 anys	14,5	8,3		
Antecedents				
Sense antecedents	11,9	8,1		
Amb antecedents	17,1	8,9	$t = 8,11$	***

Categoria	Puntuació risc Mitjana	DT	Contrast Test	p-valor
Nombre d'antecedents				
1 o 2 antecedents	15,3	8,5	F = 20,25	***(2,3)
De 3 a 5 antecedents	18,1	8,7		** (1,3)
Més de 5 antecedents	21,9	8,7		***(1,2)
Nombre de fets				
1 fet	14,1	8,7	F = 23,31	***(3)
2 fets	14,3	8,8		
3 fets o més	19,2	8,8		*** (1,2)
Categoria del fet principal				
C. les persones	15,9	8,8		n.s.
C. la propietat violent	15,1	9,3		
C. la propietat no violent	15,0	8,9		
Altres	14,3	9,0		
Violència del fet principal				
Violent	15,6	9,0		n.s.
No violent	14,8	8,9		
Tipificació del fet principal				
Delicte	15,1	9,0	t = -2,33	*
Falta	17,9	9,0		
Territori d'execució				
Barcelona	14,7	9,0	F = 4,88**	*** (4)
Girona	14,9	10,3		
Lleida	17,0	7,8		
Tarragona	17,9	7,9		
Equip responsable				
EMO Barcelona 1	15,1	8,2	F = 2,52*	
EMO Barcelona 2	15,0	9,3		
EMO Barcelona 3	14,6	8,8		
EMO Barcelona 4	13,8	9,5		*(8)
EMO Barcelona 5	14,7	9,5		
Equip tècnic de Girona	14,3	9,9		
Equip tècnic de Lleida	17,3	8,3		
Equip tècnic de Tarragona	18,4	7,9		
Equip tècnic de Terres de l'Ebre	15,7	7,6		

*** = $p < 0.001$; ** = $p < 0.01$; * = $p < 0.05$; q.s. = quasi significatiu ($0.1 < p > 0.05$); n.s. = no significatiu; n.a. = incompleix condicions d'aplicació dels tests estadístics

En canvi, sí que s'aprecien diferències estadísticament significatives pel que fa a l'edat. Les persones joves amb un primer fet delictiu abans dels 16 anys també presentaven puntuacions de risc significativament més altes. Quant a la presència d'antecedents, el fet de tenir-ne es relaciona amb una diferència mitjana de la puntuació del risc de 8,1 punts en l'escala de risc, existint diferències estadísticament significatives pel que fa a la variable del nombre

d'antecedents agrupats entre totes les categories, però especialment entre la categoria més baixa (un o dos antecedents) i la més alta (més de cinc).

Curiosament i en un sentit contrari, la tipificació com a falta implica puntuacions de risc més altes que en els casos en què la causa base va tipificar-se com a delicte.

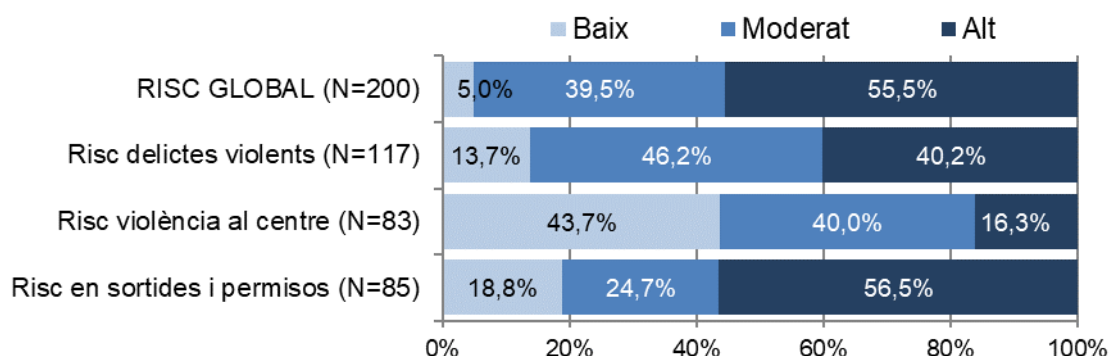
Pel que fa a les diferències territorials només s'aprecien diferències significatives en les puntuacions de les valoracions entre les províncies de Barcelona i Tarragona, sent aquesta darrera la província en què, de mitjana, les valoracions de risc són més altes. Una comparativa per equips confirma aquesta afirmació en trobar també diferències estadísticament significatives només entre l'Equip Tècnic de Barcelona 4 i l'Equip Tècnic de Tarragona.

En termes generals es pot afirmar que les persones joves amb mesures de llibertat vigilada semblen tenir nivells de risc menors que les d'internament en centre, la qual cosa és lògica i esperable, però també presenten nivells de risc més baixos que les persones joves que van finalitzar només un programa d'Assessorament tècnic de menors.

6.1.2. Valoració del risc (internament)

Pel que fa a la valoració del risc del SAVRY, les persones joves que van finalitzar una mesura d'internament en centre són les que tenien una valoració de risc més alta. Més de la meitat de les persones joves d'internament van ser valorades amb risc alt, així com nivells considerables en el risc de delictes violents i específicament pel que fa al risc durant els permisos i sortides. No obstant, el risc de violència dins del centre és considerablement més baix, cosa que s'explica en part pel nivell més alt de control al qual les persones joves internades es veuen sotmeses durant aquesta mesura (gràfic 38).

Gràfic 38. Valoració dels resums de risc en les persones joves d'internament en centre avaluats amb el SAVRY (n =200)

De l'anàlisi de les variables sociodemogràfiques i penals destaca que en el cas d'internament en centre les dones obtenen puntuacions de risc significativament més altes que les dels homes. També s'aprecien diferències estadísticament significatives en aquells casos en què el fet principal es produeix sent més joves o en els casos en què hi ha antecedents. En canvi, no s'observen diferències significatives pel que fa a la nacionalitat, l'àrea geogràfica de procedència o la categoria del fet principal (taula 49).

Taula 49. Puntuació de risc segons les característiques personals i penals de les persones joves que finalitzen una mesura d'internament en centre

Categoria	Puntuació risc Mitjana	DT	Contrast Test	p-valor
Sexe				
Home	23,4	8,5	t = -2,33	*
Dona	26,9	5,6		
Nacionalitat				
Espanyola	24,8	8,2		n.s.
Estrangera	22,6	8,4		
Àrea geogràfica de procedència				
Europa	23,1	11,2		n.s.
Magrib	22,3	8,2		
Centre i Sud-amèrica	23,2	8,3		
Altres	21,8	3,8		
Edat en el fet principal				
14 i 15 anys	25,3	7,6	t = 2,47	*
16 i 17 anys	22,4	8,8		
Antecedents				
Sense antecedents	20,5	7,1	t = -2,28	*
Amb antecedents	24,1	8,4		

Categoria	Puntuació risc Mitjana	DT	Contrast Test	p-valor
Nombre d'antecedents				
1 o 2 antecedents	24,1	9,9		n.s.
De 3 a 5 antecedents	23,4	8,6		
Més de 5 antecedents	24,5	7,4		
Nombre de fets				
1 fet	22,7	8,9		n.s.
2 fets	23,9	8,4		
3 fets o més	24,5	7,7		
Categoria del fet principal				
C. les persones	23,5	8,2		n.s.
C. la propietat violent	22,5	8,9		
C. la propietat no violent	25,1	8,4		
Altres	27,2	4,3		
Violència del fet principal				
Violent	25,7	7,5	t = 1,97	q.s.
No violent	23,1	8,5		
Tipificació del fet principal				
Delicte	23,7	8,5		n.s.
Falta	23,5	2,6		
Territori d'execució				
Barcelona	23,7	8,2		n.s.
Girona	25,0	9,4		
Lleida	25,4	12,4		
Tarragona	22,3	8,0		
Equip responsable				
CE Can Llupià	24,8	7,5		n.a.
CE El Segre	21,6	8,9		
CE Folch i Torres	22,1	9,3		
CE L'Alzina	23,7	8,9		
CE Montilivi	22,8	10,1		
CE Oriol Badia	20,4	9,9		
Pis d'Inserció de Barcelona	24,0	7,1		
UT Els Til·lers	25,4	4,1		
Unitat tècnica de centres	30,0	5,2		

*** = $p < 0.001$; ** = $p < 0.01$; * = $p < 0.05$; q.s. = quasi significatiu ($0.1 < p > 0.05$); n.s. = no significatiu; n.a. = incompleix condicions d'aplicació dels tests estadístics

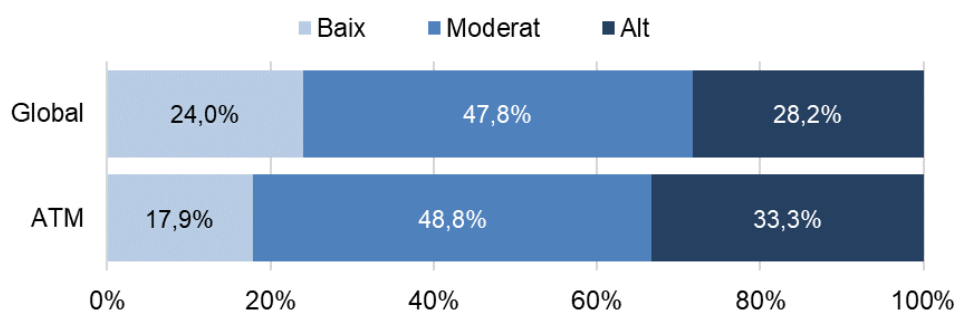
6.1.3. Valoració del risc (ATM)

Quant a la gestió del risc amb el SAVRY, del conjunt de les 1.045 persones joves incloses en l'estudi que varen finalitzar un programa d'ATM, el 41,1% comptava amb almenys una valoració de risc. Una proporció lleugerament menor que la general de l'estudi (45,1%), que per altra banda es caracteritza per unes variacions importants entre les mesures amb més i menys

presència de valoracions: l'internament en centres (98,5%) i la llibertat vigilada (85,6%).

En el cas d'ATM, la distribució de les valoracions de risc són lleugerament més altes comparades amb el conjunt de la mostra i de fet només el 17,9% de les persones joves d'ATM van ser valorades com a risc baix (gràfic 39). Coherentment amb aquest fet, les valoracions de risc moderades i altes són superiors a les del conjunt de la mostra (48,8 i 33,3% respectivament).

Gràfic 39. Valoració del resum de risc global en les persones joves d'ATM avaluades amb el SAVRY (n = 430)

Pel que fa al risc específic de reincidència violenta les persones joves d'ATM presenten valoracions de risc alt equivalents a la mostra global, però amb una proporció major de joves valorades en risc moderat i una proporció menor de joves valorades en risc baix.

Els resultats suggereixen que les persones joves d'assessorament tècnic presenten proporcions de risc sensiblement més elevades que les de la mostra general. No obstant, només el 41,2% han estat valorades amb el SAVRY, a diferència de les persones joves que han finalitzat un programa de llibertat vigilada (85,5%) o d'internament en centre (98,5%). De fet, fins i tot en el cas de joves amb 3 fets o més als seus expedients la proporció dels que valorats amb el SAVRY va ser del 60%.

Pel que fa a les principals característiques personals i penals d'aquestes persones joves no s'observen diferències estadísticament significatives en la puntuació del risc pel que fa al gènere, nacionalitat, l'àrea geogràfica de procedència o l'edat en cometre fet principal (taula 50). Es detecten, però, diferències importants i significatives pel que fa a la presència d'antecedents.

Tampoc es detecten diferències en les puntuacions pel que fa a la tipologia dels fets, la presència o no de violència ni les variables territorials de

província i equip tècnic. No obstant, sí que es detecta una diferència estadísticament significativa pel que fa a la tipificació del fet.

Taula 50. Puntuació de risc segons les característiques personals i penals de les persones joves que finalitzen una programa d'assessorament tècnic

Categoria	Puntuació risc Mitjana	DT	Contrast Test	p-valor
Sexe				
Home	17,8	9,0		n.s.
Dona	19,2	9,5		
Nacionalitat				
Espanyola	17,8	9,2		
Estrangera	18,2	8,9		
Àrea geogràfica procedència				
Europa	19,0	7,3		n.s.
Magrib	18,6	9,1		
Centre i Sud-amèrica	16,9	9,8		
Altres	17,9	7,9		
Edat en el fet principal				
14 i 15 anys	18,0	9,1		n.s.
16 i 17 anys	18,0	9,1		
Antecedents				
Sense antecedents	12,7	8,6		
Amb antecedents	19,5	8,6	t = 6,76	***
Nombre d'antecedents				
1 o 2 antecedents	17,3	8,7		n.s.
De 3 a 5 antecedents	20,5	8,0		
Més de 5 antecedents	22,4	8,7		
Nombre de fets				
1 fet	18,0	8,8		n.s.
2 fets	17,8	9,3		
3 fets o més	18,4	11,2		
Categoria del fet principal				
C. les persones	17,8	9,5		n.s.
C. la propietat violent	16,8	9,5		
C. la propietat no violent	18,9	7,6		
Altres	19,3	10,3		
Violència del fet principal				
Violent	19,0	8,4		q.s.
No violent	17,4	9,5		
Tipificació del fet principal				
Delicte	17,3	9,4	t = -2,99	**
Falta	20,1	7,9		
Territori d'execució				
Barcelona	17,7	9,3		n.s.
Girona	19,7	8,8		
Lleida	19,6	4,9		
Tarragona	18,2	8,3		

*** = $p < 0.001$; ** = $p < 0.01$; * = $p < 0.05$; q.s. = quasi significatiu ($0.1 < p > 0.05$); n.s. = no significatiu; n.a. = incompleix condicions d'aplicació dels tests estadístics

6.2. Reincidència i SAVRY

Tot i que la reincidència general és del 32,7%, com és lògic es detecten diferències importants pel que fa a les taxes específiques per programa. Pel que fa als tres principals, recordem que la reincidència és del 43,0% per a assessorament tècnic, 28,0% per a llibertat vigilada i del 55,7% per a internament (taula 51). En general, l'associació entre la darrera valoració del risc del SAVRY i la reincidència és moderada i estadísticament significativa ($V = 0,267$; $p < 0,001$) i si bé en el cas de les persones joves que van finalitzar un internament o una llibertat vigilada aquesta associació decau lleugerament (però sense deixar de ser estadísticament significativa); en el cas de les persones joves que varen finalitzar només un programa d'assessorament tècnic, l'associació entre el risc i la reincidència resulta ser fins i tot més intensa.

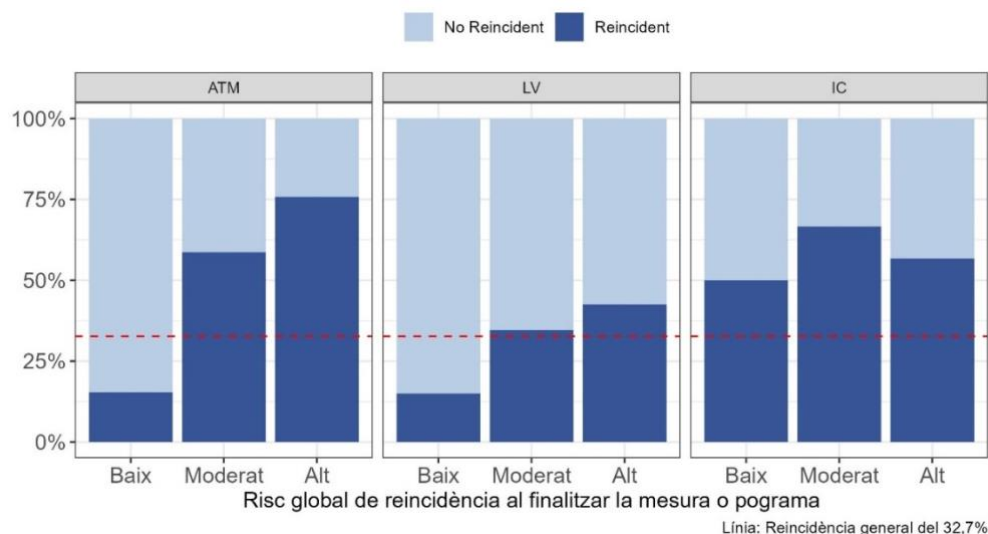
Taula 51. Grau d'associació del RGR i la reincidència (anàlisi de contingència)

	Reincidència	Associació amb RGR
General	32,7%	$V = 0,267^{***}$
Assessorament tècnic	43,0 %	$V = 0,325^{***}$
Llibertat vigilada	28,0 %	$V = 0,181^{***}$
Internament	55,7%	$V = 0,137^{***}$

* $p < 0.1$; ** $p < 0.05$; *** $p < 0.01$

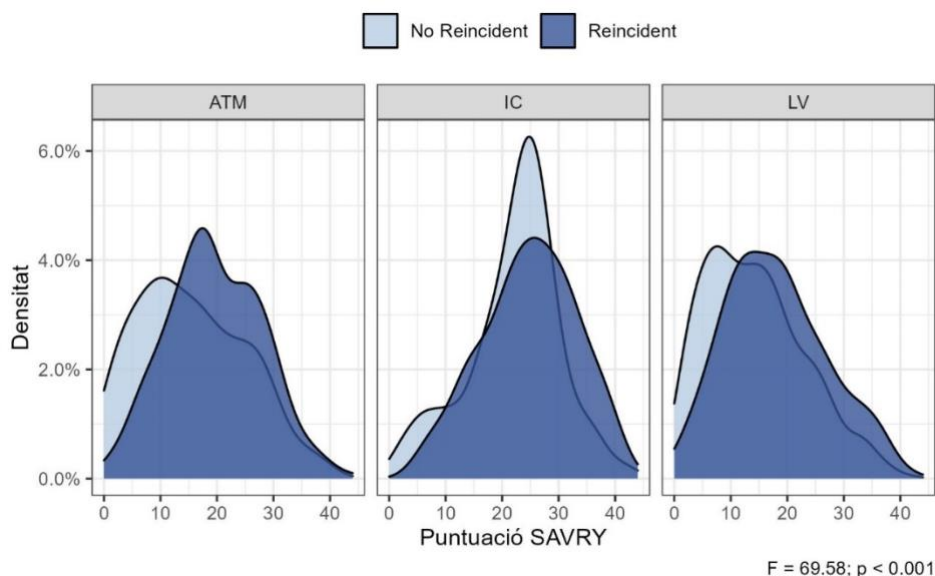
Aquest fet es constata observant les valoracions de risc per cada un dels programes o mesures. En general, les persones joves valorades com de baix risc presenten nivells de reincidència relativament baixos, i a mesura que augmenta el nivell de risc ho fa també la reincidència. L'excepció són les persones joves d'internament, en què les que tenien un risc moderat van reincidir més que les de risc alt (gràfic 40). Cal considerar, però, que es tracta del subgrup de persones joves relativament petit amb un nivell base de risc i de reincidència relativament alt, cosa que pot complicar una mica més la tasca de valoració per part del o la professional.

Gràfic 40. Risc global de reincidència per programa

Pel que fa a les diferències en les puntuacions del SAVRY entre les persones joves que van reincidir i les que no, també resulten ser diferents en els tres casos. Les diferències més importants es troben en els casos de llibertat vigilada en què la diferència entre persones reincidents i no reincidents se situaria entre 2,3 i 5,1 punts en l'escala del SAVRY (gràfic 41). Les diferències són semblants en el cas de l'ATM (2,3 – 5,9; IC = 95%) i menors en el cas d'internament (0,3 - 5,0; IC = 95%), però estadísticament significatives en tots tres casos.

Gràfic 41. Puntuació SAVRY segons les mesures i la reincidència de les persones joves de l'estudi avaluades (n = 1.382)

En termes generals, es pot afirmar que les persones joves que reincidiran després de la finalització de la mesura o programa presenten nivells de risc significativament més alts que les persones joves que no ho faran (taula 52), amb diferències d'entre 2,2 i 5,2 punts en funció del programa finalitzat.

Taula 52. Resultats t-test de la puntuació de risc SAVRY entre reincidents i no reincidents segons mesura o programa

	Reincidents	No reincidents	t-test	Sig.
ATM	19,59	15,44	4,523	***
LV	18,02	14,27	5,245	***
IC	24,82	22,15	2,244	*

*** = $p < 0.001$; ** = $p < 0.01$; * = $p < 0.05$; q.s. = quasi significatiu ($0.1 < p > 0.05$); n.s. = no significatiu; n.a. = incompleix condicions d'aplicació dels tests estadístics

Resulta contra intuïtiu, però les persones joves d'ATM obtenen puntuacions de risc SAVRY que de mitjana són més elevades que els de llibertat vigilada. Aquest fet s'explica principalment per dos motius: en primer lloc, perquè la gran majoria de les persones joves que han complert una mesura de medi obert compten almenys amb una valoració del risc SAVRY (85,6%), el que fa que el rang de puntuacions també sigui més ampli. Dit en altres paraules: el fet que la gran majoria de les persones joves de medi obert siguin valorades implica que no hi ha un filtre previ en funció de la gravetat percebuda del cas, com sí que podria estar passant amb les persones joves que només van finalitzar un programa d'assessorament.

De fet, les persones joves que només tenen l'ATM com a únic programa i que són valorades amb el SAVRY acumulen 3 antecedents de mitjana (taula 53), en lloc dels 2,1 fets de les persones joves de llibertat vigilada, i per tant, i en principi, ja serien persones amb una valoració de risc relativament més elevada, precisament perquè l'eina de valoració incorpora dos factors relatius als delictes previs.

Taula 53. Resum de les puntuacions SAVRY de les mesures o programes (n=1.640)

Programa o mesura	N valorats	% del total	Mitjana d'antecedents	DT
MRM	74	6,7	1,45	1,26
ATM (únic programa)	430	41,1	3,04	3,14
Llibertat vigilada	776	85,6	2,10	2,74
Internament	200	98,5	4,96	4,27
Altres de medi obert	160	43,6	3,73	3,60

Pel que fa a la relació dels factors de risc i de protecció del SAVRY amb la reincidència es constata la relació estadísticament significativa de tots els factors menys tres: els intents d'autolesió o de suïcidi, l'exposició de violència a la llar de l'àrea històrica de factors i el rebuig del grup d'iguals de l'àrea social/contextual. La direccionalitat de la relació és l'esperada en tots ells, en el sentit que les persones joves que van reincidir tendien a ser valorades amb nivells de risc moderat o alt.

Pel que fa a la intensitat de l'associació factor per factor tendeix a ser entre baixa i moderada, el que de fet només vol dir que, en principi, no hi ha cap factor que per si sol sigui capaç de discriminar persones reincidents de no reincidents.

Els factors de risc amb una relació més intensa amb la reincidència són: l'historial d'actes delictius no violents ($V = 0,213$; $p < 0,001$), la delinqüència del grup d'iguals ($V = 0,265$; $p < 0,001$) i l'assumpció de riscos ($V = 0,206$; $p < 0,001$).

Pel que fa als factors de protecció, es constata també la relació entre tots els factors i la reincidència, si bé com és lògic en el sentit contrari, és a dir: les persones joves reincidents tendeixen a tenir menys factors de protecció presents a la valoració del risc (taula 54).

Taula 54. Factors de risc i de protecció del SAVRY en relació amb la reincidència

	Reincident % mod+alt	No reincident % mod+alt	V de Cramer
Factors de risc històrics			
1. Violència prèvia	59,8	48,8	***0,138
2. Història d'actes delictius no violents	64,9	45,3	***0,213
3. Inici precoç de la violència	40,2	27,9	***0,153
4. Fracàs d'intervencions anteriors	38,1	23,5	***0,158
5. Intents d'autolesió o de suïcidi anteriors	14,7	12,4	0,035
6. Exposició a violència a la llar	37,8	33,0	0,055
7. Història de maltractament infantil	45,2	37,1	**0,089
8. Delinqüència dels pares o cuidadors	28,7	21,5	**0,089
9. Separació precoç dels pares o cuidadors	42,5	35,3	***0,097
10. Baix rendiment a l'escola	91,7	86,6	***0,105
11. Delinqüència en el grup d'iguals	86,6	63,9	***0,265

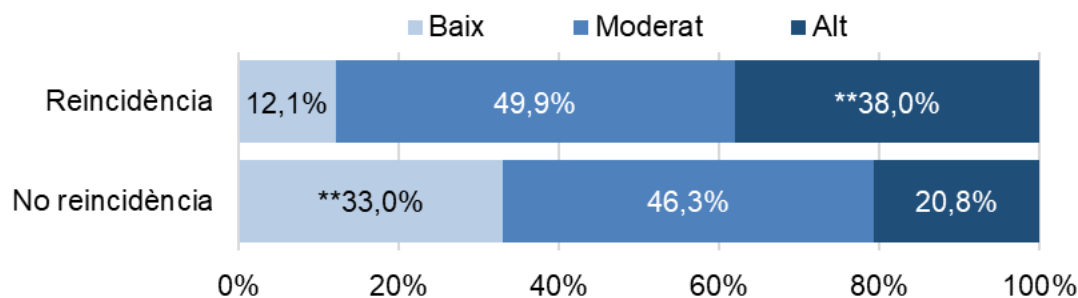
	Reincident % mod+alt	No reincident % mod+alt	V de Cramer
12. Rebuig del grup d'iguals	27,7	22,9	0,059
13. Estrès i incapacitat per enfrontar dificultats	73,2	62,5	***0,115
14. Escassa habilitat per educar dels pares	85,3	70,3	***0,180
15. Falta de suport d'altres adults	64,0	48,6	***0,152
16. Entorn marginal	61,5	48,5	***0,133
17. Actituds negatives	74,6	56,3	***0,196
18. Assumpció de riscos/Impulsivitat	80,7	62,9	***0,206
19. Problemes de consum de substàncies	60,7	50,3	***0,128
20. Problemes amb el maneig de l'enuig	75,1	63,0	***0,138
21. Baix nivell d'empatia/remordiments	71,6	60,2	***0,124
22. Problemes de concentració/hiperactivitat	50,2	38,3	***0,118
23. Baixa col·laboració en les intervencions	54,3	42,9	***0,113
24. Baix interès/compromís escolar o laboral	75,2	60,4	***0,173
Factors de protecció presents			
P1. Implicació prosocial	29,1	43,9	***0,152
P2. Suport social fort	54,3	65,4	***0,112
P3. Forts vincles amb un adult prosocial	51,2	64,3	***0,131
P4. Actitud positiva cap a les intervencions i l'autoritat	60,9	75,2	***0,153
P5. Fort compromís amb l'escola o el treball	32,3	49,4	***0,172
P6. Perseverança com a tret de personalitat	21,8	37,9	***0,172

*** = $p < 0.001$; ** = $p < 0.01$

Nota: la V de Cramer s'ha calculat amb les categories originals dels factors (baix, moderat, alt).

En comparar les valoracions amb la reincidència posterior es pot observar que la distribució de la valoració del risc entre els tres nivells de risc global és considerablement més baixa en el cas de les no reincidentes (gràfic 42). És a dir, aquelles persones joves que van ser valorades amb risc alt o moderat, haurien reincident amb més freqüència ($V = 0,267$; $p < 0,001$).

Gràfic 42. Valoració del risc global i reincidència posterior (N=1.639)

En el cas del resum de risc sobre el risc de reincidència violenta (Taula 55), també es detecta associació entre la valoració global i la reincidència general, tot i que lleugerament menys intensa ($V = 0,207$; $p < 0,01$).

Taula 55. Resum global de reincidència violenta

	Reincidència	No reincidència
Baix	18,5%	35,0%
Moderat	48,7%	45,8%
Alt	32,8%	19,1%

$V = 0.157$; $p < 0.05$

El SAVRY, tractat com a puntuació, també està associat a la reincidència en el sentit esperat, tant pel que fa a la suma de la puntuació total com pel que fa a les seves àrees de factors, convertides en escales (taula 56). Així, les persones joves reincidents van puntuar més alt tant en totes elles i especialment a l'àrea social/contextual ($t = 9.481$; $p < 0.001$). En el cas dels factors de protecció, les persones joves no reincidents puntuen significativament més alt en aquesta àrea de factors i és també l'escala on les puntuacions obtingudes presenten diferències més elevades ($t = -9,294$; $p < 0.001$).

Taula 56. Escales de risc del SAVRY i relació amb la reincidència

Puntuació de risc	General	Reincidents	No reincidents	Diferència	Sig.
	Mitjana	Mitjana	Mitjana		
Risc total Global	17,2 (9,4)	19,8 (9,0)	15,2 (9,2)	$t = 9,928$	***
Risc Històric	5,8 (3,9)	6,7 (4,0)	5,2 (3,7)	$t = 8,032$	***
Risc Social/Contextual	4,8 (2,7)	5,5 (2,5)	4,3 (2,8)	$t = 9.481$	***
Risc Individual	6,5 (4,1)	7,5 (4,0)	5,8 (4,1)	$t = 8.614$	***
Risc Protecció	3,0 (2,0)	2,5 (1,8)	3,4 (1,9)	$t = -9.297$	***

*** = $p < 0.001$; ** = $p < 0.01$; * = $p < 0.05$; q.s. = quasi significatiu ($0.1 < p > 0.05$); n.s. = no significatiu; n.a. = incompleix condicions d'aplicació dels tests estadístics

Quant a les variables socials i penals, només es detecten diferències estadísticament significatives en la valoració del risc i la reincidència pel que fa als antecedents i fets en la causa principal (taula 57). A més, totes les relacions són en el sentit esperat. La presència d'antecedents suposa per aquestes persones joves una puntuació més alta ($V = 0,223$; $p < 0,001$) en la valoració del risc, així com el nombre d'aquests ($V = 0.180$; $p < 0,001$) i també el nombre de fets delictius de la causa base ($V = 0.147$; $p < 0,001$).

Finalment, també s'observen diferències estadísticament significatives en les valoracions segons el territori d'execució en el sentit que les valoracions de Tarragona i Lleida són considerablement més altes que les de Barcelona i Girona. Per tal de concretar el sentit d'aquestes diferències, s'ha calculat l'ANOVA a partir de les puntuacions del SAVRY d'aquesta mateixa submostra i els resultats indiquen que, efectivament, apareixen diferències estadísticament significatives pel que fa a les puntuacions de risc de les persones joves de llibertat vigilada concretament en els casos de Barcelona i Tarragona ($F = 4,88$; $p < 0,001$).

Taula 57. Variables sociodemogràfiques i penals en relació amb el risc de reincidència de les persones joves en LV

Variable	Categoria	RGR Mod-Alt	contrast	Sig.
Gènere	Noi	68,8		n.s.
	Noia	68,1		
Nacionalitat	Espanyola	69,8		n.s.
	Estrangera	66,8		
Àrea geogràfica de procedència	Europa	61,5		n.s.
	Magrib	73,6		
	Centre i Sud-amèrica	59,3		
	Altres	70,0		
Edat en el fet principal	14 i 15 anys	69,8		n.s.
	16 i 17 anys	68,2		
Antecedents	Sense antecedents	54,2	V= 0,223	***
	Amb antecedents	76,1		
Nombre d'antecedents	1 o 2 antecedents	70,3	V=0,180	***
	De 3 a 5 antecedents	79,1		
	Més de 5 antecedents	91,5		
Nombre de fets	1 fet	64,5	V= 0,147	***
	2 fets	65,6		
	3 fets o més	80,9		
Categoria del fet principal	C. les persones	70,8		n.s.
	C. la propietat violent	71,4		
	C. la propietat no violent	63,8		
	Altres	60,9		
Violència del fet principal	Violent	62,9		n.s.
	No violent	71,1		
Tipificació del fet principal	Delicte	67,7		n.s.
	Falta	79,4		
Territori d'execució del programa	Barcelona	66,2	V = 104	*
	Girona	68,4		
	Lleida	82,81		
	Tarragona	72,7		

*** = $p < 0.001$; ** = $p < 0.01$; * = $p < 0.05$; q.s. = quasi significatiu ($0.1 < p > 0.05$); n.s. = no significatiu; n.a. = incompleix condicions d'aplicació dels tests estadístics

En el cas de les persones joves que van finalitzar la llibertat vigilada s'observen diferències estadísticament significatives en diversos factors de l'àrea històrica del SAVRY. Així, els factors que fan referència a l'acumulació de delictes previs, els antecedents de conducta delictiva i l'inici primerenc de la violència, són més freqüents en els casos de persones que finalment van reincidir. També pel que fa a l'àrea històrica, el fet d'haver experimentat intervencions anteriors que no varen funcionar, haver patit maltractaments durant la infància o la relació dels pares o mares amb la delinqüència també s'associen a una reincidència més alta.

Pel que fa a l'àrea social/ contextual, són importants factors com la delinqüència del grup d'iguals ($V = 0,233$; $p < 0,001$), la manca d'habilitat per educar dels pares i mares o tutors i tutores i la falta de suport d'altres persones adultes.

6.2.1. Risc de reincidència en llibertat vigilada

En l'àmbit de la llibertat vigilada és especialment significatiu que gairebé tots els factors de risc del SAVRY tinguin una relació estadísticament significativa amb la reincidència (taula 58) i de fet, només el factor relatiu al baix nivell d'empatia no arriba al llindar crític de la significativitat estadística.

Finalment i pel que fa als factors de protecció, tots ells mantenen una relació estadísticament significativa amb la reincidència, si bé, com és d'esperar en aquests factors, la presència més gran del factor de protecció és més freqüent en els casos de no reincidència.

Taula 58. Factors de risc i de protecció del SAVRY en relació amb la reincidència en joves de llibertat vigilada

	Reincident % mod+alt	No reincident % mod+alt	V de Cramer
Factors de risc històrics			
1. Violència prèvia	56,7	46,4	*0,094
2. Història d'actes delictius no violents	60,4	42,5	***0,171
3. Inici precoç de la violència	35,9	26,4	**0,116
4. Fracàs d'intervencions anteriors	28,1	20,5	*0,095
5. Intents d'autolesió o de suïcidi anteriors	12,4	11,1	n.s.
6. Exposició a violència a la llar	40,1	32,2	n.s.

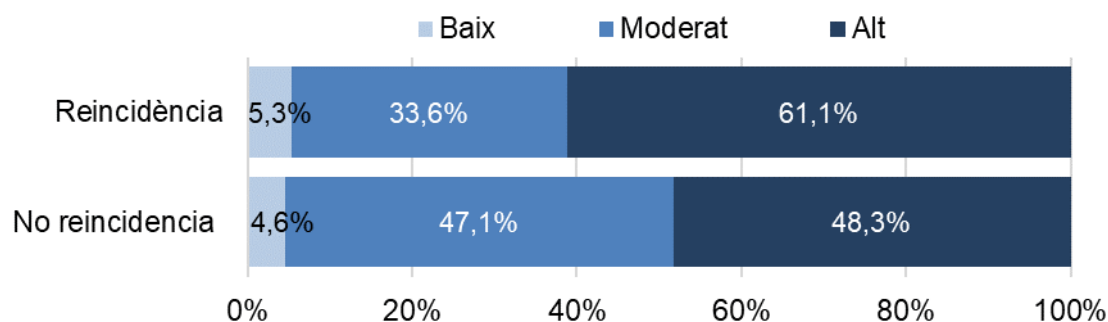
	Reincident % mod+alt	No reincident % mod+alt	V de Cramer
7. Història de maltractament infantil	45,2	35,3	*0,101
8. Delinqüència dels pares o cuidadors	30,4	22,5	*0,107
9. Separació precoç dels pares o cuidadors	34,6	33,3	n.s.
10. Baix rendiment a l'escola	90,3	86,4	n.s.
11. Delinqüència en el grup d'iguals	82,0	58,9	***0,233
12. Rebuig del grup d'iguals	27,7	22,0	n.s.
13. Estrès i incapacitat per enfrontar dificultats	69,1	61,5	n.s.
14. Escassa habilitat per educar dels pares	84,8	68,4	***0,169
15. Falta de suport d'altres adults	63,6	47,8	***0,140
16. Entorn marginal	53,9	46,4	n.s.
17. Actituds negatives	64,5	50,9	***0,137
18. Assumpció de riscos/Impulsivitat	77,4	60,6	***0,171
19. Problemes de consum de substàncies	60,8	48,0	**0,120
20. Problemes amb el maneig de l'enuig	67,7	59,6	*0,096
21. Baix nivell d'empatia/remordiments	63,1	56,9	n.s.
22. Problemes de concentració/hiperactivitat	53,0	38,4	**0,131
23. Baixa col·laboració en les intervencions	47,0	38,5	**0,108
24. Baix interès/compromís escolar o laboral	68,2	57,1	**0,115
Factors de protecció presents			
P1. Implicació prosocial	34,5	47,7	***0,120
P2. Suport social fort	60,5	68,5	*0,077
P3. Forts vincles amb un adult prosocial	55,2	66,0	**0,102
P4. Actitud positiva cap a les intervencions i l'autoritat	68,6	79,9	***0,121
P5. Fort compromís amb l'escola o el treball	41,3	53,7	**0,113
P6. Perseverança com a tret de personalitat	28,7	41,1	**0,115

*** = $p < 0.001$; ** = $p < 0.01$; * = $p < 0.05$; q.s. = quasi significatiu ($0.1 < p > 0.05$); n.s. = no significatiu; n.a. = incompleix condicions d'aplicació dels tests estadístics

6.2.2. Risc de reincidència en Internament

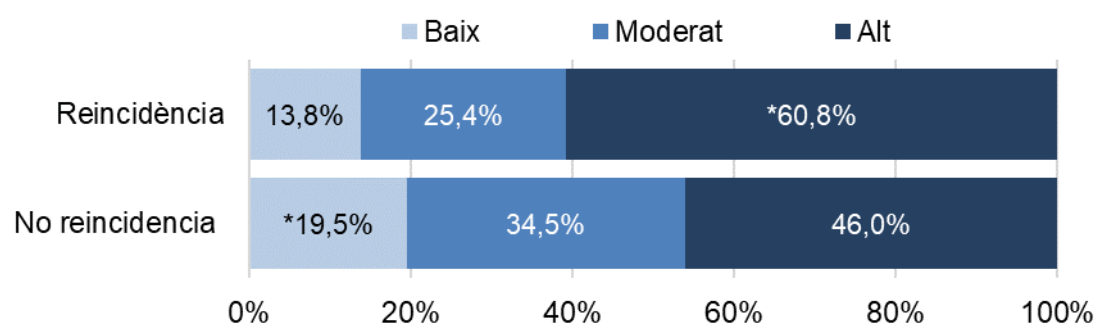
Les persones joves que van finalitzar una mesura d'internament són la població de persones més petita que s'ha analitzat pel que fa a la informació de SAVRY (N=200), la qual cosa afecta el càlcul del valor crític de la significativitat estadística. En qualsevol cas, de tota la mostra estudiada les persones joves que van complir una mesura d'internament són les que presenten una proporció menor de valoracions de baix risc i major proporció d'alt (gràfic 43). Un fet esperable, tant si es concep la graduació de la intensitat de les mesures des del punt de vista de la gravetat del delictes, com si es fa des del punt de vista del principi RNR.

Gràfic 43. Resum global de reincidència en persones joves d'internament (N=200)

No obstant, les diferències de la valoració entre persones reincidents i no reincidents no arriben a ser estadísticament significatives. Com tampoc ho són els resums de risc específic de reincidència violenta i de violència dins del centre. En el cas del risc durant sortides i permisos (gràfic 44), s'observen però diferències al límit del valor crític de significança estadística ($V = 0,148$; $0,1 > p > 0,05$).

Gràfic 44. Risc en sortides i permisos i reincidència

Pel que fa al SAVRY transformat en puntuació, en termes globals les persones joves d'internament obtenen puntuacions significativament més altes entre persones reincidents i no reincidents en l'escala total ($t = 2,244$; $p < 0,01$) i l'àrea de factors històrics ($t = 2,999$; $p < 0,01$). És a dir, en termes de risc, les diferències entre persones reincidents i no reincidents es concentren sobretot en els factors de risc històrics (Taula 59).

Taula 59. Puntuació de les àrees de risc del SAVRY i la reincidència

Puntuació de risc	Reincidents	No reincidents	t-test	Sig.
	Mitjana	Mitjana		
Risc total	24,8(8,31)	22,152(8,19)	t = 2,244	**
Risc Històric	9,05(3,97)	7,36(3,81)	t = 2,999	**
Risc Social/Contextual	6,71(2,34)	6,04(2,73)	t = 1,915	n.s.
Risc Individual	9,05(3,8)	8,75(3,71)	t = 0,614	n.s.
Risc Protecció	2,15(1,65)	2,37(1,8)	t = -1,029	n.s.

*** = $p < 0.001$; ** = $p < 0.01$; * = $p < 0.05$; q.s. = quasi significatiu ($0.1 < p > 0.05$); n.s. = no significatiu; n.a. = incompleix condicions d'aplicació dels tests estadístics

Pel que fa a les variables sociodemogràfiques i penals analitzades, només els Antecedents, com a variable dicotòmica, presenta diferències en la valoració del risc, en el sentit també que són les persones joves amb més antecedents les que més habitualment són valorades amb nivells de risc alt o moderat (taula 60). Cal destacar, que variables com el gènere, la nacionalitat o l'àrea geogràfica de procedència no es relacionen amb valoracions de risc més altes.

Taula 60. Variables sociodemogràfiques i penals en relació amb el risc de reincidència de les persones joves d'Internament en centre

Variable	Categoria	RGR % Mod-Alt	V
Gènere	Noi	94,57	n.s.
	Noia	100,00	
Nacionalitat	Espanyola	93,81	n.s.
	Estrangera	96,12	
Àrea geogràfica de procedència	Europa	100,00	n.s.
	Magrib	96,55	
	Centre i Sud-amèrica	93,10	
	Altres	100,00	
Edat en el fet principal	14 i 15 anys	97,65	n.s.
	16 i 17 anys	92,86	
Antecedents	Sense antecedents	80,00	**0,260
	Amb antecedents	97,14	
Nombre d'antecedents	1 o 2 antecedents	93,62	n.s.
	De 3 a 5 antecedents	100,00	
	Més de 5 antecedents	97,50	
Nombre de fets	1 fet	94,52	n.s.
	2 fets	95,24	
	3 fets o més	95,31	
Categoria del fet principal	C. les persones	92,59	n.s.

Variable	Categoria	RGR % Mod-Alt	V
	C. la propietat violent	95,89	
	C. la propietat no violent	97,06	
	Altres	100,00	
Violència del fet principal	Violent	97,83	n.s.
	No violent	94,16	
Tipificació del fet principal	Delicte	94,85	n.s.
	Falta	100,00	
Territori d'execució	Barcelona	95,24	n.s.
	Girona	88,24	
	Lleida	100,00	
	Tarragona	96,77	

*** = $p < 0.001$; ** = $p < 0.01$; * = $p < 0.05$; q.s. = quasi significatiu ($0.1 < p > 0.05$); n.s. = no significatiu; n.a. = incompleix condicions d'aplicació dels tests estadístics

Com ja s'ha explicat en aquest mateix apartat l'àrea de factors de risc on s'observen diferències entre les persones joves d'internament reincidents i no reincidents és l'àrea de factors històrics (taula 61). Coherentment amb aquest fet, una vegada analitzat en detall la relació entre factors de risc i reincidència, únicament apareixen com a rellevants quatre factors relatius al passat del o la menor, que són la violència prèvia ($V = 0,213$; $p < 0,01$), la història d'actes delictius no violents ($V = 0,242$; $p < 0,01$), el fracàs d'intervencions anteriors ($V = 0,226$; $p < 0,01$) i la separació primerenca dels pares o cuidadors ($V = 0,236$; $p < 0,01$). Així mateix, no es detecten diferències estadísticament significatives pel que fa a la presència de factors de protecció i la reincidència.

Taula 61. Factors de risc i de protecció del SAVRY en relació amb la reincidència en persones joves d'internament

	Reincident % mod+alt	No reincident % mod+alt	V de Cramer
Factors de risc històrics			
1. Violència prèvia	80,5	64,4	**0,213
2. Història d'actes delictius no violents	79,7	57,5	**0,242
3. Inici precoç de la violència	58,9	55,2	n.s.
4. Fracàs d'intervencions anteriors	66,1	44,2	**0,226
5. Intents d'autolesió o de suïcidi anteriors	23,9	23,0	n.s.
6. Exposició a violència a la llar	49,6	46,0	n.s.
7. Història de maltractament infantil	54,9	51,7	n.s.
8. Delinqüència dels pares o cuidadors	35,4	31,0	n.s.
9. Separació precoç dels pares o cuidadors	60,2	37,9	**0,236

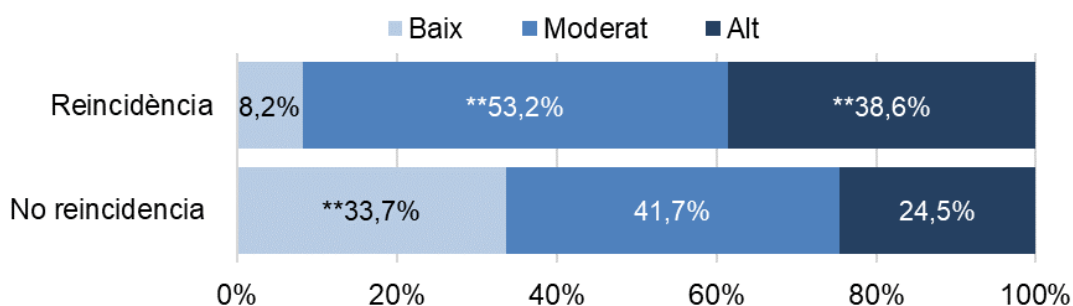
	Reincident % mod+alt	No reincident % mod+alt	V de Cramer
10. Baix rendiment a l'escola	95,6	93,0	n.s.
11. Delinqüència en el grup d'iguals	93,8	86,1	n.s.
12. Rebuig del grup d'iguals	26,6	29,9	n.s.
13. Estrès i incapacitat per enfrontar dificultats	79,6	72,4	n.s.
14. Escassa habilitat per educar dels pares	92,9	86,2	n.s.
15. Falta de suport d'altres adults	77,0	62,1	n.s.
16. Entorn marginal	73,5	60,9	n.s.
17. Actituds negatives	87,6	87,4	n.s.
18. Assumpció de riscos/Impulsivitat	86,7	82,8	n.s.
19. Problemes de consum de substàncies	76,1	69,0	n.s.
20. Problemes amb el maneig de l'enuig	83,2	81,6	n.s.
21. Baix nivell d'empatia/remordiments	79,6	83,9	n.s.
22. Problemes de concentració/hiperactivitat	50,4	35,6	n.s.
23. Baixa col·laboració en les intervencions	62,8	67,8	n.s.
24. Baix interès/compromís escolar o laboral	79,6	75,9	n.s.
Factors de protecció presents			
P1. Implicació prosocial	20,4	27,1	n.s.
P2. Suport social fort	48,7	52,9	n.s.
P3. Forts vincles amb un adult prosocial	49,6	52,9	n.s.
P4. Actitud positiva cap a les intervencions i l'autoritat	54,0	58,8	n.s.
P5. Fort compromís amb l'escola o el treball	26,6	32,9	n.s.
P6. Perseverança com a tret de personalitat	15,0	15,3	n.s.

*** = $p < 0.001$; ** = $p < 0.01$; * = $p < 0.05$; q.s. = quasi significatiu ($0.1 < p > 0.05$); n.s. = no significatiu; n.a. = incompleix condicions d'aplicació dels tests estadístics

6.2.3. Risc de reincidència a Assessorament Tècnic

De totes les persones joves de l'estudi que van finalitzar un programa d'ATM, el 41,1% tenien almenys una valoració de risc del SAVRY (gràfic 45). En termes globals, tal com s'exposa al tercer capítol, les valoracions de risc de les persones joves d'ATM tendeixen a mostrar perfils de risc semblants, però lleugerament més elevats que els de MRM, relativament més elevats que els de llibertat vigilada i només inferiors a les persones joves d'internament. En comparar les valoracions amb la reincidència posterior es pot veure que només el 8,2% de les persones reincidentes havien estat valorades com de risc baix, enfront del 33,7% de les no reincidentes. Consistentment amb això, el 38,6% de les persones joves que van reincidir també van ser valorades com d'alt risc.

Gràfic 45. Resum global de reincidència en persones joves d'Assessorament Tècnic (N=430)

Es constata també que la diferència en Resum global de risc de reincidència entre persones reincidents i no reincidents és moderada ($V = 0,325$; $p < 0,001$), és a dir, hi ha associació entre la valoració del risc i la reincidència posterior.

En el cas del Resum de risc específic que valora la reincidència violenta, la relació amb la reincidència general (i, per tant, no específicament violenta) és també elevada ($V = 0,256$; $p < 0,001$), si bé menys intensa que en el cas del Resum global de risc. Per tant, es pot afirmar que les persones joves amb valoracions d'aquest resum de risc que obtenen valoracions més altes també han reincidit amb més freqüència (taula 62).

Taula 62. Resum global de reincidència violenta a Assessorament Tècnic

Resum de Risc de Violència	Reincidència	No reincidència
Baix	14,2%	**35,4%
Moderat	55,3%	46,5%
Alt	**30,5%	18,2%

$V = 0,256$; $p < 0.001$

Malauradament, el creuament d'aquest resum de risc i la variable que informa sobre la naturalesa violenta o no violenta de la primera reincidència, és numèricament molt reduït ($N=141$) per testar la relació entre el resum de risc i la reincidència violenta posterior. L'anàlisi en aquest sentit indica la possible existència d'una relació, que és limitada, i amb un p-valor que si bé s'aproxima al valor crític, no ens permet confirmar l'existència d'una relació entre l'indicador i la reincidència ($V = 0,197$; $p = 0,06$).

Pel que fa a la relació del SAVRY amb les diferents variables socials i penals, es descarta la relació entre la valoració del risc i variables com el

gènere o la nacionalitat de la persona jove, tot i que sí que es confirma respecte a l'àrea geogràfica de procedència. En aquest sentit, són de fet les persones joves d'origen europeu les que més sovint són valorades com de risc moderat o alt, seguit de les persones joves procedents del Magrib. Aquest resultat, però, no es veu confirmat per l'anàlisi ANOVA a través de les puntuacions del SAVRY ($F = 0,45$; $p > 0,05$), motiu pel qual es recomana interpretar aquest resultat amb cautela.

També es confirma una relació, tot i que baixa amb l'edat del fet principal, en el sentit que les persones joves que van cometre el delictes de més joves també reben valoracions de risc altes i moderades amb més freqüència (taula 63). Pel que fa als antecedents, tant el fet de tenir-ne o no, com el nombre de fets (en la seva variable agrupada) mantenen relacions moderadament intenses amb la valoració del risc i, curiosament, les persones joves en què el delictes principal va ser contra la propietat i no violent també van ser valorades amb un risc més alt, però a la vegada, són les persones joves amb delictes violents les que obtenen valoracions més altes. També, de manera poc intuïtiva, les persones joves que van ser acusades d'una falta, també van rebre valoracions de risc més elevades que les que van ser acusades de delictes.

Finalment, pel que fa a les divisions territorials les dades no permeten portar a terme l'anàlisi de contingència en dades desagregades a aquest nivell.

Taula 63. Variables sociodemogràfiques i penals en relació amb el risc de reincidència de les persones joves amb mesures d'Assessorament Tècnic

Variable	Categoria	RGR Mod-Alt	contrast	Sig.
Gènere	Noi	82,69		n.s.
	Noia	78,79		
Nacionalitat	Espanyola	77,96		n.s.
	Estrangera	87,57		
Àrea geogràfica de procedència	Europa	93,55	V = 0,242	*
	Magrib	91,51		
	Centre i Sud-amèrica	72,5		
	Altres	87,5		
Edat en el fet principal	14 i 15 anys	88,55	V = 0,111	*
	16 i 17 anys	79,32		
Antecedents	Sense antecedents	54,84	V = 0,373	***
	Amb antecedents	89,61		
Nombre d'antecedents	1 o 2 antecedents	80,58	V = 0,249	***
	De 3 a 5 antecedents	96,58		
	Més de 5 antecedents	95,06		
Nombre de fets	1 fet	82,94	ns	n.s.
	2 fets	80,2		
	3 fets o més	80,6		
Categoria del fet principal	C. les persones	75,95	V = 0,166	**
	C. la propietat violent	80,56		
	C. la propietat no violent	91,74		
	Altres	81,4		
Violència del fet principal	Violent	89,08	0,142	**
	No violent	77,82		
Tipificació del fet principal	Delicte	79,44	V = 0,119	*
	Falta	89,91		
Territori d'execució del programa	Barcelona	79,44	na	n.a.
	Girona	90,48		
	Lleida	100		
	Tarragona	87,72		

*** = $p < 0.001$; ** = $p < 0.01$; * = $p < 0.05$; q.s. = quasi significatiu ($0.1 < p > 0.05$); n.s. = no significatiu; n.a. = incompleix condicions d'aplicació dels tests estadístics

Atès que en aquest cas es tracta d'una mostra més reduïda el p-valor d'alguns dels factors es troba al límit del valor crític del 5%. No obstant això, es constata la relació entre la majoria de factors de risc del SAVRY i la reincidència (taula 64). De l'anàlisi detallada dels resultats destaquen com els més relacionats amb la reincidència els factors de risc de delinqüència del grup d'iguals ($V = 0,263$; $p < 0.001$), d'actituds negatives ($V = 0,201$; $p < 0.001$), assumpció de riscos/impulsivitat ($V = 0,216$; $p < 0.001$) i el baix nivell d'empatia ($V = 0,205$; $p < 0.001$).

Pel que fa als factors de protecció, tots mantenen una relació entre presència del factor i no reincidència, que és la relació esperable en aquest cas i destaca la intensitat de la relació entre perseverança com a tret de personalitat i la no reincidència ($V = 0,224$; $p < 0.001$).

Taula 64. Factors de risc i de protecció del SAVRY en relació amb la reincidència en joves d'ATM

	Reincident % mod+alt	No reincident % mod+alt	V de Cramer
Factors de risc històrics			
1. Violència prèvia	52,9	47,2	n.s.
2. Història d'actes delictius no violents	62,5	44,2	***0,190
3. Inici precoç de la violència	35,7	23,3	**0,168
4. Fracàs d'intervencions anteriors	34,1	20,9	*0,141
5. Intents d'autolesió o de suïcidi anteriors	13,9	12,3	n.s.
6. Exposició a violència a la llar	33,3	31,9	n.s.
7. Història de maltractament infantil	41,2	39,3	n.s.
8. Delinqüència dels pares o cuidadors	26,6	17,8	*0,121
9. Separació precoç dels pares o cuidadors	43,8	41,1	n.s.
10. Baix rendiment a l'escola	92,1	87,7	n.s.
11. Delinqüència en el grup d'iguals	87,3	65,6	***0,263
12. Rebuig del grup d'iguals	26,6	27,2	n.s.
13. Estrès i incapacitat per enfrontar dificultats	73,4	63,8	n.s.
14. Escassa habilitat per educar dels pares	84,6	73,0	**0,154
15. Falta de suport d'altres adults	65,2	48,5	**0,165
16. Entorn marginal	67,4	49,1	***0,182
17. Actituds negatives	78,5	59,9	***0,201
18. Assumpció de riscos/Impulsivitat	80,8	61,1	***0,216
19. Problemes de consum de substàncies	56,6	47,2	n.s.
20. Problemes amb el maneig de l'enuig	78,1	66,1	**0,146
21. Baix nivell d'empatia/remordiments	76,8	58,3	***0,205
22. Problemes de concentració/hiperactivitat	48,7	40,5	n.s.
23. Baixa col·laboració en les intervencions	59,6	46,9	*0,125
24. Baix interès/compromís escolar o laboral	79,8	67,3	**0,175
Factors de protecció presents			
P1. Implicació prosocial	24,9	38,0	**0,137
P2. Suport social fort	46,4	60,7	**0,139
P3. Forts vincles amb adult prosocial	46,8	61,4	**0,145
P4. Actitud positiva cap a les intervencions i l'autoritat	56,6	66,3	*0,094
P5. Fort compromís amb l'escola o el treball	26,4	39,9	**0,141
P6. Perseverança com a tret de personalitat	16,6	36,2	***0,224

*** = $p < 0.001$; ** = $p < 0.01$; * = $p < 0.05$; q.s. = quasi significatiu ($0.1 < p > 0.05$); n.s. = no significatiu; n.a. = incompleix condicions d'aplicació dels tests estadístics

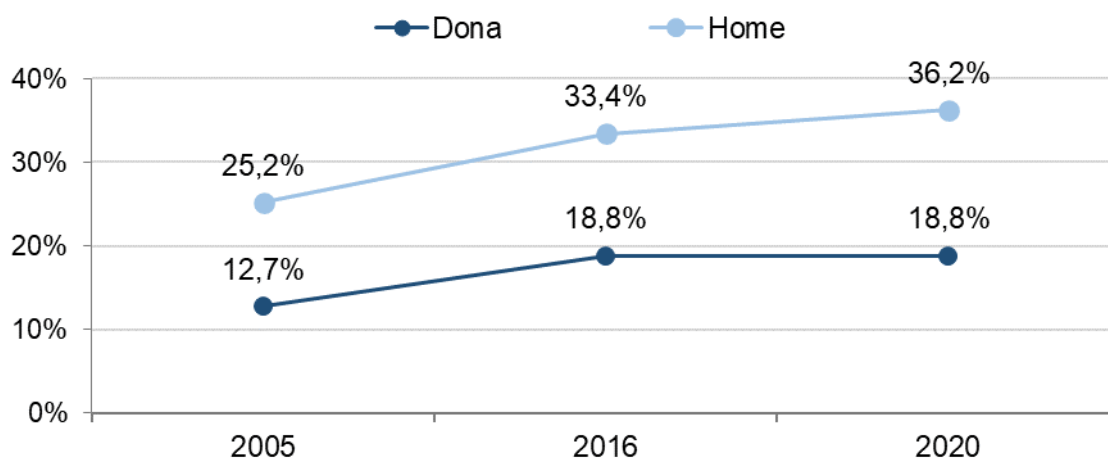
7. La reincidència de les dones joves

Les dones joves³ són el 20,2% de la població d'estudi (N=733) i cal tenir en compte que en algunes mesures el percentatge és més minoritari, per la qual cosa la seva realitat pot quedar desdibuixada en els resultats generals. Per aquesta raó, cal analitzar de forma diferenciada les característiques de les joves, la valoració de risc i necessitats i la relació d'aquestes variables amb la comissió de nous fets delictius.

7.1. Taxes i característiques de la reincidència

Com ja s'ha vist en el capítol 3 sobre les taxes de reincidència específiques, el 18,8% de les dones han reincidit, xifra igual a la de l'estudi anterior (taxa 2016). Això suposa una taxa de reincidència significativament inferior a la dels homes, quasi la meitat. Tenint en compte també la taxa 2005, les persones joves reincideixen de mitjana 15 punts percentuals menys.

Gràfic 46. Taxa de reincidència segons sexe i estudi

Pel que fa a les característiques de la reincidència, quan s'ha comparat les dones amb la mostra d'homes⁴ s'observa que, de mitjana, les dones han

³ S'ha considerat la variable com a "sexe" i no "gènere", atès que no representa la identitat de gènere amb opció no-binària manifestada per les persones joves. Es farà referència a dona jove i home jove també per referir-se a nenes, nens, noies i nois.

⁴ Tal com s'ha exposat en l'apartat de metodologia, per a la comparativa segons sexe d'aquest capítol s'ha extret una mostra aleatòria de 733 homes.

reincidit més ràpid (320,96 dies, DT=325,85), i també tenien una mitjana d'edat inferior en el moment de la primera reincidència (16,89 anys, DT=1,60).

Taula 65. Temps a reincidir i edat en la primera reincidència segons sexe

Variable	Dona Mitjana	Dona DT	Home Mitjana	Home DT
Temps a reincidir en dies	320,96	325,85	**434,90	409,59
Edat en la primera reincidència	16,89	1,60	**17,91	2,16

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

Pel que fa als resultats anteriors, la primera reincidència ha suposat un nou programa o mesura de justícia juvenil en un percentatge superior que en els homes (77,5% vers 54,3%). Tot i això, no es detecten diferències estadísticament significatives en relació amb el tipus de mesura o pena imposades, tant si la resposta s'ha produït a justícia juvenil com en l'àmbit de persones adultes.

Pel que fa al delicte de la primera reincidència, en les dones es detecta una proporció d'un fet violent superior als homes de forma significativa (63,0% vers 43,1%), en especial de fets contra les persones.

En la reincidència acumulada durant el període de seguiment d'estudi, la proporció de reincidències amb violència és igualment més gran en les dones, mentre que no hi ha diferències estadísticament significatives en el nombre de reincidències.

Taula 66. Característiques de la reincidència segons sexe

Variable / Categoria	Dona N	Dona %	Home n	Home %
Categoria fet principal				
Contra les persones	79	**57,2	83	32,5
Contra la propietat violent	8	5,8	27	10,6
Contra la propietat no violent	39	28,3	79	31,0
Altres	12	8,7	66	**25,9
Violència fet principal				
Violent	87	**63,0	110	43,1
No violent	51	37,0	145	**56,9
Àmbit de la primera reincidència				
Justícia juvenil	107	**77,5	139	54,3
MPA	19	13,8	75	**29,3
Presó	12	8,7	42	**16,4
Reincidència violenta acumulada				
Violenta	98	*71,0	156	60,9
No violenta	40	29,0	100	*39,1

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

* Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

Les persones joves que han reincidit, en més proporció que les que no ho han fet, havien finalitzat un internament o un ATM com a únic programa de justícia juvenil i tenien antecedents o 14 i 15 anys en el fet comès de la causa base.

Ara bé, la majoria de les taxes de reincidència específiques de les dones, és a dir, segons les diferents variables d'estudi, són més baixes que en homes de forma estadísticament significativa. Les diferències més grans es detecten en les persones joves que havien comès un fet contra la propietat violent en la *causa base* (13,8% de reincidència vers 47,7% en homes), les que tenien 14 o 15 anys en aquest el fet (22,5% vers 45,9%) i les provinents del Magrib (22,2% vers 46,7%).

D'altra banda, no es detecten diferències significatives en la taxa de reincidència respecte dels homes en les persones joves provinents d'Europa, les que havien comès *Altres fets* en la *causa base*, les que van finalitzar unes PBC o un internament o les del territori de Girona.

Taula 67. Taxes de reincidència específiques de les dones i comparativa amb homes

Categories	Dona Taxa	Diferència amb homes
Nacionalitat		
Espanyola	19,6	** -13,8
Estrangera	16,4	** -21,1
Àrea geogràfica de procedència		
Europa	23,1	-5,5
Magrib	22,2	** -24,5
Centre i Sud-amèrica	11,0	* -14,0
Altres	0,0	* -37,5
Edat en la comissió del fet principal		
14 i 15 anys	*22,5	** -23,4
16 i 17 anys	15,3	** -13,8
Antecedents		
Sense antecedents	12,6	** -11,6
Amb antecedents	**32,2	** -13,2
Nombre de fets		
1 fet	17,7	** -15,6
2 fets	18,5	** -17,6
3 fets o més	26,3	* -19,1
Categoria del fet principal		
Contra les persones	20,0	** -10,9
Contra la propietat violent	13,8	** -34,0
Contra la propietat no violent	18,5	** -20,9
Altres	18,9	-8,1
Violència del fet principal		
Violent	18,9	** -16,7
No violent	18,7	** -15,4
Tipificació del fet principal		
Delicte	18,4	** -15,5
Falta	19,3	** -18,3
Territori d'execució		
Barcelona	20,3	** -17,0
Girona	16,2	-6,9
Lleida	9,4	** -20,9
Tarragona	19,2	* -16,7
Tipus de programa finalitzat		
ATM	**26,6	** -18,0
MRM	16,4	** -14,1
Mesures socioeducatives	14,4	** -17,6
Mesures socioeducatives		
Llibertat vigilada	14,0	** -17,0
Prestacions en benefici de la comunitat	7,9	-10,5
Altres medi obert	12,8	* -21,5
Internament	*37,5	-8,8

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

* Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

7.2. Característiques de les dones joves

Per poder comprendre millor les diferències vistes en la reincidència segons sexe, s'ha analitzat també les característiques sociodemogràfiques i penals específiques de les dones.

En comparació amb els homes, les dones són més joves en el fet delictiu de la causa base (la meitat tenia 14 o 15 anys) i en més proporció són espanyoles (76,7%). Les dones estrangeres provenen en més freqüència de Centre i Sud-amèrica (43,2%) i d'Europa (30,8%), mentre que els homes estrangers provenen del Magrib en més proporció de forma significativa.

Taula 68. Característiques personals de les persones joves que finalitzen un programa o mesura de justícia juvenil segons sexe

Categories	Dona N	Dona %	Home n	Home %
Nacionalitat				
Espanyola	562	**76,7	461	62,9
Estrangera	171	23,3	272	**37,1
Àrea geogràfica de procedència				
Europa	52	**30,8	42	15,5
Magrib	36	21,3	137	**50,6
Centre i Sud-amèrica	73	**43,2	68	25,1
Altres	8	4,7	24	8,9
Edat en la comissió del fet principal				
14 i 15 anys	360	**49,5	244	33,6
16 i 17 anys	367	50,5	482	**66,4

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

El 68,2% de les dones no tenia antecedents, proporció significativament més baixa que en els homes. En el cas de tenir causes prèvies n'acumulaven menys, la majoria un o dos antecedents.

En la causa base, les persones joves havien comès un fet violent en un percentatge més alt que els homes de forma significativa (63,4% vers 52,8%), en especial de fets contra les persones. D'altra banda, també s'observa que les dones havien comès una falta en més proporció que els homes (44,5% vers 26,5%).

Taula 69. Característiques penals de les persones joves que finalitzen un programa o mesura de justícia juvenil segons sexe

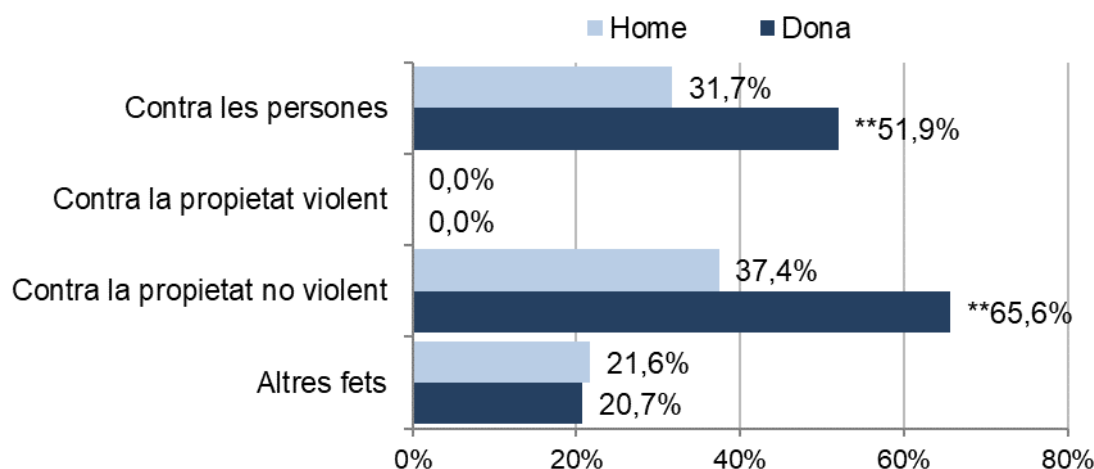
Categories	Dona N	Dona %	Home n	Home %
Antecedents				
Sense antecedents	500	**68,2	363	49,5
Amb antecedents	233	31,8	370	**50,5
Nombre d'antecedents				
1 o 2 antecedents	172	**73,8	212	57,3
De 3 a 5 antecedents	42	18,0	90	**24,3
Més de 5 antecedents	19	8,2	68	**18,4
Categoria del fet principal				
Contra les persones	385	**52,5	278	37,9
Contra la propietat violent	80	10,9	109	**14,9
Contra la propietat no violent	157	21,4	198	**27,0
Altres	111	15,1	148	**20,2
Violència del fet principal				
Violent	465	**63,4	387	52,8
No violent	268	36,6	346	**47,2
Tipificació del fet principal				
Delicte	407	55,5	539	**73,5
Falta	326	**44,5	194	26,5

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$.

* Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,05$.

Pel que fa a la comisió de faltes, s'observa que en fets contra les persones i contra la propietat no violents les dones en van cometre més proporció que els homes de forma significativa.

Gràfic 47. Percentatge de faltes segons categoria del fet en la causa base i sexe

Entrant més en detall dels fets delictius, en els fets contra les persones es detecta un percentatge significativament superior de dones amb comissió de

lesions, fets contra la llibertat (majoritàriament amenaces, coaccions i vexacions injustes) o violència familiar. Els homes, en canvi, havien comès més proporció de delictes contra la llibertat sexual i contra la vida (homicidi i assassinat), tot i cal tenir en compte que són pocs casos.

És sorprenent la presència de 5 dones amb fets de violència masclista en la parella (dels 14 casos en tota la població d'estudi). Caldria en aquests casos confirmar el sexe o identitat de gènere de la persona, o bé l'ús de les descripcions "violència de gènere" i "coaccions VIDO" al sistema d'informació per referir-se a delictes de violència masclista en la parella.

En fets contra la propietat les dones en més proporció havien comès furts, mentre que els homes robatoris, tant violents com no violents, la qual cosa és coherent amb un percentatge més alt de faltes en les dones en aquest tipus de fet.

Pel que fa als *Altres fets*, s'observa que les dones van cometre un percentatge més alt de fets contra l'honor i la intimitat (injúries, descoberta i revelació de secrets) i falsedats, mentre que els homes en fets de danys i contra la seguretat viària.

Taula 70. Fet principal de les persones joves que finalitzen un programa o mesura de justícia juvenil segons sexe

Categories	Dona N	Dona %	Home n	Home %
Contra les persones				
Lesions	198	**27,0	154	21,0
Contra la llibertat	95	**13,0	48	6,5
Violència familiar	54	**7,4	22	3,0
Atemptat contra l'autoritat	22	3,0	25	3,4
Contra la llibertat sexual	1	0,1	15	**2,0
Violència domèstica	10	1,4	9	1,2
Homicidi i assassinat	0	0,0	4	**0,5
Violència masclista en la parella	5	0,7	1	0,1
Contra la propietat violent				
Robatori amb violència	43	5,9	46	6,3
Robatori amb violència o intimidació	19	2,6	35	**4,8
Robatori amb intimidació	18	2,5	28	3,8

Categories	Dona N	Dona %	Home n	Home %
Contra la propietat no violent				
Robatori i robatori amb força en les coses	22	3,0	91	**12,4
Furt	129	**17,6	94	12,8
Robatori i furt d'ús de vehicle de motor	5	0,7	13	**1,8
Robatori en casa habitada	1	0,1	0	0,0
Altres				
Contra el patrimoni i l'ordre socioeconòmic	18	2,5	17	2,3
Contra la integritat moral	24	3,3	16	2,2
Contra la salut pública	2	0,3	5	0,7
Contra l'administració de justícia	13	1,8	7	1,0
Contra l'administració pública	1	0,1	1	0,1
Contra l'honor i la intimitat	20	**2,7	8	1,1
Contra l'ordre públic i interessos generals	9	1,2	12	1,6
Danys	16	2,2	47	**6,4
Falsedats	4	**0,5	0	0,0
Incendi	0	0,0	1	0,1
Trànsit	4	0,5	33	**4,5
Contra el medi ambient i la comunitat internacional	0	0,0	1	0,1

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$

Quant al territori d'execució del programa o mesura, en el 70,5% de les dones va ser Barcelona, una proporció més elevada que en els homes (64,8%). Així com destaca un percentatge significativament inferior de dones ateses a Tarragona en comparació amb els homes (10,6% vers 15,6%).

El programa finalitzat en la *causa base* per les dones va ser, en el 36,6% dels casos, un procés de mediació i reparació, mentre que als homes se'ls havia imposat una mesura socioeducativa en més proporció (44,3% enfront del 33,2% en les dones). Dins les mesures es detecta un percentatge inferior de dones amb una mesura internament (6,6% vers el 16,6% dels homes).

Malgrat que s'observa una proporció superior de dones amb *Altres mesures de medi obert*, no es detecten diferències segons el sexe i les diferents mesures d'aquest grup (realització de tasques socioeducatives i permanència de cap de setmana en domicili majoritàriament).

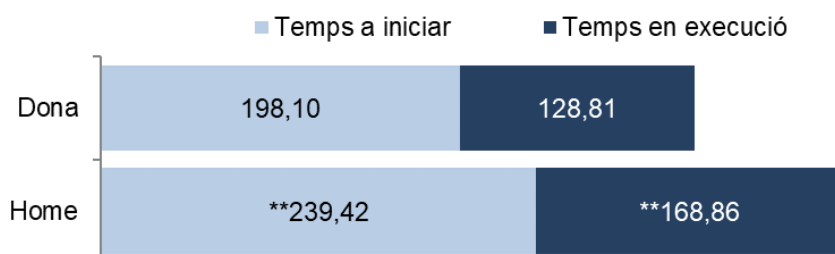
Taula 71. Característiques relacionades amb l'execució dels programes o mesures de justícia juvenil segons sexe

Categories	Dona N	Dona %	Home n	Home %
Territori d'execució				
Barcelona	517	*70,5	475	64,8
Girona	74	10,1	78	10,6
Lleida	64	8,7	66	9,0
Tarragona	78	10,6	114	*15,6
Tipus de programa finalitzat				
ATM	222	30,3	195	26,6
MRM	268	**36,6	213	29,1
Mesures socioeducatives	243	33,2	325	**44,3
Mesures socioeducatives				
Llibertat vigilada	150	61,7	187	57,5
Prestacions en benefici de la comunitat	38	15,6	49	15,1
Altres medi obert	39	**16,0	35	10,8
Internament	16	6,6	54	**16,6

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$

Quant al temps de resposta de la justícia als fets, en les dones va ser més ràpid de mitjana, tant el temps a iniciar el programa o mesura com la seva durada.

Gràfic 48. Temps a iniciar i durada del programa o mesura segons sexe

** Valors estadísticament superiors als valors esperats amb significança $p \leq 0,01$

7.3. Valoració del risc amb SAVRY

Del subconjunt de dones i la mostra d'homes, s'ha valorat amb SAVRY al 40%, el 31,0% de les dones (N=227) i el 49,0% dels homes (n=359). En general, s'observa doncs que a les dones se les valora en menys proporció, excepte en la mesura d'internament que ha estat el 100%.

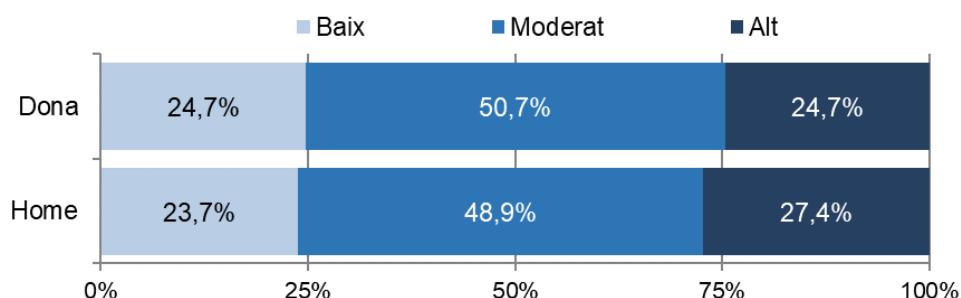
Taula 72. Nombre de persones joves avaluades amb SAVRY i proporció sobre el total segons sexe i programa o mesura

	Dona N	Dona %	Home n	Home %
MRM	7	2,6	23	10,8
Llibertat vigilada	119	79,3	162	86,6
Prestacions en benefici de la comunitat	8	21,1	18	36,7
Altres mesures de medi obert	11	28,2	20	57,1
Internament	16	100,0	52	96,3
ATM	66	29,7	84	43,1
Total	227	31,0	359	49,0

7.3.1. Diferències en la valoració del risc segons sexe

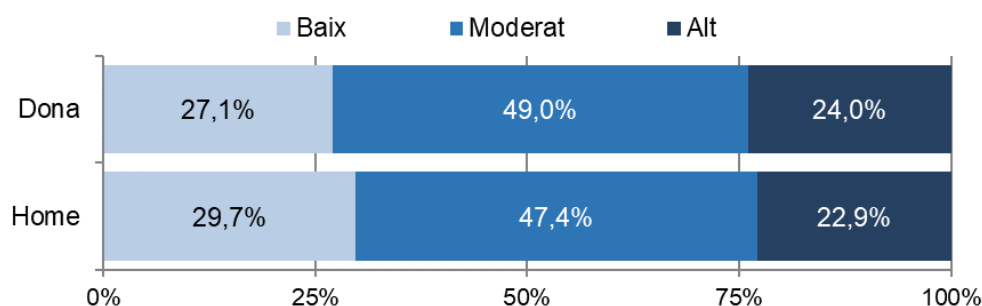
En la valoració global de risc de reincidència general segons sexe no s'observen diferències estadísticament significatives. Tot i això, es detecta una proporció de valoració de risc alt superior en els homes, mentre que les dones van ser valorades amb més percentatge de risc moderat o baix.

Gràfic 49. Valoració del resum de risc de reincidència en persones joves avaluades amb el SAVRY segons sexe

D'altra banda, la valoració de risc global de reincidència violenta tampoc és significativament diferent segons el sexe, malgrat que en aquest cas s'observa un percentatge més elevat de dones valorades amb risc alt i moderat en comparació amb els homes.

Gràfic 50. Valoració del resum de risc de reincidència violenta en persones joves avaluades amb el SAVRY segons sexe

Segons les variables d'estudi, les dones que han puntuat amb risc moderat o alt en més proporció que la resta de forma significativa han estat les que han finalitzat una mesura d'internament (100,0%), les que tenien antecedents (83,7%) i les que tenien 14 i 15 anys en el fet de la causa base (82,8%). Tanmateix, cap variable d'estudi (sociodemogràfiques o penals) mostra diferències significatives en la valoració del risc global entre dones i homes.

Taula 73. Diferències significatives en la valoració del risc global en dones segons variables d'estudi

Categories	Dona % risc baix	Dona % risc m/a	V de Cramer
Edat en el fet			
14 o 15 anys	17,2	*82,8	0,138
16 o 17 anys	*29,5	70,5	
Antecedents			
Sense antecedents	***38,4	61,6	0,248
Amb antecedents	16,3	***83,7	
Mesures d'execució			
Llibertat vigilada	**31,9	68,1	0,296
Prestacions en benefici de la comunitat	50,0	50,0	
Altres mesures de medi obert	0,0	**100,0	
Internament	0,0	**100,0	

*** = $p < 0.001$; ** = $p < 0.01$; * = $p < 0.05$

En termes de puntuació segons la suma de factors de risc, les dones presenten una puntuació total més alta que els homes, tot i que no de forma significativa. Pel que fa a les escales en què s'agrupen els factors del SAVRY, en les dones també s'observen puntuacions més altes de risc i menys de protecció.

Ara bé, dins d'aquestes diferències es detecta una puntuació significativament més alta per les dones en l'escala de risc social o contextual, així com en l'escala de risc històric de forma quasi significativa.

Taula 74. Escales de risc del SAVRY segons sexe

Puntuació de risc	Dona Mitjana	Home Mitjana	t-test t	Sig.
Risc total Global	18,2 (8,9)	16,9 (9,4)	1,705	n.s.
Risc Històric	6,4 (3,7)	5,7 (4,0)	1,921	q.s.
Risc Social/Contextual	**5,2 (2,6)	4,7 (2,7)	2,269	**
Risc Individual	6,6 (4,1)	6,5 (4,0)	0,415	n.s.
Risc Protecció	2,9 (1,9)	3,1 (1,9)	-1,152	n.s.

*** = $p < 0.001$; ** = $p < 0.01$; * = $p < 0.05$; q.s. = quasi significatiu ($0.1 < p > 0.05$); n.s. = no significatiu; n.a. = incompleix condicions d'aplicació dels tests estadístics

En l'anàlisi separada dels 30 factors del SAVRY es detecten diferències significatives segons sexe i edat pel que fa a factors històrics, però també d'individuals.

Amb independència de l'edat, els factors en què les dones van ser valorades amb risc en més diferència comparat amb els homes són els intents d'autolesió o de suïcidi anteriors, la història de maltractament infantil i l'estrès i incapacitat per enfrontar dificultats.

Ara bé, les dones més joves, les que tenien 14 o 15 anys en el fet de la causa base, presenten percentatges més alts de valoració de risc en aquests factors. Comparades tant amb els homes com amb les dones de més edat, les dones més joves tenen més història de maltractament infantil (62,1%), separació precoç dels progenitors o cuidadors (49,4%) i falta de suport d'altres persones adultes (69,8%).

Taula 75. Factors de risc i de protecció del SAVRY segons el sexe i l'edat en el fet de la causa base

	Dona 14-15 anys % m/a	Home 14-15 anys % m/a	Dona 16-17 anys % m/a	Home 16-17 anys % m/a
2. Història d'actes delictius no violents	46,0	55,8	45,3	*58,6
5. Intents d'autolesió o de suïcidi anteriors	***33,3	12,4	***22,3	8,6
7. Història de maltractament infantil	***62,1	38,1	*48,2	36,9
8. Delinqüència dels pares o cuidadors	33,3	25,7	*31,7	20,9
9. Separació precoç dels pares o cuidadors	*49,4	34,5	37,4	38,1
13. Estrès i incapacitat per enfrontar dificultats	**82,6	62,8	**78,4	63,5
15. Falta de suport d'altres adults	*69,8	54,0	54,0	53,5
19. Problemes de consum de substàncies	60,9	51,8	45,3	*58,2
24. Baix interès/compromís escolar o laboral	66,7	*80,5	64,7	61,5

*** = $p < 0.001$; ** = $p < 0.01$; * = $p < 0.05$

Com s'ha vist, tant en dones com en homes les mesures en què es valora el risc i necessitats amb el SAVRY a més joves són la llibertat vigilada i l'internament. Així mateix, com s'ha exposat en el capítol 6 les persones joves en mesures d'internament presentaven risc en percentatges significativament més alts que en llibertat vigilada.

En la mesura de llibertat vigilada s'observen diferències segons sexe que detecten en les dones més presència de risc en relació amb dinàmiques familiars amb història de maltractament (56,3%), així com d'exposició a la

violència (48,7%), separació precoç dels progenitors (42,9%) o l'escassa habilitat d'educar d'aquests (83,2%). D'altra banda, de forma significativa també presenten risc, en més proporció que els homes, pel que fa als factors referents a conductes autolítiques i les dificultats amb l'estrès o l'enuig.

Les dones joves en mesures d'internament són en les que amb gran diferència s'han detectat intents d'autolesió o de suïcidi anteriors (68,8%, 4 de les 16 tenien valoració de risc alt en aquest factor). A diferència dels homes, totes o quasi totes van presentar risc en factors relacionats amb l'estrès, l'enuig i baix nivell d'empatia, així com falta de suport adult i baixa col·laboració en les intervencions. En la meitat dels casos hi havia hagut delinqüència de les persones progenitores o cuidadores, proporció també més gran que en els homes.

Taula 76. Factors de risc i de protecció del SAVRY segons el sexe i les mesures de llibertat vigilada i internament

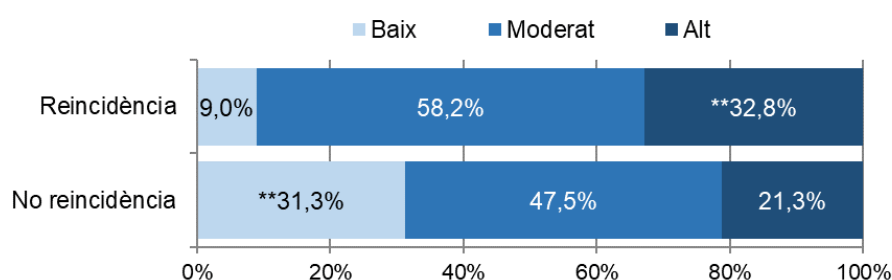
	LV Dona % m/a (N=119)	LV Home % m/a (n=162)	IC Dona % m/a (N=16)	IC Home % m/a (n=52)
2. Història d'actes delictius no violents	37,0	***56,8	68,8	65,4
5. Intents d'autolesió o de suïcidi anteriors	***24,4	6,2	***68,8	11,5
6. Exposició a violència a la llar	*48,7	34,0	37,5	51,9
7. Història de maltractament infantil	***56,3	35,8	56,3	48,1
8. Delinqüència dels pares o cuidadors	31,1	21,0	*56,3	28,8
9. Separació precoç dels pares o cuidadors	*42,9	28,4	25,0	50,0
13. Estrès i incapacitat per enfrontar dificultats	**78,0	61,1	*100,0	73,1
14. Escassa habilitat per educar dels pares	*83,2	71,6	87,5	86,5
15. Falta de suport d'altres adults	55,9	52,8	*87,5	57,7
20. Problemes amb el maneig de l'enuig	*73,1	58,6	*100,0	75,0
21. Baix nivell d'empatia/remordiments	62,2	63,0	*93,8	69,2
23. Baixa col·laboració en les intervencions	37,8	40,1	*81,3	53,8
P4. Actitud positiva cap a les intervencions i l'autoritat	77,3	78,4	40,0	*73,1

*** = $p < 0.001$; ** = $p < 0.01$; * = $p < 0.05$

7.3.2. Valoració del risc i reincidència de les dones

Quant a la relació entre la valoració del risc amb SAVRY i la reincidència de les dones, es detecta associació amb significança estadística ($V = 0,241$; $p < 0,001$). Així, les reincidents van ser valorades amb risc alt en més proporció que les no reincidents (32,8% vers 21,3%) i en menys proporció de risc baix (9,0% vers 31,3%).

Gràfic 51. Valoració del risc global i reincidència posterior de les dones

En les valoracions del SAVRY tractades com a puntuació, les dones reincidents presenten una mitjana de risc global significativament més elevada en comparació amb les que no han reincidit. Així mateix, es detecta per a les dones reincidents mitjanes més altes en les tres àrees de risc i més baixes en la de protecció. Tanmateix, en l'escala de risc històric no es detecta que la diferència entre reincidents i no reincidents sigui estadísticament significativa.

Taula 77. Escales de risc del SAVRY i relació amb la reincidència de les dones

Puntuació de risc	Reincident (N=138) Mitjana	No reincident (N=595) Mitjana	t-test t	Sig.
Risc total Global	20,7 (7,1)	17,2 (9,4)	3,055	**
Risc Històric	7,0 (3,2)	6,1 (3,9)	1,934	q.s.
Risc Social/Contextual	5,9 (2,1)	4,9 (2,7)	2,939	**
Risc Individual	7,7 (3,5)	6,2 (4,2)	2,827	**
Risc Protecció	2,4 (1,7)	3,1 (1,9)	-2,677	*

*** = $p < 0.001$; ** = $p < 0.01$; * = $p < 0.05$; q.s. = quasi significatiu ($0.1 < p > 0.05$); n.s. = no significatiu; n.a. = incompleix condicions d'aplicació dels tests estadístics

Pel que fa a la relació entre els diferents factors del SAVRY i la reincidència de les dones, en la majoria no es detecta una associació estadísticament significativa. En alguns dels factors, a més, s'observen valoracions de risc amb proporcions iguals o molt semblants entre les persones joves que han reincidit i les que no. És destacable el fet que dos d'aquests factors no associats a la reincidència siguin els intents d'autolesió o suïcidi i la història de maltractament infantil, atès que les dones van ser valorades amb risc en més proporció que els homes de forma significativa.

L'associació de factors amb la reincidència es detecta amb més significança estadística en les actituds negatives ($p=0,006$; $V=0,182$), l'assumpció de

riscos i impulsivitat ($p=0,014$; $V=0,225$) i la delinqüència en el grup d'iguals ($p=0,025$; $V=0,237$).

Taula 78. Factors de risc i de protecció del SAVRY en relació amb la reincidència de les dones (N=227)

	Reincident % mod/alt	No reincident % mod/alt	V
1. Violència prèvia	59,7	46,9	q.s.
2. Història d'actes delictius no violents	52,2	43,1	n.s.
3. Inici precoç de la violència	37,3	32,5	n.s.
4. Fracàs d'intervencions anteriors	43,3	28,1	*0,161
5. Intents d'autolesió o de suïcidi anteriors	26,9	26,9	n.s.
6. Exposició a violència a la llar	41,8	44,4	n.s.
7. Història de maltractament infantil	61,2	50,0	n.s.
8. Delinqüència dels pares o cuidadors	40,3	28,8	q.s.
9. Separació precoç dels pares o cuidadors	44,8	41,3	n.s.
10. Baix rendiment a l'escola	91,0	85,6	n.s.
11. Delinqüència en el grup d'iguals	83,6	69,2	*0,237
12. Rebuig del grup d'iguals	35,8	26,4	n.s.
13. Estrès i incapacitat per enfrontar dificultats	89,6	76,1	*0,100
14. Escassa habilitat per educar dels pares	86,6	79,4	n.s.
15. Falta de suport d'altres adults	70,1	56,0	*0,128
16. Entorn marginal	53,7	46,9	n.s.
17. Actituds negatives	79,1	60,0	**0,182
18. Assumpció de riscos/Impulsivitat	83,6	67,5	*0,225
19. Problemes de consum de substàncies	58,2	48,8	n.s.
20. Problemes amb el maneig de l'enuig	79,1	71,3	n.s.
21. Baix nivell d'empatia/remordiments	77,6	61,3	*0,168
22. Problemes de concentració/hiperactivitat	49,3	35,6	q.s.
23. Baixa col·laboració en les intervencions	58,2	45,6	q.s.
24. Baix interès/compromís escolar o laboral	76,1	61,3	*0,193
P1. Implicació prosocial	20,9	34,4	*0,144
P2. Suport social fort	53,7	66,3	q.s.
P3. Forts vincles amb almenys un adult prosocial	55,2	61,9	n.s.
P4. Actitud positiva cap a les intervencions i l'autoritat	58,2	69,8	q.s.
P5. Fort compromís amb l'escola o el treball	31,3	43,1	q.s.
P6. Perseverança com a tret de personalitat	20,9	33,1	q.s.

*** = $p < 0.001$; ** = $p < 0.01$; * = $p < 0.05$; q.s. = quasi significatiu ($0.1 < p > 0.05$); n.s. = no significatiu; n.a. = incompleix condicions d'aplicació dels tests estadístics

Finalment, cal assenyalar que ni en les escales ni els factors de forma individual han presentat associació amb la reincidència quan s'han analitzat de forma separada per les persones joves en mesures de llibertat vigilada o internament.

8. Necessitats i procés migratori

La taxonomia de Rumbaut (Rumbaut, 2004) és el model que s'ha emprat en els estudis sobre integració escolar de persones joves d'origens immigrants (Bayona i Domingo, 2018). Parteix d'una classificació de les persones joves en cinc grups: (1) altres nascudes a l'estranger, (2) nascudes a l'estranger que haurien arribat a Espanya amb més de 7 anys d'edat, (3) nascudes a l'estranger arribades amb menys de 7 anys, (4) nascudes a Espanya de pares i mares estrangers i (5) nascudes a Espanya amb un sol progenitor estranger. Per aquest estudi s'ha incorporat un sisè grup a efectes comparatius, format pel conjunt de persones joves espanyoles i s'ha considerat el primer grup (altres joves nascudes a l'estranger) com el grup que incorpora principalment persones joves estrangeres que no estan acompanyades per cap dels seus progenitors.

La major part de les persones joves classificades a la taxonomia de Rumbaut (taula 79), deixant de banda els grups de comparació, són les persones joves nascudes fora d'Espanya i de dos progenitors estrangers que van arribar amb més de set anys d'edat (41,4%). Els segueixen les persones joves que ho van fer amb menys de set anys (28,7%) i les persones joves nascudes a Espanya però de dos progenitors estrangers (15,0%). Pel que fa a les persones joves estrangeres no acompanyades s'han identificat 116 joves en aquesta situació, que corresponen al 3,4% de totes les persones joves incloses en l'estudi i el 9,1% de les persones joves estrangeres. Finalment, es detecten 263 casos que no s'han pogut classificar per falta d'informació en els seus expedients.

Taula 79. Resum de casos classificats

Nascuts		Taxonomia	Nombre	% Vàlid	% categories 1-5	Reinc.
Estranger	Grup 1: no acompanyats		116	3,4%	9,1%	61,2%
Estranger	Grup 2: més de 7 anys		526	15,6%	41,4%	39,9%
Estranger	Grup 3: menys de 7 anys		364	10,8%	28,7%	43,4%
Espanya	Grup 4: progenitors estrangers		190	5,6%	15,0%	50,0%
Espanya	Grup 5: un progenitor estranger		74	2,2%	5,8%	40,5%
Espanya	Progenitors espanyols		2.101	62,3%	-	27,6%
	NA		263			17,5%
TOTAL			3.634			

Del conjunt de les persones joves classificades amb la taxonomia de Rumbaut, només es disposa d'informació sobre la valoració del Risc en 1.606 casos i en termes generals es detecten nivells de reincidència més alts en les persones joves classificades en qualsevol dels cinc grups de la taxonomia de Rumbaut, que en les persones joves amb dos progenitors espanyols. Dins del grup de la taxonomia, la reincidència és particularment alta en el cas del grup 1, les persones joves no acompanyades, que arriba a ser del 61,2%.

Si bé és cert que les dades de l'estudi indiquen que les persones joves d'origen estranger han reincidit més que les persones joves d'origen espanyol, cal advertir que factors com la manca de suport familiar i social, una situació socioeconòmica desfavorable, un accés limitat al mercat laboral o un menor capital social, fan d'ells i elles un dels col·lectius més vulnerables de l'estudi. Per aquest motiu s'ha explorat la relació entre els diferents grups de la taxonomia i els factors de risc del SAVRY, perquè més enllà de la seva relació amb la conducta delictiva i la reincidència, són també necessitats rellevants en molts altres àmbits de la vida de les persones joves (taula 80).

Taula 80. Percentatge de valoracions de risc (moderat i alt) de les persones joves segons grup de la Taxonomia de Rumbaut.

	Mod/Alt Grup 1	Mod/Alt Grup 2	Mod/Alt Grup 3	Mod/Alt Grup 4	Mod/Alt Grup 5	Mod/Alt Grup 6	V de Cramer
Factors de risc històrics							
5. Intents d'autolesió o de suïcidi anteriors	31,8%	11,6%	12,2%	7,0%	11,4%	13,6%	***0,139
7. Història de maltractament infantil	56,8%	35,0%	39,4%	31,6%	42,9%	42,4%	**0,110
8. Delinqüència dels pares o cuidadors	20,5%	18,4%	20,8%	17,5%	25,7%	29,9%	***0,125
9. Separació precoç dels pares o cuidadors	58,0%	39,5%	37,1%	24,6%	42,9%	37,6%	***0,123
10. Baix rendiment a l'escola	95,5%	87,6%	87,7%	81,6%	94,1%	89,7%	*0,087
11. Delinqüència en el grup d'iguals	88,6%	78,8%	75,6%	74,3%	70,6%	69,4%	***0,120
13. Estrès i incapacitat per enfrontar dificultats	84,1%	58,5%	64,8%	57,0%	68,6%	70,9%	***0,147
15. Falta de suport d'altres adults	78,4%	56,4%	54,0%	50,9%	51,4%	53,4%	***0,116

16. Entorn marginal	68,2%	60,9%	54,5%	50,9%	60,0%	49,7%	***0,113
19. Problemes de consum de substàncies	72,7%	51,8%	56,3%	37,7%	57,1%	56,2%	***0,130
20. Problemes amb el maneig de l'enuig	80,7%	60,8%	63,8%	62,3%	68,6%	72,2%	***0,125
22. Problemes de concentració/hiperactivitat	22,7%	33,6%	39,4%	30,7%	42,9%	52,9%	***0,205

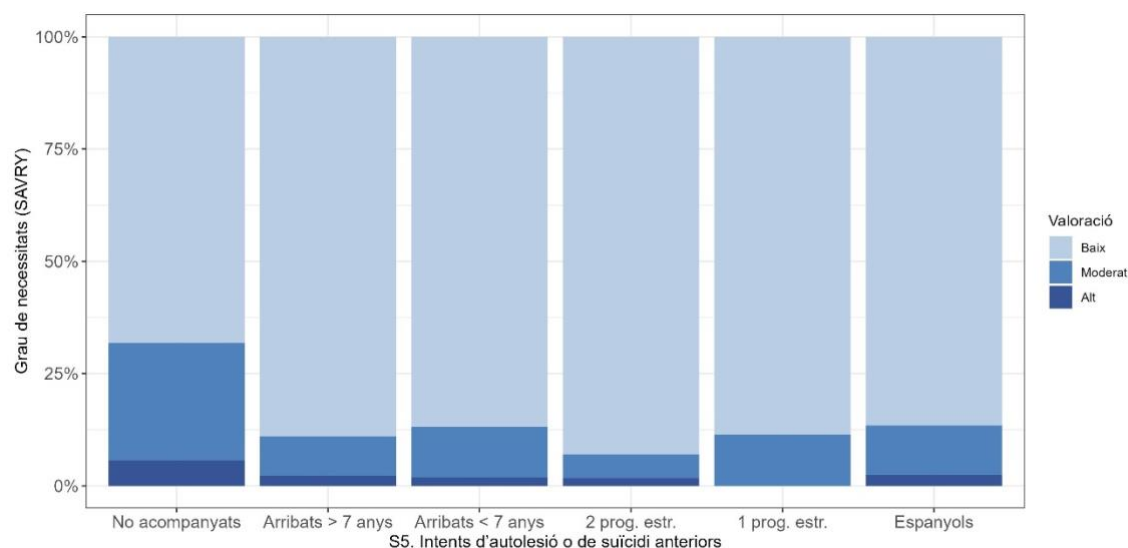
Factors de protecció presents

P2. Suport social fort	26,1%	55,9%	65,3%	57,0%	60,0%	66,0%	***0,193
P3. Forts vincles amb un adult prosocial	26,1%	56,8%	62,0%	57,0%	57,1%	62,2%	***0,166

*** = $p < 0.001$; ** = $p < 0.01$; * = $p < 0.05$;

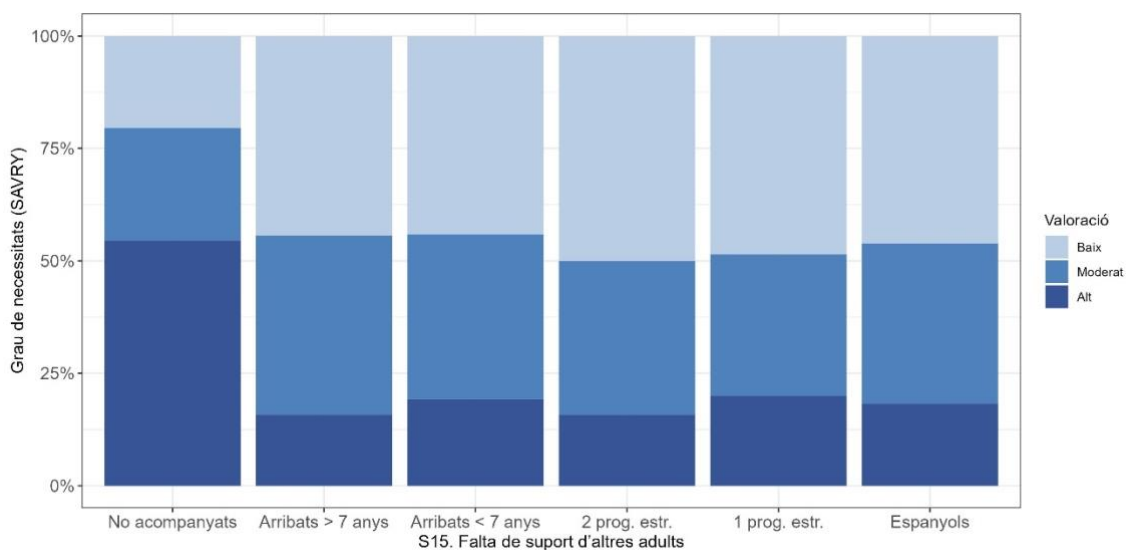
Les persones joves no acompanyades (grup 1) presenten nivells de necessitat significativament més alts en factors com les autolesions (S05) (gràfic 52), la història de maltractaments infantils (S07) i la separació primerenca dels pares (S09) pel que fa als factors històrics del SAVRY.

Gràfic 52. Valoració dels intents d'autolesió i suïcidi

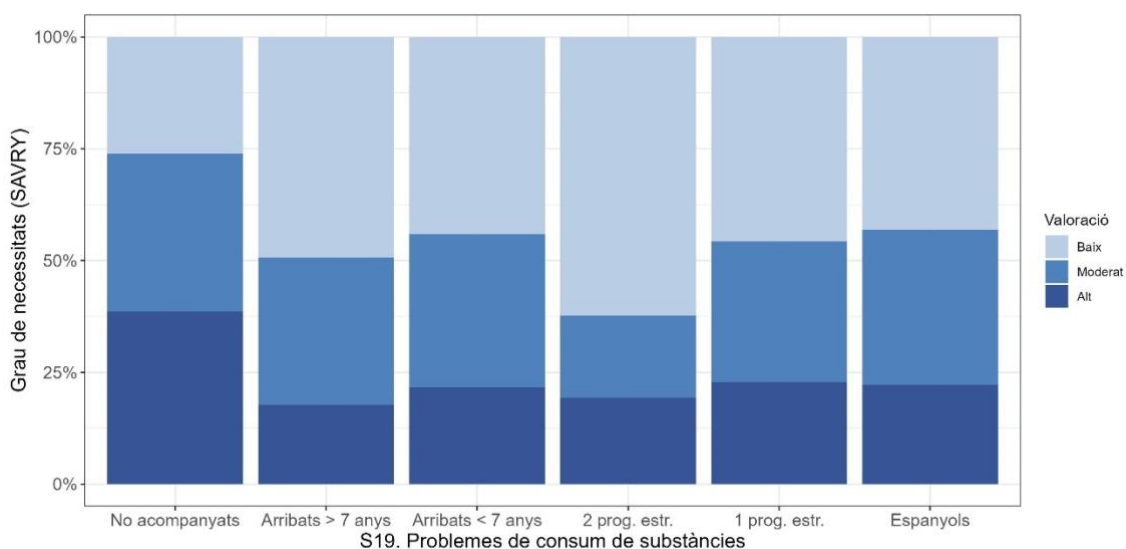
Pel que fa als factors de l'àrea social, una proporció més gran de joves d'aquest mateix grup té relació amb grup d'iguals amb conductes delictives (S11), relacionat probablement amb una falta de suport social (P2) o de persones adultes (S15 i P3) (gràfic 53) i de viure en entorns amb taxes més problemes d'exclusió social o marginalitat (S16).

Gràfic 53. Valoració de la falta de suport d'altres persones adultes

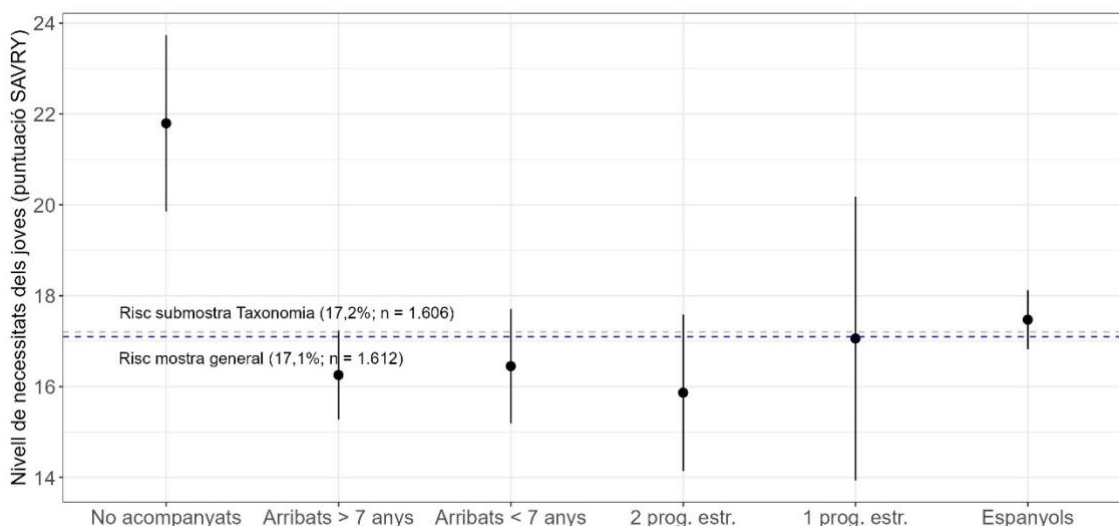
Són aspectes que en els casos individuals probablement també es relacionen amb més dificultats per afrontar dificultats (S13) i, en l'àrea individual, amb més problemes relacionats amb el consum (S19) (gràfic 54) i una pitjor capacitat de gestionar l'enuig (S20). Aparentment, també presenten menys problemes de concentració o d'hiperactivitat, no obstant, aquest fet és probablement el resultat d'un menor contacte amb l'àmbit educatiu i assistencial, resultant, hipotèticament, en una subdetecció d'aquest tipus de problemes.

Gràfic 54. Valoració dels problemes de consum de substàncies

El resultat és que les persones joves del grup 1 presenta uns nivells de risc i necessitats significativament més alts que la resta de persones (gràfic 55), tant estrangeres com d'origen espanyol, i que això és atribuïble, almenys en part a situacions pitjors tant pel que fa a les experiències passades com per la resta d'àrees de factors socials, personals i de protecció.

Gràfic 55. Nivell de necessitats de les persones joves (taxonomia de Rumbaut)

En definitiva, les pitjors experiències personals, així com la manca de recursos de diversos tipus fan d'ells i elles un grup de joves amb necessitats específiques que han de ser tingudes en consideració pel que fa a la intervenció. No obstant, aquesta anàlisi presenta limitacions vinculades amb la informació disponible sobre les persones joves. Primerament, perquè només una part de totes les persones joves que han estat classificades en la taxonomia tenien també alguna valoració del risc feta. En segon lloc, perquè tot i que el SAVRY recull informació rellevant d'aspectes relacionats amb el capital social, la història personal de les persones joves o determinades característiques personals, no recull ni codifica informació més concreta que pot resultar rellevant per l'estudi de la reincidència de persones migrants. Per tant, és necessari ser prudent amb les conclusions d'aquest estudi i abordar aquesta problemàtica a través d'investigacions específicament dissenyades amb aquest objectiu.

9. Conclusions

9.1 Respecte de la reincidència general

La taxa de reincidència general obtinguda en aquest estudi és del 32,7%. Una xifra 1,9 punts més alta que la que es va obtenir en l'estudi de reincidència anterior. No obstant, cal recordar que per la present recerca s'ha portat a terme un seguiment de 4,5 anys de mitjana, en lloc dels 3 de l'anterior. En qualsevol cas, la diferència entre aquestes dues taxes no és estadísticament significativa, per tant, la reincidència de les persones joves que van finalitzar alguna mesura o programa de Justícia Juvenil l'any 2015 és essencialment la mateixa. Pel que fa a la taxa de reincidència judicial és de 54,0%, per tant, 21,3 punts percentuals superior a la reincidència en execució penal. La diferència entre aquestes dues mesures és important i, si bé és important poder disposar d'indicadors situats en diferents punts del procediment de justícia juvenil per tal de tenir una imatge més completa del fenomen de la reincidència, també caldria valorar la importància pràctica d'aquest indicador.

En els casos que n'hi ha hagut, la reincidència s'ha produït de mitjana al cap de 397,3 dies d'haver finalitzat la darrera mesura, tot i que amb una desviació considerablement alta ($DT = 401,5$), cosa que suposa que les persones joves haurien reincidit uns 30 dies més tard que en l'estudi anterior.

Pel que fa als fets, ha baixat la reincidència en fets contra la propietat amb violència i ha augmentat la proporció de fets contra les persones. En qualsevol cas, no s'observen diferències significatives pel que fa a l'ús de la violència ni tampoc al nombre de reincidències durant el període de seguiment. En termes generals, i a falta d'un indicador fiable sobre la gravetat del delictes, les persones joves que van finalitzar una mesura durant l'any 2015 no sembla que cometessin fets més greus. No obstant, cal ser prudent en aquest sentit atès que aspectes com la tipificació del fet, el tipus de mesura o la seva durada són indicadors incomplets de la gravetat del fet.

Tot i que la mitjana d'edat de les persones joves reincidents se situa als 17,6 anys (DT = 2,11), ha augmentat en nombre (i proporció) els casos en què la reincidència es produeix quan el o la jove ha complert la majoria d'edat, possiblement per l'augment en la durada dels programes relacionats amb la causa base. En finalitzar la mesura més tard, la reincidència (quan n'hi ha) també és més probable que es produeixi després dels 18 anys. Quan es produeix la reincidència en aquests casos la resposta més freqüent del sistema penal de persones adultes és en forma de mesures penals alternatives, i concretament la pena de treballs en benefici de la comunitat (56,4%). Mesura que ha experimentat un creixement important respecte a l'estudi anterior, en què només s'havia optat per aquesta resposta penal en el 32,8%.

9.2 Respecte del programa o mesura

Mediació i reparació de persones menors (MRM)

De l'anàlisi de les dades es constata un descens del 25% de les persones joves amb processos de MRM entre el 2010 i el 2015. Es detecta un descens especialment gran entre les persones joves amb antecedents, les més grans (de 16 i 17 anys) i amb fets contra la propietat violents. Sembla, per tant, que els criteris per optar a un procés d'aquest tipus s'haurien tornat més restrictius, esdevenint una via per on transiten principalment les persones joves que entren per primera vegada en contacte amb la justícia juvenil.

Un dels punts importants és també que s'han reduït els temps tant d'inici del procés de mediació com a la durada d'aquest. Una dada que cal valorar positivament en termes també de prevenció especial. No obstant seria recomanable desenvolupar avaluacions específiques per tal de valorar si hi ha hagut una reducció de la complexitat dels casos de MRM.

Un altre dels aspectes positius a destacar és la reducció dels resultats negatius del procés motivats per una actitud inadequada del o la menor. Novament, cal preguntar-se, però, si això és deu a una restricció dels criteris

per accedir a la MRM o bé a una millora en la valoració de la viabilitat d'aquestes intervencions.

El tercer aspecte a destacar, abans de considerar la reincidència és que també han baixat les MRM que finalitzen amb una reparació econòmica i han augmentat les que ho fan amb un procés de conciliació amb la víctima.

Pel que fa a la reincidència d'aquesta mesura és baixa (26,7%), i es manté aproximadament igual comparada amb l'anterior estudi (27,5%), sense diferències estadísticament significatives.

Pel que fa a les característiques de les persones joves que reincideixen provinents d'una MRM destaquen els nois (30%), d'origen magribí (37,4%), més jove (33,9%), amb antecedents (47,2%), amb delictes contra la propietat violents (38,7%), de la província de Barcelona (29,8%) o quan el procés de mediació no ha comptat amb la participació de la víctima (32,1%).

Llibertat vigilada

La mesura de llibertat vigilada és una de les mesures més imposades pel sistema de justícia juvenil de Catalunya, i que de fet, el seu ús s'ha vist incrementat en 9,6 punts respecte a l'anterior estudi fins a situar-se en el 61,4% de totes les mesures finalitzades. Per aquest motiu és especialment important avaluar la reincidència d'aquesta i com ha evolucionat al llarg dels anys. En aquest estudi, 907 persones de la mostra han finalitzat una mesura d'aquest tipus. Així, la reincidència de les persones joves que van finalitzar una mesura de llibertat vigilada s'ha situat en el 28,0% en aquest estudi, la qual cosa suposa un increment de 4,2 punts percentuals respecte al darrer estudi, però semblant al 27,3% corresponent a la mitjana dels nou estudis anteriors, que cobreixen un període de 18 anys. Els principals canvis són un increment en el nombre de reincidències (especialment 3 o més) posteriors a la finalització de la llibertat vigilada. Aquesta reincidència és també més sovint contra les persones i menys contra la propietat.

Pel que fa a les persones joves que han complert una mesura d'aquest tipus destaca un increment en la proporció (que no en el nombre) de joves

provinents dels països del Magrib i un descens important de les persones joves provinents del Centre i Sud-amèrica.

Com en l'anterior mesura, els temps entre el fet i l'inici de la mesura s'ha escurçat de manera significativa, però no la durada de la mesura, que es manté en un temps d'execució mitjà d'un any aproximadament.

Pel que fa a la valoració del risc, 776 de les persones joves que van finalitzar una mesura de llibertat vigilada (85,6%) han estat avaluades amb el SAVRY almenys una vegada durant el seu pas per la justícia juvenil. De totes elles, el 31,3% van ser valorades com de risc baix i un 18,4% de risc alt. D'acord amb les valoracions de risc fetes, les persones joves amb un risc més alt són les de nacionalitat espanyola, les més joves (14 i 15 anys) i les que comptaven amb més antecedents. Especialment més de tres fets i les faltes. Pel que fa al territori, també cal destacar que les persones joves de Tarragona van rebre unes valoracions significativament més altes que les persones joves de Barcelona.

En termes generals, la reincidència de les persones joves s'associa a la majoria dels factors de risc de totes les àrees de l'eina de valoració i a tots els factors de protecció del SAVRY. Pel que fa a factors concrets, la intensitat de la relació és més alta en factors com la delinqüència del grup d'iguals, els factors relacionats amb el suport familiar i de persones adultes i amb els factors històrics relacionats amb les conductes delictives prèvies.

Prestacions en benefici de la comunitat (PBC)

La mesura de PBC en l'àmbit de la justícia juvenil sembla que decreix respecte a estudis anteriors i de fet, la seva aplicació s'ha reduït un 60% entre 2010 a 2019. Més concretament, entre l'estudi anterior i aquest ha passat de representar el 18,2 al 14,2% de les mesures finalitzades (N=209).

Pel que fa a les característiques de les persones joves a qui se'ls va aplicar una mesura de PBC, han disminuït de manera significativa les persones joves de Centre i Sud-amèrica i han augmentat les persones joves amb més de tres antecedents.

Quant a la reincidència, es manté com la mesura amb la taxa més baixa, només el 17,7% de les persones joves que van finalitzar una mesura de PBC. Comparat amb l'estudi anterior és 2,9 punts més alta; una diferència que no arriba a ser estadísticament significativa.

Pel que fa a les característiques més destacades de les persones joves reincidents, novament ser d'origen magribí o tenir tres antecedents són les variables més associades amb la reiteració delictiva.

Altres mesures de medi obert

La taxa de reincidència de les persones joves que finalitzen *altres mesures de medi obert*⁵ (N=158) és del 24,7%. Aquesta xifra és 2,1 punts més alta que la de l'estudi anterior, però sense arribar a ser una diferència estadísticament significativa. En aquestes mesures és on es detecta més diferència entre la taxa de reincidència i la reincidència judicial, que és de 56,3%.

No obstant, per aquest conjunt de mesures no es detecten diferències significatives segons mesures a causa de l'escàs nombre de casos, i al fet que la gran majoria d'aquests casos són, de fet, tasques socioeducatives o permanències de cap de setmana en domicili.

Internament

La mesura d'internament en centre és la mesura més restrictiva en drets que contempla la justícia juvenil i la seva aplicació a Catalunya es reserva, com és lògic, als casos de major gravetat i més risc de reiteració delictiva. Per aquest motiu les persones joves que van finalitzar una mesura d'aquest tipus (N = 203) durant l'any 2015 representen només el 13,7% del total de joves incloses en aquest estudi.

⁵ Realització de tasques socioeducatives, permanència de cap de setmana en domicili, tractament terapèutic ambulatori, convivència amb altres persones, assistència a centre de dia.

Es tracta efectivament dels casos més greus i la taxa de reincidència d'aquestes persones està en consonància amb això, sent en el present estudi del 55,7%, 8,9 punts percentuals més respecte a l'estudi anterior. A més, cal destacar que la reincidència judicial d'aquestes joves és també la més elevada, arribant al 80,3%.

Els aspectes més rellevants en aquest grup de persones i que s'associen especialment a la seva reincidència són el fet de tenir antecedents. En el passat tenien més antecedents (més de cinc) i també acumulen de mitjana més nombre de reincidències i el 76,2% reincideix en un fet violent durant el període de seguiment d'estudi.

El 56,9% de les persones joves que van finalitzar un internament van realitzar un període de llibertat vigilada, no obstant, en aquests casos no s'aprecia diferència estadística en la taxa de reincidència, que se situa en el 56,1%, mentre que els que no van en el 55,6%.

Pel que fa a les diferències en relació amb el centre en què les persones joves van finalitzar la mesura cal tenir en compte el tancament parcial el 2013 dels CE Montilivi i CE Els Til·lers. Les persones joves van ser traslladades al CE L'Alzina, CE Can Llupià i CE El Segre. El CE Montilivi va restar com a centre obert i a Els Til·lers només es va mantenir la Unitat terapèutica. Respecte a l'estudi anterior l'increment en la taxa de reincidència del CE l'Alzina és estadísticament significativa (75,9 vers el 41,9 en l'anterior estudi), així com el descens en el cas del CE Montilivi (16,7 vers el 65,2 en l'anterior estudi).

Pel que fa a la valoració del risc amb el SAVRY les persones joves provinents d'internament destaquen per tenir un risc total més alt que els de qualsevol alta mesura, no obstant, i en part per les limitacions de la mostra, els factors associats a la reincidència d'aquestes joves són molt pocs. En termes generals, només l'escala de risc total i l'àrea de factors de risc històric presenten diferències significatives entre persones reincidents i no reincidents. De fet, de l'anàlisi de contingència es conclou que només quatre

factors històrics, semblen ser rellevants en el cas de les persones joves d'internament.

Assessorament tècnic de persones menors com a únic programa (ATM)

En el cas de les persones joves que van finalitzar una mesura d'ATM, potser el més destacat és la dificultat per identificar bé les circumstàncies processals i penals d'aquests casos i de fet, no s'ha pogut identificar la no continuació de l'expedient proposada per l'ATM d'acord amb l'art. 27.4 de la LORPM.

Dins de les diferents formes de finalització que pot tenir un programa d'ATM destaca la disminució de l'amonestació, que malgrat tot no s'ha pogut contrastar amb altres dades judicials. La reincidència en aquests casos ha estat del 27,3%, per tant 5,6 punts més elevada que la de l'estudi anterior, però no de manera estadísticament significativa i les variables més associades a la reincidència són el fet de tenir antecedents (sobretot violents). No obstant el limitat nombre de casos (N = 55) no permet considerar cap d'aquestes diferències com a estadísticament significatives.

Pel que fa a la prescripció dels fets, han augmentat (de 196 a 400) i no ha estat possible localitzar dades judicials o de la Fiscalia per contrastar-la. Sigui com sigui, de l'anàlisi realitzada s'observa que d'aquest tipus de finalització han augmentat les persones joves espanyoles i les que no tenen antecedents. A més, detectem que hi ha una proporció major a les províncies de Girona i Tarragona.

Pel que fa a la valoració del risc, destaca que només el 41,1% d'aquestes joves van ser avaluades amb el SAVRY en algun moment durant el seu pas per la justícia juvenil (N = 430). No obstant, les persones que van ser valorades en conjunt presenten un nivell de risc significativament més alt que les persones joves que van finalitzar una mesura de llibertat vigilada o de MRM, equivalent (tot i que lleugerament més alt) que les que van finalitzar

alguna altra mesura de medi obert, i només (considerablement) per sota de les persones joves provinents d'internament en centre.

D'una banda, el perfil de valoració es pot explicar en gran part per la diversitat de situacions que s'inclouen dins d'aquesta etiqueta, però d'altra banda, és probable que la baixa taxa d'avaluació estigui també relacionada amb uns criteris d'ús que originin un biaix a través de la selecció dels casos de més risc. Deixant fora de l'avaluació aquells casos que, almenys en principi no es considerarien la gravetat suficient.

9.3 Respecte del delicte

Comparat amb l'estudi anterior es constata una disminució de fets contra la propietat i *Altres fets*. No obstant, incrementa la proporció de fets contra les persones, però reduint-se els delictes de lesions, que es trasllada a un increment (sempre en termes relatius) dels delictes contra la llibertat o la violència contra familiars. També, tot i que amb xifres molt baixes, es detecta un augment significatiu de delictes contra la llibertat sexual (de 60 a 68 casos) i violència en l'àmbit de la parella (de 0 a 14).

Quant a la reincidència, si comparem els delictes dins la categoria contra les persones no hi ha diferències estadísticament significatives, però quan els comparem amb tota la resta, passa a ser significativa una reincidència inferior de les persones joves amb delictes de lesions (27,5%) o contra la llibertat sexual (20,6%) i superior dels fets contra la propietat, tant els violents (39,7%) com els no violents (38,4%).

9.4 Respecte de la gestió del risc

Pel que fa al resultat de la valoració del risc de reincidència (risc global de reincidència), de totes les persones joves avaluades, gairebé una quarta part han estat valorades amb un risc baix, gairebé la meitat amb un risc moderat i el 28,2% amb un risc alt. Comparat amb l'estudi anterior, la proporció de joves valorades d'alt risc ha augmentat, passant del 23,8% al 28,2%, mentre que la de joves valorades amb un risc baix ha disminuït del 29,2% al 24,0%. De tal manera que sembla que el risc es concentra principalment en els

nivells moderat i alt. No obstant es detecten diferències importants en la valoració del risc entre tipus de mesures, que en general són les diferències esperables des del punt de vista de l'RNR. Amb tot, també s'han detectat algunes disfuncions en l'aplicació del SAVRY que, en el cas de les persones joves d'ATM, podria estar esbiaixant els resultats globals a l'alça.

En termes generals, però, tots els factors de risc del SAVRY, llevat de tres, i tots els factors de protecció presenten diferències estadísticament significatives entre persones joves reincidents i no reincidents. Coherentment amb aquest fet, les puntuacions de risc de les diferents àrees de l'eina també presenten diferències estadísticament significatives entre joves reincidents i no reincidents.

No obstant, en avaluar subgrups de la mostra segons la mesura o programa, l'associació entre factors i àrees amb la reincidència es redueix per efecte de la reducció de la mostra. Amb tot, en termes generals es pot afirmar que l'associació del SAVRY amb la reincidència és important, tot i que també s'han detectat inconsistències en les valoracions, que caldria corregir. Principalment, el fet que al voltant del 30% de les valoracions podrien tenir problemes de validesa derivats de valoracions poc consistents amb els criteris de valoració de l'eina.

9.5 Respecte de les dones joves

Les dones representen el 20,2% de les persones joves que van finalitzar un programa o mesura de justícia juvenil el 2015. El 76,6% són espanyoles i són de mitjana més joves que els homes. Les dones estrangeres provenen en més freqüència de Centre i Sud-amèrica (43,2%) i d'Europa (30,8%), mentre que els homes estrangers provenen del Magrib en més proporció de forma significativa

El 68,2% no tenia antecedents, proporció significativament més baixa que en els homes. I en cas de tenir-ne n'acumulaven menys.

En la causa base, les persones joves havien comès un fet violent en un percentatge més alt que els homes de forma significativa (63,4% vers

52,8%), en especial de fets contra les persones. D'altra banda, també s'observa que les dones havien comès una falta en més proporció que els homes (44,5% vers 26,5%).

El programa finalitzat en relació amb aquests fets, va ser en el 36,6% de les dones un procés de mediació i reparació, mentre que als homes se'ls havia imposat una mesura socioeducativa en més proporció (44,3% enfront del 33,2% en les dones). Dins les mesures es detecta un percentatge inferior de dones amb una mesura internament (6,6% vers el 16,6% dels homes).

La taxa de reincidència de les dones joves és de 18,8%, quasi la meitat que la dels homes. Aquest resultat és similar als trobats en els anteriors estudis del CEJFE que s'han comparat.

En cas de reincidència, les dones van trigar menys que els homes a cometre un nou fet delictiu (320,96 dies vers 434,90 els homes), així com ho van fer amb menys edat (16,9 vers 17,9). La resposta a la primera reincidència en més proporció va ser a justícia juvenil (77,5%), tot i que no es detecten diferències significatives en el nombre de reincidències i la mesura o pena adoptada.

Igual que en la *causa base*, en més proporció el nou fet va ser violent (63,0% vers 43,1% en homes), en especial contra les persones (57,2% vers 32,5%).

Les persones joves amb antecedents i les de menys edat (14 o 15 anys en el fet de la *causa base*) presenten una taxa de reincidència més elevada de forma significativa, així com les que havien finalitzat un internament o un ATM. Tot i això, destaca que, comparat amb els homes, en la majoria de les variables sociodemogràfiques i penals estudiades el percentatge de reincidència és significativament inferior en les dones.

Conforme amb la literatura consultada, la valoració del risc i necessitats del SAVRY aplicada a les dones mostra associació a la reincidència amb la valoració de risc global, així com amb la puntuació sumada dels factors. Tanmateix, apareixen inconsistències en anàlisis més específiques, com el fet que no totes les àrees de factors de risc han mostrat associació

significativa. Així mateix, es detecten dos factors en què s'ha sobrevalorat el risc en les dones: els intents d'autolesió o de suïcidi anteriors i la història de maltractament infantil. Això vol dir que, de forma significativa, en més proporció de dones que d'homes es va apreciar risc en aquests factors, però, en canvi, la valoració entre les dones reincidentes i les no reincidentes no era diferent.

Pel que fa a l'edat, les dones més joves, les que tenien 14 o 15 anys en el fet de la *causa base*, presenten risc en més proporció, al 82,8% se les va valorar amb risc alt o moderat de reincidència en la valoració global. A part dels dos factors sobrevalorats en dones ja mencionats, també es detecta en comparació amb els homes de la mateixa edat més proporció de dones valorades amb risc en relació amb l'estrès i la incapacitat per enfrontar dificultats (82,6%), la separació precoç dels progenitors (49,4%) o la falta de suport d'altres persones adultes (69,8%).

En la mesura de llibertat vigilada s'observen diferències segons sexe que detecten en les dones més presència de risc en relació amb dinàmiques familiars amb història de maltractament (56,3%), així com d'exposició a la violència (48,7%), separació precoç dels progenitors (42,9%) o l'escassa habilitat d'educar d'aquests (83,2%). D'altra banda, de forma significativa també presenten risc, en més proporció que els homes, pel que fa als factors referents a conductes autolítiques i les dificultats amb l'estrès o l'enuig.

Les persones joves en mesures d'internament són en les que amb gran diferència s'han detectat intents d'autolesió o de suïcidi anteriors (68,8%, 4 de les 16 tenien valoració de risc alt en aquest factor). A diferència dels homes, totes o quasi totes van presentar risc en factors relacionats amb l'estrès, l'enuig i baix nivell d'empatia, així com falta de suport adult i baixa col·laboració en les intervencions. En la meitat dels casos hi havia hagut delinqüència dels progenitors o cuidadors, proporció també més gran que en els homes.

10. Propostes

Respecte a l'avaluació dels resultats i la gestió de les dades

1. Caldria aconseguir el govern de les dades i la digitalització completa del Sistema d'Informació de Justícia Juvenil. També seria necessari estudiar la manera que les dades diagnòstiques i avaluadores dels subjectes estiguessin connectades amb les bases de població adulta per garantir-ne el seguiment eficient més enllà de la majoria d'edat.
2. Essent conscients que la integració de dades massives a les bases de dades planteja dubtes i debats ètics respecte als seus usos, és indispensable una redacció clara i consensuada respecte dels límits legals i ètics que n'ha de tenir aquesta gestió.
3. L'explotació de dades ha de poder ser tan automatitzada com sigui possible i amb una freqüència anual. Actualment, les extraccions són processos semimanuals, dependents sistemes antics i que no ofereixen prou garanties de fiabilitat. Les extraccions automàtiques haurien de permetre calcular més fàcilment la taxa de reincidència en períodes anuals en períodes d'1 a 5 anys, de manera facilités la projecció dels resultats amb dades més properes al moment d'intervenció.
Fins al moment, les recerques del CEJFE, tot i ser dels pocs estudis a escala nacional i internacional que donen taxes de reincidència de forma seriada, es recullen de manera manual en períodes de temps massa amplis i amb uns costos d'elaboració excessius que no permeten una presentació més continuada.
4. Es disposa a les bases de justícia juvenil de molt poca informació sistematitzada i estructurada relativa a les dades personals i socioeconòmiques de la persona jove i el seu entorn. S'ha detectat que variables com el fet delictiu o el programa aplicat sovint descriuen millor el procés judicial o el model d'execució que no pas la conducta infractora de les persones joves objecte d'intervenció. Pel que fa al diagnòstic, les dades recollides per l'eina de gestió del risc SAVRY demostren ser una bona eina per poder treballar el desistiment delictiu de la persona jove, però encara no són eines generalitzades i sistemàtiques de treball per a

tot el col·lectiu de persones joves infractores de justícia juvenil. Per exemple, només el 30,4% de les persones joves tenen més d'una valoració del risc.

Caldria replantejar la gestió de l'avaluació diagnòstica inicial, en concret quan i a quines persones es fa i quan es pot fer de manera continuada. Un problema afegit de la baixa proporció de seguiments és que dificulta avaluar la qualitat de qualsevol intervenció educativa, ja que no es tenen referències de la persona jove infractora respecte dels punts de partida ni la finalització en aquesta intervenció.

5. Caldria concretar la continuïtat de les propostes recollides en l'estudi que es vulguin prioritzar a partir d'ara, amb la finalitat d'implementar mecanismes de transparència i avaluació de política pública.

Respecte a la formació i la innovació en la justícia juvenil

6. El fet que el 30% de les valoracions del risc fetes amb SAVRY puguin tenir inconsistències amb els criteris de valoració de l'eina justifica la necessitat d'actualitzar i plantejar la formació en l'ús d'aquesta eina. En concret, es proposa implementar una formació inicial amb un període de seguiment i tutorització de totes les noves incorporacions de professionals de l'àmbit d'execució penal de justícia juvenil.
7. Es proposa també treballar en un pla de formació continuada d'aquesta eina SAVRY per aquelles professionals amb més experiència i que possiblement fa més temps que van fer la formació. En qualsevol tasca amb el nivell d'estructuració és lògic i esperable que l'equip professional es desviï progressivament dels criteris de valoració. Un seguiment en formació de reciclatge hauria de pal·liar-ho.
8. Considerem que cal incorporar continguts relatius al principi RNR com a elements rellevants de la intervenció amb les persones joves infractores.
9. En els casos de violències específiques (sexual, violència de gènere, violència filioparental, violència general) cal tenir en compte que l'eina SAVRY és eina generalista, i esdevé insuficient per abordar amb profunditat i rigor aquestes problemàtiques. És per això que cal incorporar en les avaluacions, eines específiques de valoració del risc de

tipus sexual, de violència de gènere o de violència general, com ja existeixen per a persones adultes. Cal també utilitzar de manera excepcional altres proves que detectin possibles psicopatologies.

10. És inajornable que tant les eines de valoració estructurades com les propostes d'intervenció adoptin de manera taxativa la perspectiva de gènere en tots els àmbits d'actuació de la justícia juvenil.

Respecte a nous estudis i continuïtat en la recerca

11. Caldria fer estudis més específics pels programes d'ATM com a aglutinadors de situacions i formes de finalització de mesures extremadament diverses.
12. Caldria definir a partir de quina nova entrada en el sistema de justícia juvenil es considera prudent fer una avaluació més acurada de la trajectòria de la persona jove infractora.
13. Caldria aprofundir en l'estudi de les persones joves amb trajectòries migratòries complexes que es tradueixen en situació de major vulnerabilitat. Les dades incloses en aquest estudi no són suficients per explicar de manera satisfactòria els motius de la seva taxa de reincidència, motiu pel qual es proposa explorar els desenvolupaments més recents de disciplines acadèmiques rellevants en l'estudi de l'exclusió social.

Referències

- Andrews, D. A. i Bonta, J. (2003). *The Psychology of criminal conduct*. Cincinnati (OH): Anderson Publishing.
- Arronis, O., Coloma, A. I., Mutilva, N., Capdevila, M. i Ferrer, M. (2011). *Taxes de reincidència 2010 de justícia juvenil. Actualització de la taxa de reincidència dels joves sotmesos a mesures de llibertat vigilada i internament en centre*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.
- Barnes-Lee, A. R. i Petkus, A. (2023). A scoping review of strengths-based risk and needs assessments for youth involved in the juvenile legal system. *Children and Youth Services Review*, 148, 106878.
- Bayona, J. i Domingo, A. (2018). El fracaso escolar de los descendientes de la inmigración en Cataluña: Más que una asignatura pendiente. *Perspectives Demogràfiques*. 11, 1-4.
- Blanch, M., Arronis, O. i Cañamares, A. (2013). *Prestacions en benefici de la comunitat i realització de tasques socioeducatives en justícia juvenil: Perfil dels joves i la seva reincidència*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.
- Blanch, M., Cañamares, A., Domínguez, G., Capdevila, M. i Ferrer, M. (2012). *Taxes de reincidència 2011 de justícia juvenil. Actualització de la taxa de reincidència dels joves sotmesos a mesures de llibertat vigilada i internament en centre*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.
- Blanch, M., Capdevila, M., Ferrer, M., Framis, B., Ruiz, U., Mora, J., Batlle, A. i López, B. (2017). *La reincidència en la justícia de menors*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.
- Borum, R., Bartel, P. i Forth, A. (2003). *SAVRY: Manual per a la valoració estructurada del risc de violència en joves*. (E. Hilterman, & L. Vallès, Trads.) Tampa: University of South Florida.

Capdevila, M., Ferrer, M. Blanch, M., Arronis, O., Coloma, A. I., Mutilva, N. i Loinaz, I. (2012). *La reincidència en el Programa de Mediació i Reparació de Menors*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Capdevila, M., Ferrer, M. i Luque, E. (2005). *La reincidència en el delictes en la justícia de menors*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Capdevila, M., Ferrer, M., Blanch, M., Cañamares, A. i Arronis, O. (2010). *Taxes de reincidència 2009 de justícia juvenil. Actualització de la taxa de reincidència dels joves sotmesos a mesures de llibertat vigilada i internament en centre*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Capdevila, M., Framis, B., Ferrer, M., Blanch, M., Carmona, N. i Prieto, Y. (2009). *Taxes de reincidència 2008 de justícia juvenil. Actualització de la taxa de reincidència dels joves sotmesos a mesures de llibertat vigilada i internament en centre*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Capdevila, M., Marteache, N. i Ferrer, M. (2008). *Taxes de reincidència 2007 de justícia juvenil. Actualització de la taxa de reincidència dels joves sotmesos a mesures de llibertat vigilada i internament en centre*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Childs, K. K., Frick, P. J. i Gottlieb, K. (2016). Sex Differences in the Measurement Invariance and Factors That Influence Structured Judgments of Risk Using the Structured Assessment of Violence Risk in Youth (SAVRY). *Youth Violence and Juvenile Justice*, 14(1), 76-92.

Departament de Justícia, Drets i Memòria. (2023). Estadístiques. Consultat el 23 de febrer de 2023 de

<https://justicia.gencat.cat/ca/departament/Estadistiques/>

García-Pérez, O. (2008). La reforma de 2006 del sistema español de justicia penal de menores. *Política Criminal: Revista electrónica semestral de políticas públicas en materias penales*, 5, 1-31.

Goodwin, J., Brown, S. L. i Skilling, T. A. (2022). Gender Differences in the Prevalence and Predictive Validity of Protective Factors in a Sample of Justice-Involved Youth. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 20(3), 231-249.

Granado, S. J. (2016). Disfunciones procesales y garantías constitucionales en el sistema ideado por la LO 5/2000, de 5 de enero, de responsabilidad penal del menor. *Revista Penal México*, 9, 77-90.

Harris, G. T., Rice, M. E. i Quinsey, V. L. (2016). *Violence Risk Appraisal Guide-Revised, 2013: User Guide*. Data Services, Queen's University Library.

Harris, P. W., Lockwood B., Mengers L. i Stoodley B. H. (2011). *Measuring recidivism in juvenile corrections*. *Journal of Juvenile Justice*, 1, 1-10.

Hilterman, E., Bongers, I., Nicholls, T. i Van Nieuwenhuizen, C. (2016). Identifying gender specific risk/need areas for male and female juvenile offenders: Factor analyses with the Structured Assessment of Violence Risk in Youth (SAVRY). *Law and Human Behavior*, 40(1), 82-96.

Hilterman, E., Mancho, R., Trasovares, M.V., Baldris, G. i Muñoz, Y. (2012). *Programes de tractament i característiques dels interns penitenciaris ingressats per delictes de trànsit a Catalunya*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Idescat. (2023). Padró municipal d'habitants. Consultat el 23 de febrer de 2023 de <https://www.idescat.cat/pub/?id=pmh&n=669>

Institut Nacional d'Estadística [INE] (2023). Estadística de condenados: Menores. Resultados por Comunidades y Ciudades Autónomas. Consultat el 23 de febrer de 2023 de <https://www.ine.es/dynt3/inebase/es/index.htm?padre=4747&capsel=4023>

Jericó, L. (2018). El impacto (probablemente no previsto) de la reforma del Código Penal operada por la LO 1/2015, de 30 de marzo en el Derecho penal de menores. *Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología*, 20-24, 1-56.

- Jericó, L. (2019). La interrupción de la prescripción del delito en el Derecho penal de menores. *InDret*, 3, 1-34.
- King, R. S. i Elderbroom, B. (2014). *Improving recidivism as a performance measure*. Washington DC: Urban Institute.
- Macías, B. (2011). La prescripción de los hechos delictivos y de las medidas de seguridad en la ley reguladora de la responsabilidad penal de los menores. *Revista de Estudios Jurídicos*, 11, 399-410.
- Marteache, N., Capdevila, M. i Ferrer, M. (2008). *Taxes de reincidència 2006 de justícia juvenil. Actualització de la taxa de reincidència dels joves sotmesos a mesures de llibertat vigilada i internament en centre*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.
- Nicholaichuk, T. P., Olver, M. E., Gu, D. i Wong, S. C. (2014). Age, actuarial risk, and long-term recidivism in a national sample of sex offenders. *Sexual abuse: a journal of research and treatment*, 26(5), 406–428.
- Payne, J. (2007). *Recidivism in Australia: findings and future research*. Canberra: Australian Institute of Criminology.
- Rey, B. (2017). *Les noies davant la justícia juvenil: Un estudi sobre el perfil de les noies infractores a Catalunya al llarg del període 2010-2013*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.
- Rumbaut, R. G. (2004). Ages, Life Stages, and Generational Cohorts: Decomposing the Immigrant First and Second Generations in the United States. *International Migration Review*, 38(3), 1160-1205.

Annex

Taula 81. Descripció i codificació de les variables personals

Variable	Descripció	Codificació
jove_sexe	Sexe	1=Home 2=Dona
jove_pais_nacionalitat	País de la nacionalitat	Text
jove_nacionalitat	Nacionalitat	1=Espanyola 2=Estrangera
jove_nacionalitat_agrupada	Àrea geogràfica de la nacionalitat	1=Europa 2=Magrib 3=Centre i Sud-amèrica 4=Altres nacionalitats
jove_taxonomia_rumbaut	Taxonomia sobre el procés migratori	1=G0 No acompanyat 2=G1 Nascut fora i vingut > 7 anys 3=G1,75 Nascut fora i vingut < 7 anys 4=G2 Nascut aquí pares estrangers 5=G2,5 Nascut aquí 1 pare estranger 6=G3 Fills i pares nascuts aquí
jove_data_naixement	Data de naixement	Data
jove_edat_fet	Edat en el fet principal	Numèrica
jove_edat_fet_agrupada	Edat en el fet principal (agrupació)	1=14 o 15 anys 2=16 o 17 anys
jove_edat_final_programa	Edat a la finalització del programa	Numèrica

Taula 82. Descripció i codificació de les variables penals

Variable	Descripció	Codificació
antecedents_nombre	Nombre de causes prèvies	Numèrica
antecedents_agrupat	Nombre de causes prèvies (agrupació)	1=1 o 2 antecedents 2=De 3 a 5 antecedents 3=Més de 5 antecedents
antecedents	Causas prèvies a justícia juvenil	0=Sense antecedents 1=Amb antecedents
fet_nombre	Nombre de fets	Numèrica
fet_nombre_agrupat	Nombre de fets	1=1 fet 2=2 fets 3=3 fets o més
fet_data	Data de comissió del fet principal	Data
fet_nom	Fet principal	Text
fet_categoria	Categoria del fet principal	1=Contra les persones 2=Contra la propietat violent 3=Contra la propietat no violent 4=Altres fets
fet_violencia	Violència del fet principal	1=Violent 2=No violent
fet_tipus	Tipificació del fet principal	1=Delicte 2=Falta

Taula 83. Descripció i codificació de les variables referents al programa o mesura finalitzada (causa base)

Variable	Descripció	Codificació
CB_territori	Territori d'execució	1=Barcelona 2=Girona 3=Lleida 4=Tarragona
CB_equip	Equip responsable	Text
CB_programa_descripcio	Programa o mesura	Text
CB_tipus_programa	Situació processal de finalització	1=Assessorament tècnic 2=Mediació i reparació 3=Mesura socioeducativa
CB_mesures	Mesura socioeducativa	1=Llibertat vigilada 2=Prestacions en benefici de la comunitat 3=Altres de medi obert 4=Internament
CB_data_inici	Data d'inici	Data
CB_data_fi	Data de finalització	Data
CB_temps_inici	Dies entre el fet i l'inici del programa	Numèrica
CB_durada	Durada del programa (en dies)	Numèrica
CB_durada_agrupat	Durada del programa (agrupació)	1=Menys de 6 mesos 2=De 6 mesos a 1 any 3=Més d'1 any
CB_LV_post_internament	Període de llibertat vigilada posterior a la mesura d'internament	0=No 1=Sí
MRM_resultat	Resultat del programa de MRM	1= Resultat negatiu 2= Resultat positiu
MRM_participacio_victima	Participació de la víctima en el programa de MRM (resultat positiu)	1=Amb participació de la víctima 2=Sense participació de la víctima
MRM_tipus	Tipus de conciliació i reparació amb la víctima en el programa de MRM (resultat positiu)	1=Conciliació amb la víctima exclusivament 2=Conciliació amb reparació econòmica 3=Conciliació sense reparació econòmica 4=Conciliació amb reparació a la comunitat
MRM_forma	Forma de conciliació i reparació amb la víctima en el programa de MRM (resultat positiu)	1=Participació de la víctima amb trobada 2=Participació de la víctima sense trobada 3=Reparació per iniciativa de les parts
MRM_negatiu	Motius del resultat negatiu del programa de MRM	1=Per decisió del mediador 2=Per actitud del menor
ATM_tipus	Situació processal dels procediments finalitzats amb ATM	1=Amonestació 2=Prescripció dels fets 3=Prescripció de la mesura 4=Absolució 5=Sobreseïment 6=Altres situacions

Taula 84. Descripció i codificació de les variables de l'avaluació del risc SAVRY (valoracions globals, puntuació i escales)

Variable	Descripció	Codificació
RGR_resum_risc_global	Resum de risc global. Valoració dels professionals	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
RDV_resum_risc_delictes_violents	Resum de risc de delictes violents	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
RVC_resum_risc_violencia_centre	Resum de risc de violència dins el centre	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
RSP_resum_risc_sortides_permisos	Resum de risc de sortides i permisos	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
SAVRY_puntuacio_risc	Puntuació total de risc. Suma de puntuacions dels 24 factors de risc	Numèrica
SAVRY_historics	Puntuació total dels factors històrics	Numèrica
SAVRY_socials	Puntuació total dels factors socials/contextuals	Numèrica
SAVRY_individuals	Puntuació total dels factors individuals	Numèrica
SAVRY_proteccio	Puntuació total dels factors de protecció	Numèrica

Taula 85. Descripció i codificació de les variables de l'avaluació del risc SAVRY (factors de risc)

Variable	Descripció	Codificació
1_violencia_previa	El jove ha comès actes violents previs	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
2_historia_delictes_no_violents	El jove ha participat en delictes no violents amb anterioritat	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
3_inici_precoç_violencia	Es coneixen actes previs de violència (abans dels 14 anys)	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
4_fracas_intervencions_anteriors	El jove ha incomplert les sentències judicials i condicions de tractament	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
5_intents_autolesio_suicidi_anteriors	El jove té antecedents d'autolesió o d'intents de suïcidi	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
6_exposicio_violencia_llar	El jove ha presenciat actes violents a la llar	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
7_historia_maltracte_infantil	El jove ha sofert maltractament físic o tractament negligent durant la seva infància	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
8_delinquencia_pares	Els pares/cuidadors del/la jove tenen antecedents de conductes delictives en l'edat adulta	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
9_separacio_precoç_pares	Hi ha alteració en la continuïtat de les cures per part dels cuidadors durant la infància	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
10_baix_rendiment_escola	El jove ha tingut problemes de rendiment importants a l'escola	0=Baix 1=Moderat

Variable	Descripció	Codificació
		2=Alt
11_delinquencia_grup_iguals	El jove s'afilia amb iguals que delinqueixen	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
12_rebuig_grup_iguals	El jove és rebutjat pels seus iguals	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
13_estrés_incapacitat_enfrontar_dificultats	El jove ha experimentat estrès	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
14_escassa_habilitat_pares_educar	El jove està sent educat pels pares en una disciplina inconsistent	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
15_manca_suport_personal_social	La família, els cuidadors/es i/o altres persones adultes són capaces i tenen capacitat i ganes d'oferir suport emocional i una tutoria de suport	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
16_entorn_marginal	El jove viu en un entorn amb baixos, moderats o alts nivells de delinqüència, pobresa i violència	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
17_actitud_negatives	Mostra actituds que donen suport a la legitimitat de la delinqüència o la violència	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
18_assumpcio_riscos_impulsivitat	El jove té problemes d'assumpció de riscos o d'impulsivitat	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
19_problemes_consum_toxics	El jove té dificultats relacionades amb el consum d'alcohol o drogues	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
20_problemes_maneig_enuig	El jove presenta una dificultat per a controlar expressions d'enuig	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
21_baix_nivell_empatia_remordiment	El jove presenta una discapacitat en el sentiment de remordiment que li correspondria a la seva edat	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
22_problemes_concentracio_hiperactivitat	S'han observat dificultats d'inquietud, hiperactivitat o problemes de concentració	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
23_baixa_colaboracio_intervencions	El jove no aprecia la necessitat d'una intervenció o expressa actituds negatives cap a la intervenció o cap als proveïdors del tractament	0=Baix 1=Moderat 2=Alt
24_baix_compromis_escolar_laboral	El jove presenta un baix interès o compromís cap a l'escola o la feina	0=Baix 1=Moderat 2=Alt

Taula 86. Descripció i codificació de les variables de l'avaluació del risc SAVRY (factors de protecció)

Variable	Descripció	Codificació
P1_implicacio_prosocial	El jove participa en activitats prosocials o en grups d'iguals prosocials	0=Present 1=Absent
P2_suport_social_fort	El jove té suports socials forts	0=Present 1=Absent
P3_forta_vinculacio_adult_prosocial	El jove ha tingut vincles duradors positius i llaços propers amb almenys un adult prosocial	0=Present 1=Absent
P4_actitud_positiva_intervencions_autoritat	El jove presenta una actitud positiva cap als interns la intervenció / tractament i l'autoritat	0=Present 1=Absent
P5_fort_compromis_escola_treball	El jove mostra un alt nivell d'interès, implicació i motivació per tenir èxit a l'escola o a la feina	0=Present 1=Absent
P6_perseverança_tret_personalitat	El jove té característiques de personalitat positives i resistents	0=Present 1=Absent

Taula 87. Descripció i codificació de les variables de la reincidència

Variable	Descripció	Codificació
reincidencia	Reincidència: reiteració delictiva en els àmbits de justícia juvenil, mesures penals alternatives o presó	0=No 1=Sí
rein_fet_data	Data del fet principal en la primera reincidència	Data
rein_temps	Temps a reincidir	Numèrica
rein_temps_agrupat	Temps a reincidir (agrupació)	1=Menys de 6 mesos 2=De 6 mesos a 1 any 3=D'1 a 2 anys 4=De 2 a 3 anys 5=De 3 a 4 anys 6=De 4 a 5 anys
rein_edat	Edat en la primera reincidència	Numèrica
rein_fet	Fet principal en la primera reincidència	Text
rein_fet_categoria	Categoria del fet principal en la primera reincidència	1=Contra les persones 2=Contra la propietat violent 2=Contra la propietat no violent 4=Altres fets
rein_fet_violent	Violència del fet principal en la primera reincidència	1=Violent 2=No violent
rein_programa_descripcio	Programa, mesura o pena imposada en la primera reincidència	Text
rein_programa	Programa, mesura o pena imposada en la primera reincidència (agrupació)	1=Mediació i reparació 2=Assessorament tècnic 3=Llibertat vigilada 4=Prestacions en benefici de la comunitat 5=Altres de medi obert 6=Internament 7=Justícia restaurativa 8=Treballs en benefici de la comunitat 9=Altres mesures penals alternatives 10=Presó 11=Localització permanent 12=Presó per impagament de multa

Variable	Descripció	Codificació
rein_primer_ambit	Àmbit d'execució penal de la primera reincidència	1=Justícia juvenil 2=MPA 3=Presó
rein_ambits	Àmbits d'execució penal en el total de reincidències	1=Només JJ 2=Només MPA 3=Només Presó 4=Justícia juvenil i MPA 5=Justícia juvenil i presó 6=MPA i presó 7=Justícia juvenil, MPA i presó
rein_nombre	Nombre de reincidències	Numèrica
rein_nombre_agrupat	Nombre de reincidències (agrupació)	1=1 reincidència 2=2 o 3 reincidències 3=Més de 3 reincidències
rein_nombre_noviolenta	Nombre de reincidències amb fets no violents	Numèrica
rein_nombre_violenta	Nombre de reincidències amb fets violents	Numèrica
rein_violenta	Reincidència violenta acumulada	0=No 1=Sí

Taula 88. Descripció i codificació de les variables de la reincidència judicial

Variable	Descripció	Codificació
reincidencia_judicial	Reincidència judicial: obertura d'un o més procediments judicials posteriors a la causa base	0=No 1=Sí
rein_judicial_fet_data	Data del fet principal en la primera reincidència judicial	Data
rein_judicial_temps	Temps a reincidir en la reincidència judicial	Numèrica
rein_judicial_temps_agrupat	Temps a reincidir en la reincidència judicial (agrupació)	1=Menys de 6 mesos 2=De 6 mesos a 1 any 3=D'1 a 2 anys 4=De 2 a 3 anys 5=De 3 a 4 anys 6=De 4 a 5 anys
rein_judicial_edat	Edat en la primera reincidència judicial	Numèrica
rein_judicial_fet_nom	Fet principal en la primera reincidència judicial	Text
rein_judicial_fet_categoria	Categoria del fet principal en la primera reincidència judicial	1=Contra les persones 2=Contra la propietat violent 2=Contra la propietat no violent 4=Altres fets
rein_judicial_fet_violent	Violència del fet principal en la primera reincidència judicial	1=Violent 2=No violent
rein_judicial_nombre	Nombre de reincidències judicials	Numèrica
rein_judicial_nombre_agrupat	Nombre de reincidències judicials (agrupació)	1=1 reincidència 2=2 o 3 reincidències 3=Més de 3 reincidències
rein_judicial_violenta	Reincidència judicial violenta acumulada	0=No 1=Sí
rein_judicial_sexual	Reincidència judicial sexual acumulada	0=No 1=Sí